

ÄNDRING AV
ÖVERSIKTSPLAN
FÖR **ÅHUS**

| SAMRÅDSHANDLING

Kristianstads
kommun

Foto: Kristianstads kommun
Claes Sandén

Start

Arbetet med kommunal översiktsplanering regleras i Plan- och bygglagen (PBL), 3 kap. 1 och 2 §§. I översiktsplanen ska kommunen redovisa de förhållanden som med hänsyn till de allmänna intressena i 2 kap. PBL kan ha en väsentlig betydelse för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. "Översiktsplanen har en viktig roll som måldokument och vägvisare mot en mer hållbar framtid. I avvägningen mellan olika allmänna intressen bör den mest miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbara utvecklingen vara styrande" (PBL kunskapsbanken Boverket).

Projektorganisation

Byggnadsnämnden är projektägare på uppdrag av kommunfullmäktige. Byggnadsnämnden har gett delegationsbeslut till plan- och bygglovsavdelningen att ta fram förslag till ändring av översiktsplan för Åhus.

ÖP-styrgrupp består av representanter från kommunstyrelsens, byggnadsnämndens och tekniska nämndens presidier. Styrgruppen har gett råd till projektorganisationen i arbetet med översiktsplanen.

ÖP-ledningsgrupp består av förvaltningschefer för kommunledningskontoret, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen, tekniska förvaltningen samt Biosfärkontoret. Ledningsgruppen ger riktlinjer för projektorganisationen och förbereder möten med ÖP-styrgrupp.

Projektledare har varit planarkitekt Ann-Mari Lindberg

Till projektet har funnits en **Arbetsgrupp**. Arbetsgruppen för ändring av översiktsplanen för Åhus har utöver ovanstående projektledare bestått av följande (där deltagande har varierat under arbetets gång):

- Anna Grönlund (miljöstrateg) som har ansvarat för att ta fram hållbarhetsbedömning och miljökonsekvensbeskrivning
- Åsa Hammarstedt (strategisk trafikplanerare)
- Ulrika Hedlund (ekolog)
- Linda Nilsson (GIS-ingenjör)
- Caroline Håkansson (GIS-ingenjör)
- Dan Gerell (ekolog)
- Katarina Olsson (stadsantikvarie)
- Jenny Persson Moberg (Mark och exploateringskontoret)
- Marieth Johansson (Mark och exploateringskontoret)
- Magnus Lund (klimatstrateg)

Under projektets genomförande har samråd skett representanter från berörda förvaltningar och bolag.

Representerade förvaltningar har varit:

- Tekniska förvaltningen (tidigare C4 Teknik)
- Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
- Kommunledningskontoret
- Omsorgsförvaltningen
- Kultur- och fritidsförvaltningen
- Kristianstads Renhållning
- Räddningstjänsten
- C4 energi

Illustrationer är gjorda av Rut Näsman och Charlotte Piggott, Kristianstads kommun, om inget annat anges. Alla kartor är framtagna av Linda Nilsson och Caroline Håkansson, Kristianstads kommun, om inget annat anges.

Till höger: Foto Cecilia Sandén

Så här fungerar ÄÖP Åhus i KartDok

KartDok är en webbtjänst där text och interaktiva kartor eller bilder presenteras tillsammans, den fungerar bäst att läsas på dator i webbläsarna Microsoft Edge, Google Chrome eller Firefox.

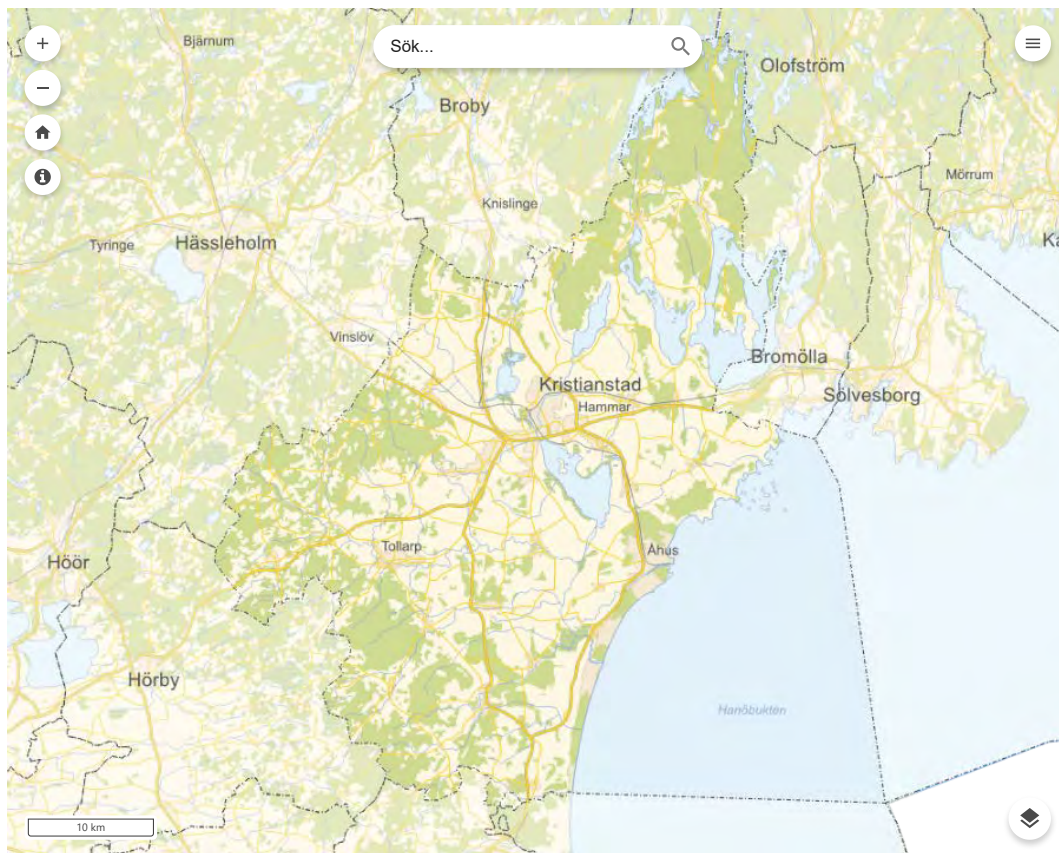
Läsinstruktioner av KartDok

På datorskärm:

- Planens kapitel finns som klickbara flikar i den blåa menyraden längst upp på skärmen.
- I den blåa listan till vänster finns en pil, den kan man klicka på och byta mellan kapitlets underrubriker.
- Man kan scrolla i texten till vänster med musen. Efterhand som du scrollar eller byter underrubrik uppdateras fönstret till höger med en karta eller en bild som är kopplat till texten.
- Kartan går att zooma och panorera i med musen.
- För att se en teckenförklaring till de tända lagerna i kartan, klicka på "i"-symbolen till vänster i kartan så öppnas en informationsruta.
- Genom att klicka på symbolen i nedre högra hörnet i kartan så kan du se alla lager som finns tillgängliga i kartan. Du kan själv ändra och välja vad du vill titta på genom att tända och släcka olika lager som finns i lagerträdet.

På mobil eller surfplatta:

- Planens kapitel finns längst upp i den blå listan. Byt kapitel genom att klicka på ett kapitel i listan.
- Byt mellan kapitlets underrubriker genom att klicka på den svarta pilen till vänster i den vita rutan på mitten av skärmen.
- För att läsa texten i markanvändningskartan eller kulturmiljövärdeskartan klicka på ytan/fastigheten. För att komma tillbaka till kartan/bilden klicka på kryset.

Bakgrund

Under 2019 antog Kristianstads kommun en ändring av översiktsplanen (ÄÖP) för havet och kusten. I arbetet med Kust- och havsplanen beslutades att Åhus som ort skulle ges utrymme i en egen ändring av översiktsplan för Åhus. Denna planhandling ansluter till ÄÖP för kusten och havet men också till den ÄÖP för Kristianstad stad som antogs 2021. Mål, planeringsstrategier och riktlinjer som är generella i den fysiska planeringen och som strävar efter en långsiktig hållbarhet utifrån såväl ekologiska, ekonomiska och sociala aspekter gäller även för Åhus.

Åhus är idag en attraktiv ort för såväl boende, verksamheter och rekreation/turism. För att nå en fortsatt positiv utveckling behöver värden och brister i den fysiska strukturen identifieras och analyseras utifrån ett långsiktigt hållbart tillväxtperspektiv.

Efterfrågan på mark för boende och verksamheter har varit omfattande och tillväxten stor. Befintlig ÖP 2013 för hela Kristianstads kommun har inte fullt ut fungerat som planeringsunderlag för Åhus och ett omfattande utredningsbehov har delvis hindrat genomförandet av föreslagen markanvändning på vissa ytor. Nya riktlinjer för översiktlig planering har tagits fram av Boverket och stor vikt ska nu läggas på aktualitet och genomförbarhet.

Läsanvisning

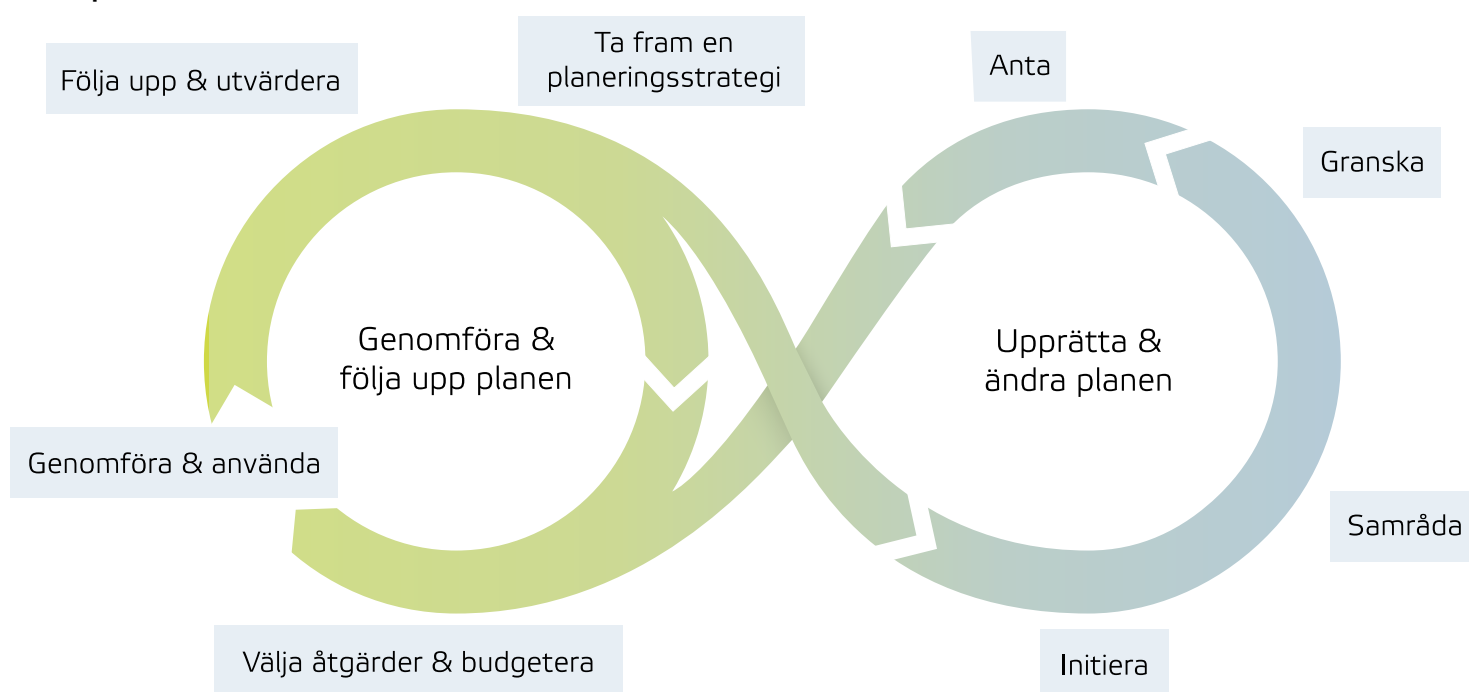
Ändring av översiktsplanen för Åhus (ÄÖP Åhus) är uppdelad i 5 delar.

1. Inledning redogör för planhandlingens förutsättningar kopplat till lagar, mål och utmaningar som styr arbetet med översiktlig planering.
2. Planförslaget beskriver vilka huvudsakliga vägval som gjorts och vilka ställningstaganden som är viktiga för planförslaget. Här redovisas även vilka strategier som bedöms ha störst betydelse för utvecklingen av Åhus. Här finns markanvändningskartan som beskriver hur mark och vatten föreslås användas för att nå satta mål och visioner.

3. Planförutsättningar redogör för de grundläggande förutsättningar som påverkar planförslaget. Planförutsättningarna utgörs både av befintlig fysisk struktur och av allmänna intressen som ska sammanvägas för att förstå planförslaget och dess konsekvenser.
4. Konsekvenser redogör för planförslagets konsekvenser utifrån gällande lagstiftning men även utifrån hållbarhetsaspekten.
5. Bilagor hänvisar till källor och planeringsunderlag som hör till ÄÖP Åhus.

När det gäller plankartans information fördelas den i ÖP-modellen (Boverket, 2022) på tre aspekter; Utvecklingsinriktning, Mark- och vattenanvändning samt Riksintressen, LIS och andra värden. I ÄÖP Åhus återfinns kartor för Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning i del 2, Planförslaget: Utvecklingsstrategi (Strategikarta) respektive Markanvändningskartan. Med avseende på Riksintressen och andra värden (LIS är inte aktuellt) syns motsvarande kartor tydligast i del 3, Planförutsättningar och del 4, Konsekvenser, och där fördelade under olika tema. Olika lager med geografisk information kan även tändas och kombineras i kartan, främst under Hänsyn och underlag.

Planprocessen

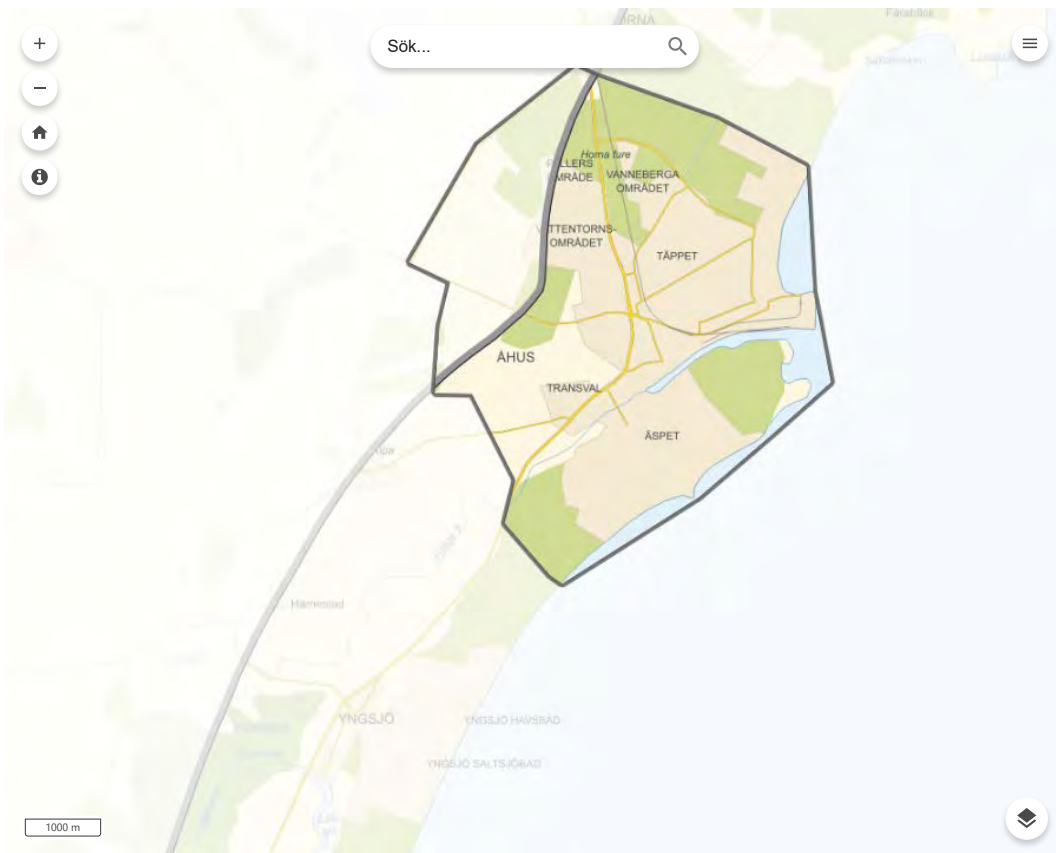
Boverkets bild över planprocessen visar delarna *upprätta* och *ändra* översiktsplan samt *genomföra* och *följa upp* översiktsplan. Varje mandatperiod ska kommunen pröva om översiktsplanen är aktuell och antingen ta fram en ny planeringsstrategi eller en ny plan. Översiktsplanen ska *samrådas* och *granskas* innan den kan antas av kommunfullmäktige. Översiktsplanen är därefter ett planeringsunderlag som ger stöd i detaljplan- och bygglovsprocesser.

Syfte

Översiktsplaneringen syftar till att beskriva hur mark- och vattenanvändning ska bidra till en långsiktigt hållbar framtid.

Översiktsplaneringen presenterar förslag till hur den fysiska strukturen kan bidra till att kommunens olika mål för ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet uppnås.

Planen ska även beskriva vilka hänsyn som bör tas till kulturhistoriska kvaliteter, naturvärden och risk för översvämningar. Av planen ska framgå hur kommunen anser att riksintressen ska tillgodoses. Översiktsplanen ska visa de förhållanden som kan ha en väsentlig betydelse för beslut om hur mark- och vattenområden kan användas och hur den bebyggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Planavgränsning

Ändring av översiktsplanen för Åhus (ÄÖP Åhus) avgränsas i tid av åren 2022 - 2037. Planområdet omfattar Åhus från Horna fure i norr till Äspet i söder. I väster följer plangränsen Hornavägen och naturreservatet Sånarna. Planen avgränsas till stor del gentemot Kust- och havsplanen som antogs av kommunfullmäktige 2019. Omgivande marker utanför plangräns är natur och jordbruksmark som inte är aktuella för utveckling av sammanhållen bebyggelse under planperioden. ÄÖP Åhus utgör planeringsunderlag för framtida markanvändning tillsammans med Kust- och havsplanen längs kusten och i basorten Åhus.

Begränsad dricksvattentillgång

Fram till år 2026 begränsar tillgången på dricksvatten möjligheten att planlägga för ny bebyggelse inom planområdet. En ny huvudvattenledning projekteras från Gärds Köpinge och beräknas vara i bruk till årsskiftet 2025/26, därefter kan nya detaljplaner antas inom planområdet.

Klimatperspektivet

Utifrån klimatförändring med stigande havsnivå är tidsperspektivet i planarbetet år 2060 och 2100. Detta tidsperspektiv är valt med utgångspunkt från att behovet av klimatanpassningsåtgärder fram till år 2060 är möjliga att identifiera utifrån dagens planeringsunderlag. Denna plan sträcker sig fram till år 2037, och föreslagna klimatanpassningsåtgärder ska under planperioden genomföras på platser som riskerar återkommande översvämning före år 2060. Klimatanpassningsåtgärder för framtiden efter år 2060 är en avgörande fråga för den långsiktiga utvecklingen av Åhus som behandlas i kommande översiktsplaner.

Internationella och nationella mål

Nedanstående internationella och nationella mål är särskilt relevanta vid översiktsplanering.

Agenda 2030

Agenda 2030 är en global handlingsplan med de 17 målen för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Agendan antogs av FN:s medlemsländer i september 2015. Hållbar utveckling definieras av FN som utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Fattigdom, orättvisor och ojämlikheter ska minska och klimatkrisen lösas under de kommande 15 åren. Agenda 2030 lyfter fram vikten av alla samhällsaktörers delaktighet och betonar att genomförandet är ett gemensamt ansvar. I Sverige har kommunerna och andra lokala aktörer en central roll i genomförandet av de globala målen. Flera av kommunernas grunduppdrag, till exempel samhällsplanering och utbildning, är direkt eller indirekt kopplade till delmål i Agenda 2030.

Miljö- och klimatmål

Sveriges miljömål är riktmärken för miljöarbetet och visar vägen mot en hållbar utveckling. De beslutades av riksdagen 1999. Tillsammans bildar generationsmålet, miljömålen med sina preciseringar och etappmålen miljömålssystemet. Det övergripande syftet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Miljömålen med sina preciseringar beskriver vad som är en god miljö i Sverige. För att visa hur miljöarbetet går och vad som måste göras finns indikatorer. Hittills har vi följt upp miljömålen mot årtalet 2020 som nu har passerat. De globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 tar sikte på året 2030. Därför passar det årtalet bra som nästa hållpunkt för miljömålen. Vi har fortfarande långt kvar till att nå de flesta av målen och för flera av miljömålen går utvecklingen åt fel håll.

Sverige beslutade i juni 2017 att anta ett klimatpolitiskt ramverk som innehåller klimatmål, en klimatlag som reglerar regeringens klimatpolitik samt att skapa ett oberoende klimatpolitiskt råd. Sverige ska senast år 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Jämfört med 1990 bör utsläppen minska med minst 63 % till år 2030, minst 75 % till år 2040 samt minst 85 % till år 2045. Dessutom ska utsläppen från transporter minska med minst 70 % till år 2030 jämfört med 2010.

Under de närmaste tio åren behöver alla öka takten i arbetet och genomföra den omvälvande och brådsakande samhällsomställning som är nödvändig att göra.

Barnperspektivet

De fyra grundprinciperna i FN:s barnkonvention är svensk lag sedan 1 januari 2020. Beslut som rör barn ska omfatta en bedömning av om barns rättigheter har tagits tillvara. Översiktsplanen ska tydligt visa hur barnets bästa prioriteras, om barnets rätt till utveckling tillgodoses, om barn haft möjlighet att påverka planen och om några barn kan diskrimineras genom planen.

Transportpolitiska mål

De nationella målen om en långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet. Transportsystemet ska ge en grundläggande tillgänglighet och vara jämställt, det vill säga likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov.

Folkhälsomål

Övergripande mål för Sveriges folkhälsoarbete är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Riksdagen reviderade folkhälsomålen 2018 med åtta olika målområden.

Friluftslivsmål

Friluftslivet ger oss hälsa, naturförståelse och regional utveckling. Det är utgångspunkten för de tio mål för friluftslivspolitikerna som regeringen beslutade om i december 2012.

Kulturmiljömål

Nationella mål för statens arbete med arkitektur, design, formgivning och kulturmiljöer. Kulturhistoriska och estetiska värden i den befintliga miljön ska tas tillvara och stärkas. En mångfald av kulturmiljöer ska bevaras, användas och utvecklas.

Regionala mål

De två viktigaste regionala aktörerna i Skåne är Region Skåne och Länsstyrelsen i Skåne. Region Skåne verkar under regionfullmäktige med politiska representanter från alla Skånes 33 kommuner. Regionens ansvarsområde är bland annat sjukvård, kollektivtrafik och regional utveckling. Inom Strukturbild Skåne samverkar Region Skåne om en regional samsyn kring fysisk planering tillsammans med kommunerna. Regionfullmäktige antog i juni 2022 Regionplan för Skåne 2022-2040. Länsstyrelsen representerar staten i regionen och tillvaratar allmänna intressen som kulturmiljö, naturvård, miljö, säkerhet och mellankommunala frågor. Länsstyrelsen ska bistå kommunerna med underlag i den fysiska planeringen och har en viktig roll att granska kommunernas översiktsplaner och avge ett yttrande som blir en del av översiktsplanen. Både Region Skåne och Länsstyrelsen i Skåne har antagit flera strategiska dokument som anger mål för den fysiska planeringen i Skåne:

Regionplan

Regionplanen ska vara ett verktyg för att stärka Skånes utveckling som flerkärnig arbetsmarknads- och bostadsregion med minskad klimatpåverkan och anpassning till ett förändrat klimat. Regionplanen ska bidra till att uppnå Skånes uppsatta miljö- och klimatambitioner med fokus på ett långsiktigt hållbart samhälle där biologisk mångfald och ekosystemtjänster är förutsättningar för den goda livsmiljön. Regionplan för Skåne 2022-2040 är en gemensam grund som underlättar samordning av fysiska strukturer över kommungränserna och bidrar till att skapa ett sömlöst Skåne för invånarna. Det är ett arbete där Region Skåne och de skånska kommunerna tillsammans planerar det framtida Skåne i mellankommunala och regionala frågor. Den regionala utvecklingsstrategin Det öppna Skåne 2030 beskriver en gemensam vision om hur Skåne ska utvecklas till 2030. De fysiska strukturerna utgör på många sätt

grunden för samhällsutvecklingen genom att de skapar förutsättningar för allt från företagande och tillväxt, till boende och integration, pendling och transporter, rekreation och klimatpåverkan. På så sätt bidrar Regionplan för Skåne 2022 – 2040 till genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin.

En gemensam vision om hur Skåne ska utvecklas till 2030 konkretiseras i sex visionsmål enligt nedan.

Skåne ska erbjuda framtidstro och livskvalitet

Alla ska kunna delta i skapandet av ett demokratiskt och inkluderande samhälle. Människor ska känna en hög tillit till samhället och varandra.

Skåne ska vara en stark tillväxtmotor

Skåne ska vara en globalt konkurrenskraftig ekonomi som bidrar till miljömässig-, social- och ekonomisk hållbarhet.

Skåne ska stärka mångfalden av goda livsmiljöer

Skåne ska ta till vara på sin flerkärningheten och nyttja regionens alla delar för att stärka helheten.

Skåne ska ha en god miljö och en hållbar resursanvändning

I Skåne ska det finnas en rik biologisk mångfald. Skogar, hav, kuster, sjöar, vattendrag och landskap ska må bra.

Skåne ska utveckla framtidens välfärd

Skåne ska erbjuda jämlika välfärdstjänster av hög kvalitet som är tillgängliga för alla.

Skåne ska vara globalt attraktiv

Skåne ska vara en dynamisk och framgångsrik gränsregion där lokala och globala utmaningar kan lösas i internationellt samarbete med övriga världen.

Regionplan Kristianstads kommun

I arbetet med regionplan för Skåne lyfte Kristianstads kommun vikten av att kommunens samtliga basorter ska ges möjlighet att utvecklas i det flerkärniga Skåne som är regionplanens målbild. Åhus är en av Kristianstads kommuns basorter, övriga är Degeberga, Arkelstorp, Tollarp och Önnestad. I regionplanens ortstruktur är Åhus servicenod/ kollektivtrafiknod/ nod för vandring och cykling. Regionplanen lyfter besöksnäringens värde som näringslivsutveckling och vikten av att binda samman cykel- och vandringsleder i Skåne vilket berör Åhus som viktig ort i utvecklingen av besöksnäringen.

Regionala miljömål

Länsstyrelsen i Skåne har utifrån de nationella miljömålen tagit fram regionalt anpassade miljömål. Skånes mål är samma som de nationella målen: generationsmålet, miljö kvalitetsmålen (med undantag för "Storlagen fjällmiljö") och etappmålen. Skåne har därutöver ytterligare regionala mål för miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan.

Det finns även ett regionalt åtgärdsprogram för miljömålen, 2022 - 2025.

Kommunala mål och visioner

Vision Kristianstad 2030 - Vi lyfter tillsammans

Visionen bygger på tre områden som alla börjar på t; tillväxt, tanke och trivsel (antagen 2014). Tillväxt handlar om Kristianstads ambition som motor i regionen. Tanke handlar om delaktighet och ansvar för framtiden. Trivsel handlar om hur samhället ska vara för att människor ska må bra i livets alla faser.

Strategisk färdplan 2020

Strategisk färdplan är kommunens aktuella översiktliga måldokument som preciserar visionen och prioriterar bland utmaningarna och utgångspunkt för planeringen framåt.

Den nuvarande strategiska färdplanen har en hög ambition och fokuserar på fem områden med målbild år 2024:

Hållbarhet

Kristianstad ska vara en ekologiskt, ekonomisk och socialt hållbar kommun, med rik, välmående natur och klimatsmarta samhällen präglade av minskad segregation och hög medborgerlig delaktighet.

Attraktivitet

Kristianstad är en kommun med god livskvalitet där invånare, näringsliv och organisationer ges utrymme att växa och utvecklas.

Trygghet

Kristianstad är en trygg kommun som präglas av tillit, jämlikhet och god tillgänglighet.

Arbetsmarknad

Kristianstads kommun har en bred, hållbar och tillgänglig arbetsmarknad som möter morgondagens utmaningar.

Utbildning

I Kristianstads kommun finns förutsättningar för ett livslångt lärande och kompetensutveckling i samklang med arbetsliv och akademi.

Utvecklingsmål för Åhus

I arbetet med Åhus utveckling fokuseras på målen Hållbarhet, Attraktivitet och Trygghet. Det finns ett tydligt samband mellan målen, en utveckling av hållbarhet och trygghet stärker attraktiviteten.

Riktlinjer för bostadsförsörjning

Riktlinjer för bostadsförsörjning 2016-2021 antogs 2016 av Kommunfullmäktige. Det saknas idag aktuella riktlinjer. Föreslagen ÄÖP Åhus utgår ifrån tre övergripande mål som är vägledande för planering och bostadsutveckling i Kristianstads kommun:

- bostäder och boendemiljöer för social hållbarhet
- bostäder som möter efterfrågan och behov
- bostäder för att möta befolkningsutvecklingen

Översiktsplan 2013

Översiktsplanen ger riktning och vägledning för den kommunala planeringen, såväl den fysiska planeringen som planering för arbetet inom kommunen. Här sammanställs de viktigaste utgångspunkterna i kommunens förutsättningar och politiskt antagna målsättningar och visioner. Här skapas gemensamma värdegrunder. Översiktsplanen redovisar en mängd planeringsförutsättningar som påverkar hur mark och vatten kan användas. Den användning som översiktsplanen föreslår redovisas i en markanvändningskarta.

Klimat- och miljöplan

Kristianstads kommun har tagit fram ett förslag på ny klimat- och miljöplan som har varit ute på remiss under 2022. Planen ska bidra till minskad miljö- och klimatpåverkan och säkrad energiförsörjning. Planen utgör en central del av kommunens arbete med ekologisk hållbarhet och ska på lokal nivå bidra till att internationella, nationella och regionala klimat- och miljömål uppnås. Klimat- och miljöplanen är en kombination av tidigare miljömålsprogram och klimat- och energistrategi. Planen omfattar kommunens arbete med klimat och energi och sådana miljöområden som inte omfattas av andra styrdokument.

I förslaget på ny klimat- och miljöplan föreslås följande lokala mål för Kristianstads kommun som geografiskt område:

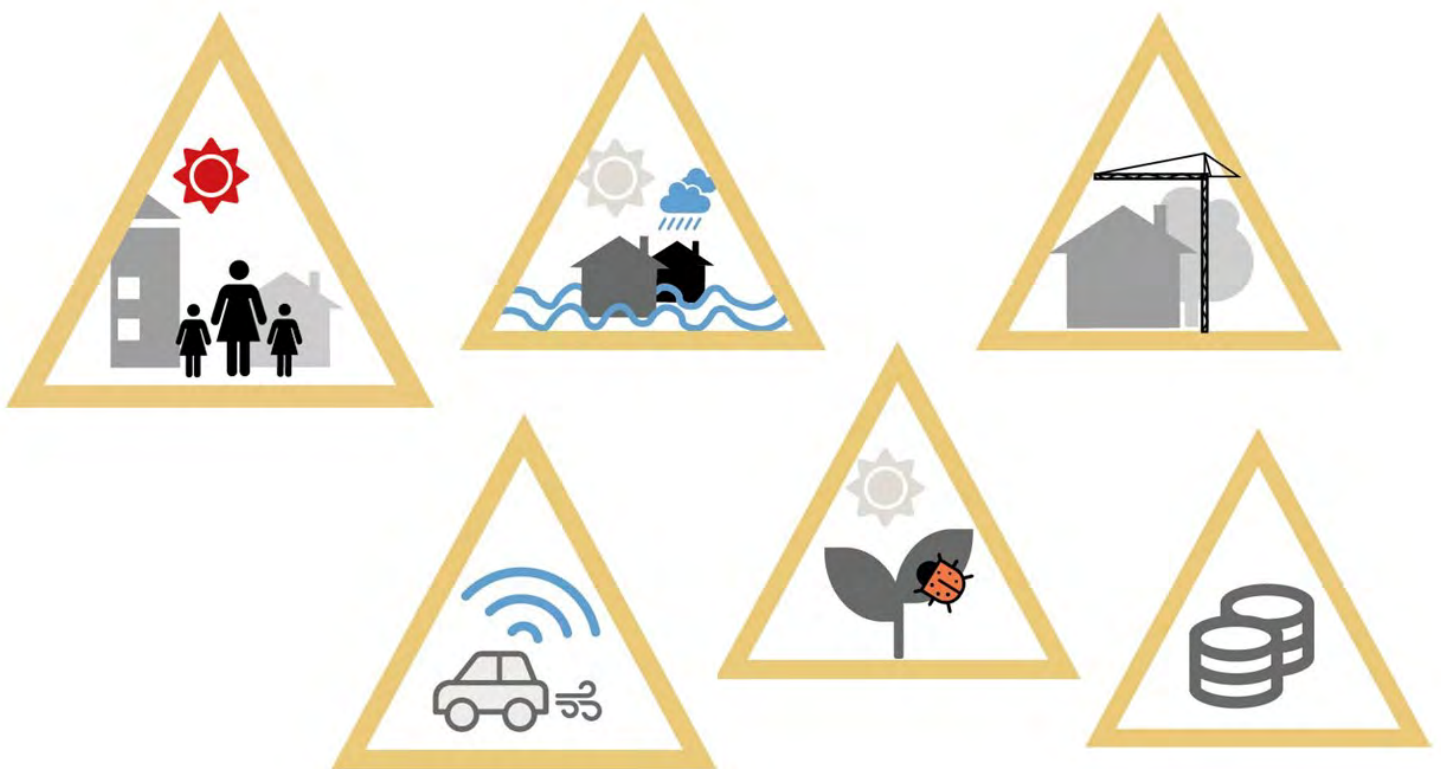
- Kristianstads kommun ska vara fossilbränslefri år 2034.

- År 2030 ska de konsumtionsbaserade utsläppen uppgå till max 5 ton per invånare.
- Den förnybara elproduktionen ska uppgå till minst 500 GWh år 2030.
- År 2030 ska 40 GWh solceller per år produceras i kommunen.
- Energianvändningen i Kristianstad som geografiskt område ska vara 40 % effektivare år 2030 jämfört med 2008.
- År 2030 ska hälften av alla resor i kommunen företas med gång, cykel eller kollektivtrafik.

Klimat- och miljöplanen anger mål och riktlinjer för vad den översiktliga planeringen ska uppnå med avseende på klimat-, miljö- och energifrågor.

Policy för trygghet, säkerhet, informationssäkerhet, krisberedskap och civilt försvar

Denna policy syftar till att ange vad Kristianstads kommunkoncern vill uppnå med sitt arbete med trygghet, säkerhet, informationssäkerhet, krisberedskap och civilt försvar samt hur ansvaret ska vara fördelat inom den kommunala organisationen. Den återupptagna planeringen för civilt försvar har beaktats i översiktsplanen.

Trender och utmaningar

Trender

Boverket beskriver i sin strategi *Sverige 2025* såväl megatrender i världen som nationella trender för olika delar av landet. Här presenteras de kortfattat utifrån Kristianstads kommuns förutsättningar och uppdaterade underlag:

Ett ändrat klimat

Människans utsläpp av växthusgaser påverkar klimatet kraftigt med en uppskattad ökning av jordens medeltemperatur på 2 - 4 grader fram till år 2100, beroende på hur kraftfulla åtgärder som vidtas. Uppvärmningen förväntas gå snabbare och bli större på nordliga breddgrader. Som en effekt av klimatförändringen minskar vinterns varaktighet. Nederbörden tilltar och havsnivåerna stiger med ökad risk för erosion, skred och ras längs vattendrag, sjöar och kuster. Risken för översvämningar som kan påverka människa, miljö och samhälle ökar. Fler och kraftigare värmeböljor väntas, vilket påverkar befolkningens hälsa och då särskilt äldre och barn.

En urbaniserad värld

År 2025 bor drygt 10 miljoner människor i Sverige och de flesta bor i våra tre storstadsregioner. Fram mot år 2050 har inflyttningen till storstadsområdena lett till att innerstäder blivit tätare, men också att storstadsområdena nu omfattar fler städer med egna kärnor. Samma utveckling sker i Sveriges större städer och högskolestäder men där går det något långsammare. Befolkningsökningen förväntas bli störst i förorterna samtidigt som glesbygden förväntas avbefolkas. Här finns det även en trend som lyftes fram i spåren av Covid-pandemin där landsbygd och mellanstora städer ses som mer attraktiva som boendemiljö. Denna flyttström understöds även av trenden att världen blir alltmer digitaliserad.

En digitaliserad värld

I framtidens samhälle är vi lika beroende av effektiv digital kommunikation som av el och rinnande vatten. Upp till 50 % av dagens yrken kommer att ersättas eller i grunden förändras genom digital teknik under de kommande 20 åren. År 2025 förväntas Sverige ligga långt fram i utnyttjandet av digitaliseringens möjligheter. Tillgång till bra internetuppkoppling är en självklarhet och kommunikation är en förutsättning för bibehållen och utvecklad välfärd för medborgare både på landet och i staden. Digitaliseringen kan bidra till Åhus attraktivitet som boendeort då pendling till arbete utanför orten dominerar idag.

En åldrande befolkning

En trend idag är att vi lever allt längre och andelen äldre ökar i vår befolkning. Vi ser att en friskare, äldre befolkning ställer krav på upplevelser och aktiviteter samtidigt som vården får nya utmaningar. Denna trend medför att kvalitén på boende och stadsmiljö blir en viktig del i framtida planering för Åhus.

Ägande kontra delande

En annan pågående trend är att fler delar på tjänster och varor, genom att till exempel vara medlem i en bilpool eller ta del av lånecyklar. Typiskt för tjänster som delas är att de är behovsanpassade, bidrar till platsoptimering och medför en effektivare användning av resurser. Digitaliseringen har varit en avgörande faktor för att driva utvecklingen från ett ägande mot ett delande. Denna trend är inte synlig i Åhus idag men med till exempel en väl fungerande kollektivtrafik och bilpool i anslutning till bostadsbebyggelse är det möjligt att minska bilinnehavet.

Trendernas relevans för Åhus fram till år 2037

Trendernas relevans i arbetet med ÄÖP Åhus med planeringshorisont 2037 varierar. En trend som klimatförändringen är mer av en förutsättning jämfört med trenden ägande kontra delande. Att titta framåt och se möjligheter och svårigheter är en viktig del i det översiktliga kommunala planarbetet som ÄÖP Åhus är.

Utmaningar

Åhus står inför en rad utmaningar som är viktiga att beakta i den översiktliga planeringen. En del utmaningar kan den fysiska planeringen påverka direkt och andra indirekt. Vissa är av global karaktär medan andra är av mer lokal karaktär. Inom fysisk planering ska avvägningar göras mellan olika intressen och värden för att bilda en god helhet som tillgodoser invånarnas behov nu och i framtiden.

Framtida bostadsbehov

För att möta befolkningsökning, och anpassning till framtida bostadsbehov behöver Åhus bostadsbestånd utvecklas och kompletteras.

Samhällsekonomi

Kommunen har ett långsiktigt åtagande att förse kommuninvånarna med bland annat teknisk infrastruktur, service, utbildning, vård samt anläggning och skötsel av allmän platsmark. Utmaningen är att hushålla med den kommunala ekonomin på ett kostnadseffektivt sätt, som kommer alla invånarna till del. Samhällsekonomiska konsekvenser är komplexa och det kan vara svårt att förutse vilka dessa blir när ekonomiska beslut tas i kommun och näringsliv.

Klimatförändringar

Människans utsläpp av växthusgaser påverkar klimatet kraftigt med en uppskattad ökning av jordens medeltemperatur med 2 - 4 grader under 2000-talet beroende på utvecklingen framöver. Som en effekt av klimatförändringen och höjd temperatur smälter isar, vattennivåerna höjs, nederbörden tilltar och fler extremväder väntas. Åhus är särskilt utsatt för översvämningar i samband med höjd havsnivå, högt grundvatten och kusterosion. Fler värmeböljor medför ökad utsatthet för framför allt äldre och barn.

Resande och transporter

I resvaneundersökningen år 2018 redovisas en hög andel korta transporter med bil i Åhus. En utmaning blir därför att minska bilanvändningen utan att påverka den upplevda bekvämligheten. Privatbilismen tillsammans med den tunga trafiken till centralt belägen industri och verksamhet har en stor klimatpåverkan och ger utmaningar för trafiksäkerhet och möjligheten att minska transporterna inom Åhus. Fordonstrafiken medför flera stora utmaningar för den goda livsmiljön i och kring staden, bland annat föroreningar, klimatpåverkande utsläpp, buller, risk för olyckor, hårdgjorda ytor och ett ytbehov som innebär en utglesning av stadsmiljön.

Ekosystemtjänster

Åhus behöver fungerande ekosystem som bidrar till klimat- och vattenreglering, pollinering, bullerdämpning, erosionskydd, skadedjursbekämpning, upplevelser och rekreation. Både strukturen och kvaliteten på grönstrukturen är viktig för att tillhandahålla ekosystemtjänster. Den biologiska mångfalden är basen för ekosystemtjänsterna. En allt snabbare utarmning pågår globalt och lokalt vilket försämrar ekosystemens motståndskraft mot förändringar. Att bevara ekosystemtjänsterna i Åhus är en utmaning inom fysisk planering.

Ökad inflyttning av barnfamiljer

I den demografiska utvecklingen har antalet barn inte ökat i samma omfattning som befolkningsökningen som helhet. Det finns resurser för fler barn inom skola och omsorg inom planperioden. En viktig utmaning för planarbetet är att möjliggöra för flyttkedjor så att både äldre och yngre erbjuds efterfrågade boenden.

Introduktion

Planförslaget i föreslagen ändring av översiktsplan för Åhus (ÄÖP Åhus) har en målbild som baseras på kommunens strategiska färdplan samt nationella och internationella måldokument som Agenda 2030 och Barnkonventionen. Flera utmaningar för att nå målen har identifierats och dessa redovisas i inledningen under rubriken Trender och utmaningar. Arbetet utgår ifrån en uppföljning av gällande översiktsplan från 2013 och de av kommunens strategier och riktlinjer som är aktuella för samhällsplaneringen i Åhus. Nedan beskrivs målbild och huvudsakliga vägval för planförslaget som helhet. Under rubriken Markanvändningskarta beskrivs föreslagen användning av mark och vatten inom planområdet.

Målbild

Målbilden utgår från Agenda 2030, Barnkonventionen och kommunens strategiska färdplan med hållbarhet, attraktivitet och trygghet i focus. Den strategiska färdplanen gäller fram till år 2024 och utgår ifrån kommunens Vision 2030 Tillväxt, Tanke, Trivsel. För planarbetet har målen hållbarhet, attraktivitet och trygghet varit vägledande. En övergripande målbild för utvecklingen av Åhus är att stärka attraktiviteten långsiktigt genom en hög kvalitet på den fortsatta utbyggnaden och med anpassning och utveckling av platsen. Åhus kulturhistoriska värden och höga naturvärden ska fortsätta att bidra till upplevelsen av Åhus som attraktiv livsmiljö. Åhus ska bidra till att stärka Kristianstads kommun som plats att bo och leva i. Den biologiska mångfalden ska ges utvecklingsmöjlighet samtidigt som rekreationsvärden tas tillvara i naturområden. Tryggheten för gång och cykel ska stärkas och biltrafik på korta sträckor ska minska med föreslagen översiktsplan.

En starkt medvetenhet om framtida klimatpåverkan ska bidra till en tillväxt och utveckling som är långsiktigt hållbar.

Huvudsakliga vägval

Tillgången på lämplig mark för ny exploatering är begränsad i Åhus. Efterfrågan på och produktionen av nya bostäder har varit stor under tidigare planperiod. Efterfrågan på bostäder och verksamhetsmark i Åhus är fortsatt stor. Avvägningar mellan olika intressen är därför betydelsefull för att nå målbilden.

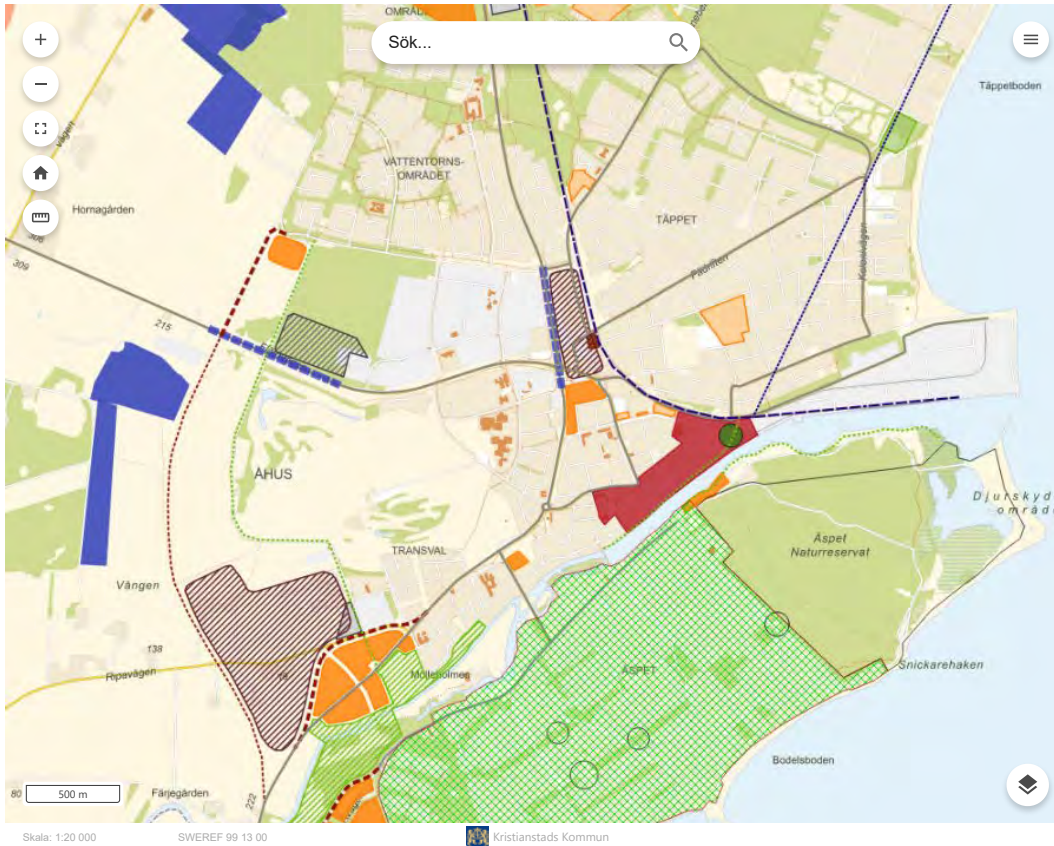
I planarbetet har olika scenarier studerats där förslag om fortsatt tillväxt på naturmark i ytterkanterna och småskalig förtätning inom befintlig bebyggelsestruktur har valts bort till förmån för en utveckling av de centrala delarna, där markanvändningen bedömts ha utvecklingspotential. I de centrala delarna finns även goda möjligheter att erbjuda bra och nära service som kan bidra till minskade bilresor på korta sträckor. Planarbetet utgår ifrån behovet att komplettera befintligt bostadsbestånd och erbjuda ett brett utbud av boendeformer, som möjliggör de flyttkedjor som efterfrågas av de som bor och önskar bo i Åhus. Att göra det möjligt för äldre som önskar att flytta från en större villa till ett bekvämare boende bidrar till ökad trygghet och hållbarhet.

- Åhus ska växa på ett sätt så att dagens invånare ges en attraktivare boendemiljö.
- Gång och cykeltransporter ska ges hög prioritet för att minska fordonstrafiken.
- Nya bebyggelseområden ska ansluta till befintlig struktur och bidra till att utveckla platsen utifrån trygghet, tillgänglighet och natur- och kulturmiljövärden.

I föreslagen plan har strategiska utvecklingsfrågor som rör järnvägen och hamnens utveckling samt väg 118 som led för farligt gods genom Åhus lämnats för framtida beslut. Tillsammans med klimatanpassning på lång sikt är dessa delar av mycket stor betydelse för riktning på den långsiktiga utvecklingen av Åhus vilket kommer att arbetas med i framtida översiktsplaner. Föreslagen plan påverkar inte möjligheterna för de stora strategiska frågorna i framtida planering av Åhus utveckling.

Medborgarenkät

Arbetet med denna översiktsplan började med en mindre enkätundersökning där medborgare fick möjlighet att svara på frågor kring hur man upplevde Åhus som bostadsort och hur man såg på framtiden. Genom de svar som kom in visades en bild av Åhus som en trygg ort att växa upp i och en önskan från äldre om centrala lägenheter, gärna med havsutsikt.

Utveckling efter ÖP 2013

Bebyggelse

Utbyggnadsområdet i Södra Äspet söder om Ävägen är utbyggt med bostäder. Området rymmer cirka 60 friliggande villor och 20 radhus. Utbyggnaden har pågått kontinuerligt under planperioden.

Av föreslagen bostadsbebyggelse är det främst bostäder inom pågående detaljplan vid antagandet av ÖP 2013 som byggts under planperioden. I Vannebergaområdet och i norra Täppet har både villor, parhus, radhus och flerfamiljshus byggts. Även en förtätning med flerfamiljsbebyggelse inom den tidigare Folkparken, har genomförts under perioden.

De ytor som föreslogs för ny bostadsbebyggelse i ÖP 2013 har i stor omfattning inte tagits i anspråk. Anledningarna till att föreslagna ytor för bostäder ej tagits i bruk varierar, för några ytor finns kostsamma utredningsbehov och en förväntad begränsning av exploateringsmöjligheterna utifrån utredningsresultat. Ett utvecklingsområde för bostäder och verksamheter (Transval) har under planperioden detaljplanlagts för drygt 300 bostäder, vilka nu är i byggskede. Flera antagna men ej utbyggda detaljplaner för bostäder fanns också redo för utbyggnad vid planens antagande, vilket har genererat ett stort antal nya bostäder under planperioden.

Ny verksamhetsmark föreslogs norr om Flötövägen. Här pågår detaljplanearbete för verksamhetsmark, planen har antagits men utbyggnad har ej påbörjats.

Två kvarter med verksamhetsmark har etablerats vid norra infarten, väg 118 Horna i Åhus. Områdena var planlagda men ej utbyggda i ÖP 2013. Områdena har tagits i bruk under planperioden, ett kvarter har planlagts med en högre exploateringsgrad för att möjliggöra ett effektivare markutnyttjande. För de två områdena längs väg 118 pågår ändring av detaljplan för att möjliggöra för en högre exploatering, med upp till 60% av fastighetsarean.

Utvecklingsområde för bostäder och verksamheter föreslogs öster om väg 118 och norr om Hamnleden. Området är centralt och det finns möjlighet att utveckla både inom befintliga detaljplaner och genom ändring av detaljplan. Inga förändringar i markanvändning eller ny exploatering har skett under planperioden. Bostäder, handel, service och lättare verksamhet ryms inom området idag.

Trafik

Ny väg som förbinder Fregattvägen med Flötövägen är ej genomförd.

Omgestaltning av infart vid Flötövägen är ej genomförd vilket även gäller omgestaltningen av väg 118 vid norra infarten och vid korsningen Hamnleden. Väg 118 är en statlig väg och kräver ett samarbete med Trafikverket för genomförande.

Ett vägreservat för en ny väg i Trafikverkets vägnät som förbinder Flötövägen och väg 118 redovisas. Reservatet är inte längre aktuellt i Trafikverkets regi.

Åhusbanan har ett långsiktigt utvecklingsperspektiv för Pågatåg i ÖP 2013. Järnvägsfrågan utreds i samarbete mellan kommunen, Trafikverket och hamnen. Järnvägsfrågan begränsas i dagens planeringsperspektiv till hamnverksamheten. Utvecklingsområdet för järnvägsstation har inte tagits i bruk.

Centrum

För centrum föreslås en centrumutveckling som är ett aktuellt pågående projekt. En mindre upprustning av kajområdet har genomförts med ny lekplats och parkering. Köpmannagatan ska utvecklas avseende gestaltning och trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter.

Naturvård, grönstruktur, rekreation

Skyddet av de sandiga odlingsmarkerna väster om Åhus har stärkts genom naturreservat i enlighet med ÖP 2013. Tallskogen har bevarats mellan kvarteren i den större utbyggnaden i Vannebergaområdet men samtliga tallar har avverkats inom kvartersmark och inom verksamhetsmarken. Lekplats i Äspet har inte genomförts på någon av de utpekade platserna, men norr om Åvägen finns en mindre lekplats anlagd.

Problematiken med översvämningsrisk och stranderosion kvarstår, och förväntas göra så under en lång tid framöver. Kristianstads kommun har intensifierat utredningsarbetet i frågan och olika alternativ har tagits fram med fokus på naturbaserade och mjuka åtgärder.

Kulturmiljö

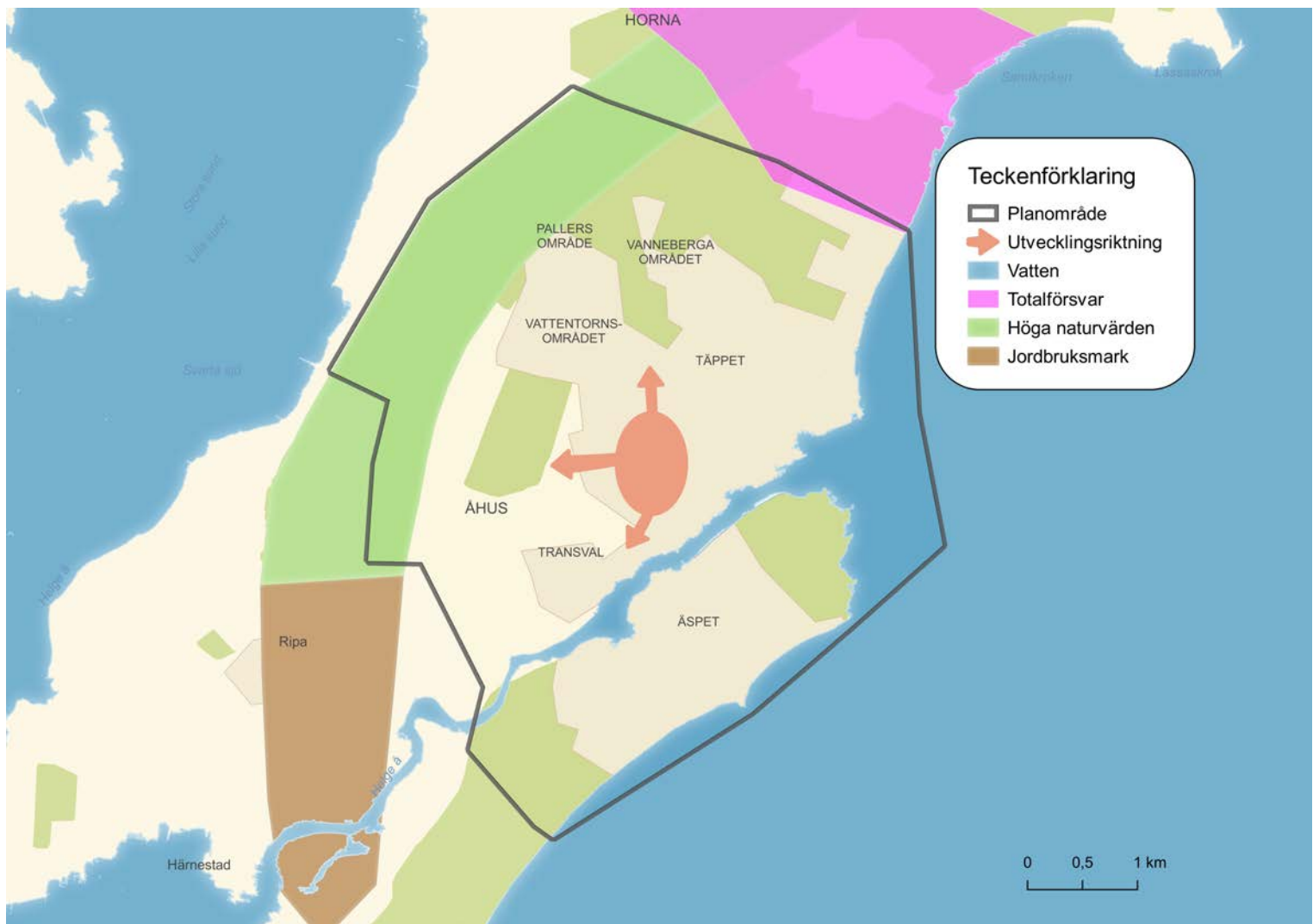
I ÖP 2013 redovisas Åhus kulturmiljöer inom avgränsningar för riksintresse för kulturmiljövården, landskapsbildskydd, fornlämningar samt byggnadsminnen. Avgränsningarna baseras på betydligt äldre material än 2013. De är snävt satta avseende urval av byggnader, område, verksamheter och bebyggelse uppförda under 1900-talet. Det kan förklaras med att kunskapsunderlagen har varit knappa och synen på vad som är kulturhistoriskt intressant har breddats. För Åhus del togs det fram en separat bevarandeplan 1984. Denna plan har år 2020 kompletteras med en ny kulturmiljöinventering, som är ett kunskapsunderlag för arbetet med att ta fram ÄÖP Åhus (se Bilagor). Inom centrala Åhus har ett par större förändringar för kulturmiljön skett. De karaktäristiska höga silobyggnaderna på fastigheten Kollekulla har rivits till förmån för kommande bostadsbebyggelse. Även inom kvarteret Dammyckan har byggnader rivits för att ersättas av ny bostadsbebyggelse. En ny livsmedelsbutik har uppförts vid rondellen mellan den norra och västra infarten till Åhus

som tillsammans med byggnader av verksamhetskaraktär bidrar till en ytterkantsarkitektur som är vanligt förekommande vid genomfartsstråk och infarter till tätorter.

I kvarteret Carl XI har en om- och tillbyggnad av "Engströmska villan" genomförts, med en modern byggnadskropp som ansluter till den äldre sekelskiftesvillan via kontrasterande arkitektur. Ombyggnaden fick återverkningar på hela den kringliggande miljön i positiv mening. I kvarteret Telegrafan har ett motsatt förhållningssätt använts, där man restaurerat tillbaka i en "äldre stil" som ett led i att skapa atmosfär och ge miljön en historisk kontext. Två olika förhållningssätt som kan fungera i en äldre miljö vilket båda kräver stor respekt för platsen och dess historia.

Befolkning

Åhus har ökat med 738 invånare mellan 2013 - 2021. Åhus har idag 11 000 invånare. 3 400 personer är över 65 år och den gruppen ökar, samtidigt syns en mycket begränsad ökning med 5 personer i åldersgruppen 0 -19 år. Andelen som förvärvsarbetar är högre än i kommunen som genomsnitt och de flesta pendlar utanför orten. Åhus skiljer sig avseende socioekonomiska värden från genomsnittet i kommunen med mer positiva värden avseende upplevd trygghet i folkhälsotal. Utbildningsnivå, förvärvsfrekvens och valdeltagande är något högre än genomsnittet för kommunen och inkomstnivåerna är högre än för kommunen som helhet. Föreningslivet är rikt med fokus på sport som lagidrotter, golf, bad- och båtliv med mera.

Strategikarta

Åhus begränsas i sin utbredning av klimatförändringar med stigande havsnivå i söder och öster. I norr och väster finns värdefulla naturmarker med växt- och djurarter som har stor betydelse för bevarande av den biologiska mångfalden. I norr möter även riksintresset för Totalförsvaret vilket medför att norra delen av planområdet är påverkansområde för totalförsvaret. I söder möter Åhus även jordbrukslandskapet med åkermark som har ett starkt skydd utifrån ett nationellt perspektiv med långsiktig matproduktion. Möjligheterna för Åhus att växa genom att mer mark tas i anspråk för bebyggelse begränsas av fysiska strukturer och naturvärden. Inom befintlig bebyggelsestruktur finns stora möjligheter till utveckling och stärkt attraktivitet med mer bostäder och utvecklat näringsliv. På längre sikt är målbilden fortsatt att stärka attraktiviteten som boendemiljö för alla åldrar bland annat genom att minska effekten av väg 118 som barriär för gående och cykel, visa på långsiktiga lösningar för klimatanpassning samt fastställa hamnens och järnvägens utvecklingsmöjlighet. Utredningsarbete har påbörjats för den långsiktiga utvecklingen av järnväg och hamn vilket kommer att utgöra underlag för kommande översiktsplanering av Åhus.

Väg 118, järnvägen, hamnen och klimatförändringarna har alla en stor påverkan den långsiktiga utvecklingen av Åhus. Översiktsplanens aktualitet ska bedömas i en planeringsstrategi varje mandatperiod och dessa frågor kommer att vara bärande i detta arbete framöver.

Strategier och riktlinjer

I ÄÖP för staden Kristianstad presenteras flera strategier och riktlinjer för att nå målen Stad för alla, Attraktiv stad och Grön & Blå stad. I Kust- och havsplanen finns visionen om en attraktiv kust och ett livskraftigt hav och tre strategier med riktlinjer för att nå dit. Arbetet med ändring av översiktsplan för Åhus utgår ifrån strategier och riktlinjer från dessa tidigare framtagna översiktsplaner i Kristianstads kommun. Sammanlagt har nio strategier med riktlinjer valts ut för att nå målbilden en hållbar utveckling med en attraktiv och trygg livsmiljö.

Nedan presenteras de nio strategier med riktlinjer som bedöms ha störst betydelse för utvecklingen av Åhus.

1. Lokalisera smartare

Stadsbyggnadsstrukturen i Åhus ska bidra till att färre kör bil på korta sträckor. Utvecklingspotentialen för befintlig exploaterad mark ska tas tillvara för att minska behovet av långa avstånd och en mer utspridd stadsmiljö.

2. Främja hållbar mobilitet

Den fysiska strukturen ska underlätta för de mest hållbara färdssätten – gå, cykla och åka kollektivt. Gång- och cykelvägar ska utformas så att de upplevs som trygga för alla brukare.

3. Stärka näringslivet och besöksnäringen

Åhus ska fortsätta vara en viktig destination i Skåne. Utveckling av infrastruktur och attraktiva livsmiljöer ska bidra till att stärka besöksnäringen.

4. Stimulera god gestaltad livsmiljö

Gestaltade och långsiktigt hållbara livsmiljöer som bidrar till ortens attraktionskraft ska utvecklas i de gemensamma stadsrummen som parker, gator och torg.

5. Synliggöra kulturmiljövärden

Det är viktigt att iakttä varsamhet gentemot Åhus många kulturhistoriskt värdefulla miljöer, tidsuttryck och årsringar som bildats. De kulturhistoriska miljöerna är ofta oersättliga och ska bidra till en värdefull utveckling i förnyelseprojekt.

6. Positiv klimatpåverkan och klimatanpassning

Åhus och dess invånares klimatpåverkan ska minska samtidigt som orten och dess utveckling ska anpassas till de framtida förutsättningarna som ett förändrat klimat medför. Klimatpåverkande utsläpp från planområdet härrör framför allt från resor och transporter, där biltrafiken ska minska till förmån för gång och cykel. Vid längre resor till och från Åhus ska kollektivtrafik prioriteras. Bygg- och anläggningsverksamhet står för en stor klimatpåverkan i Sverige, där själva tillverkningen av byggmaterial är en källa till allt större andel av utsläppen. Dessa utsläpp uppstår generellt utanför planområdet, men utgör ett direkt resultat av den planerade tätortsutvecklingen. För att nå lokala såväl som internationella klimatmål behövs ett tydligt fokus på hållbart och cirkulärt byggande.

7. Bevara och utveckla kustens och havets unika värden

Kusten och stranden har ett stort värde för hela Åhus som plats för såväl boende, rekreation och näringsliv. Dessa värden ska bevaras och tillgängligheten ska prioriteras.

8. Stärka ekosystemen

Ekosystemen i Åhus och dess omland ska bevaras och utvecklas. Sammanhållen och tätare bostadsbebyggelse ökar närhet och tillgänglighet för invånarna samtidigt som värdefull natur och odlingslandskap bevaras. Utvecklingen inriktas på att hushålla med mark och naturresurser. En ekologiskt hållbar bebyggelse innebär ökad biologisk mångfald och en stärkt status för ekosystem och hotade arter.

9. Visa hänsyn till riksintressen

Kommunen ska visa hänsyn till riksintressena och om möjligt stärka dessa genom förbättrande åtgärder.

Planering av ny bebyggelse, bostäder och verksamheter föreslås utifrån fyra planeringsprinciper:

- Att inte bygga på mark med risk för översvämning till följd av klimatförändring med stigande hav och mer skyfall.
- Att prioritera bebyggelse med närhet till service och kollektivtrafik för att inte öka transportbehovet.
- Att undvika ny bebyggelse i konflikt med höga naturvärden.
- Att undvika ny bebyggelse på mark lämplig för jordbruksändamål.

Omfattning

Förslaget baseras på en politisk vilja och ambition att stärka tillväxten i Åhus och möjliggöra för 2 500 fler invånare, vilket motsvarar 750 - 900 nya bostäder under planperioden. Under planperioden fortsätter pågående utbyggnad av området Transval samt Dammlyckan med 300 bostäder. Inom planområdet finns en planberedskap med ej utbyggda detaljplaner som omfattar ett fåtal bostäder och områden för skola/omsorg.

Bebyggelsestruktur

Ny bebyggelse ska bidra till platsens allmänna värde som livsmiljö. Arkitekturen ska bidra till upplevelsen av Åhus som en attraktiv ort att leva i. Bevarande och komplettering till befintlig bebyggelsestruktur är en viktig del i bebyggelseutvecklingen för att bevara och utveckla Åhus kulturhistoriska värde och karaktären av en levande kustort där såväl industrihamn som medeltida kvartersstruktur ges utrymme. Kompletterande bostadsbebyggelse i befintlig bebyggelsestruktur föreslås på några platser, där kvarteret Kollekulla och Stinsen utgör centrala områden för komplettering med flerfamiljsboende. Dagens bebyggelsestruktur där villabebyggelsen dominerar kommer att bestå. Planförslagets ambition är att skapa intresse och möjlighet för äldre i villaboende, som söker ett bekvämare boende med närhet till service, att få den möjligheten i Åhus. En större utbyggnad av bostäder föreslås inom den norra delen av golfbanan. Här kan ett nytt bostadsområde med en blandad bebyggelse utvecklas inom området. Den pågående utbyggnaden av bostäder i Transval bedöms färdigställas under planperioden.

Verksamheter och Industri

När ÄÖP Åhus har tagits fram har ett omfattande arbete gjorts för att identifiera ny möjlig mark för verksamheter. Efterfrågan på verksamhetsmark är stor och att skapa möjligheten för verksamheter att utvecklas är en viktig del i avvägningen mellan olika anspråk på marken. Verksamheterna inom planområdet är till stor del lågt exploaterade och en utvecklingspotential både avseende exploateringsgrad och typ av verksamheter inom de olika områdena har identifierats i planarbetet. ÄÖP Åhus föreslår ett utökat verksamhetsområde där detaljplan antagits norr om Flötövägen samt en förtätning inom befintliga verksamhetsområden.

Trafikalstrande verksamheter bör lokaliseras närmare trafikinfrastruktur som är anpassad till hög trafikbelastning, vilket inte kan erbjudas inom planområdet. Det är betydelsefullt för utvecklingen av näringslivet att verksamheter ges rätt lokalisering, och tillgång på verksamhetsmark är en kommunövergripande fråga. En ytterligare utbredning av verksamhetsmark i Åhus medför ett ökat ianspråktagande av värdefull naturmark eller jordbruksmark. Att tillvarata befintliga verksamhetsområdets utvecklingspotential stärker attraktiviteten både avseende näringslivsutveckling och boendekvalitet. I föreslagen plan är det en utveckling av befintliga verksamhetsområden som prioriteras. I befintliga verksamhetsområden finns outnyttjade byggrätter och det finns möjlighet att utöka byggrätter genom ändring av detaljplan. Det finns också stor potential att utveckla verksamhetsmarken utifrån placering och innehåll. Centralt placerad verksamhetsmark kan utvecklas för att bidra till ett växande näringsliv, som tillvaratar det centrala läget.

Grönstruktur

Parkmarken är begränsad i Åhus. Åhusparken är en parkmiljö som är centralt placerad och med stor betydelse för föreningslivet. Den bör säkras för framtiden med detaljplan och ges förutsättningar för fortsatt utveckling som viktig mötesplats för de boende i Åhus. Områden som är värdefulla för rekreation och friluftsliv bör bevaras, utvecklas och undantas från exploatering för att nå en hållbar och attraktiv livsmiljö i Åhus. Grönplanens riktlinje om att en stadsdelspark större än 5 hektar bör finnas inom 500 m från bostad/skola uppnås inte inom hela planområdet. Sandmarksängen Kalvatäppan kan utvecklas med rekreativvärden som sittplats och gångstig. Närheten till väg 118 gör dock platsens värde för rekreation begränsad. Stranden och omgivande naturmarker kompenserar till viss del för bristen på parkmark. Genom att utveckla mindre platsbildningar längs gång- och cykelstråk kan närrekreativvärden stärkas.

Natur

Områden med höga naturvärden är viktiga för Åhusområdets attraktivitet. Dessa områden ska bevaras och utvecklas med utgångspunkt från de förekommande värdena. De kvarvarande naturmarksstråk som finns inom kustens bebyggelseområden ska värnas vid exploatering. Naturkaraktären skapar miljöer som bidrar till de kustnära områdenas karaktär och attraktionskraft.

I området "Horna Fure" föreslås naturvård och friluftsliv prioriteras framför andra intressen och möjligheten till reservatsbildning inom området behöver utredas.

Förlust av naturvärden och ekosystemtjänster vid mark- och vattenanvändning bör i första hand undvikas och minimeras, i andra hand kompenseras i eller utanför området. Värde, kvalitet och yta för compensation av natur, och komplettering av ekosystemtjänster, bör utredas enligt skadelindringsprincipen och kompenseras enligt kommunens aktuella riktlinjer. Livsmiljöerna för de växt- och djurarter som producerar ekosystemtjänsterna bör förstärkas.

Kommunen ser mycket restriktivt på förtätning med nya bostadstomter inom fritidshusområdena. Huvudprincipen är att samtliga planlagda naturmarksområden ska bevaras, inte minst för deras betydelse för rekreation och andra ekosystemtjänster.

Friluftsliv

Friluftslivet erbjuder aktiviteter både på vatten och land. De höga naturvärdena bidrar till höga upplevelsevärden vid vistelse i naturområden. Flera områden har även en viktig funktion i utvecklingen av besöksnäringen, då det finns unika naturtyper som lockar besökare från ett större omland. En utveckling av friluftslivsvärden innebär bland annat att ta hänsyn till utveckling av vandringsleden Skåneleden samt cykelleden Sydostleden, som passerar genom Åhus. Lederna bidrar till viktiga värden för både boende och besöksnäring.

Badplatser vid stranden bevaras med hjälp av naturanpassade mjuka skydd mot stranderosion.

Trafikinфраstruktur

ÄÖP Åhus avser att minska andelen korta resor med bil inom planområdet. Utgångspunkt är i föreslagen bebyggelseutveckling och ett genomförande av beslutad trafikplan, se karta under fliken planförutsättningar. I trafikplanen finns ett antal identifierade åtgärder för att arbeta efter trafikstrategins inriktning, vilken är att de hållbara transporterna prioriteras och utvecklas. Trafikplanen omfattar en rad förbättringar för gående och cyklister i Åhus.

- Gång- och cykelvägar ska byggas ut och länkas samman där kopplingar saknas.
- Hastighetssäkrade passager eller andra trafiksäkerhetshöjande åtgärder ska ordnas för oskyddade trafikanter.
- Köpmannagatan ska omgestaltas så att den tydligt prioriterar oskyddade trafikanter.
- Parkeringsituationen för bil och cykel ska tydliggöras.
- Mobilitet och beteendepåverkan enligt trafikplan är en central del i arbetet för att öka andelen trafikrörelser med gång och cykel i Åhus.

I trafikplanen finns även förslag om utveckling av cykelvägar längs trafikverkets vägar som utgör in/utfarter till Åhus.

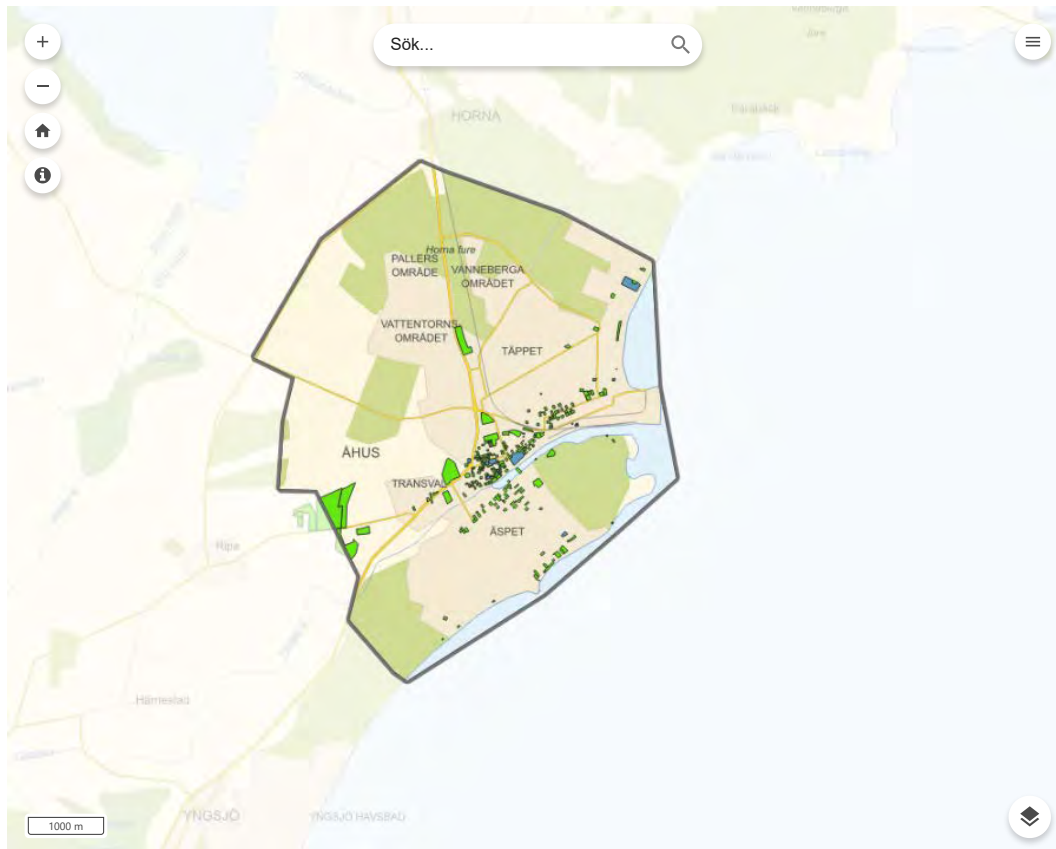
Genomförandetiden är oklar då dessa cykelvägar inte finns med i den regionala transportinfrastrukturplanen för 2022 - 2033. Möjligheten att besöka Åhus med cykel är dock betydelsefull för att nå målen i färdmedelsfördelningen i Klimat- och miljöplanen.

Teknisk infrastruktur

Ny vattenledning ansluts till Åhus år 2025, vilket säkrar tillgången på dricksvatten för föreslagen exploatering i ÄÖP Åhus.

Ledningsnätets kapacitet för avlopp utreds för framtida belastning.

Luftledningen med inkommande ledning för elnätet längs med Flötövägen kan utredas för markförläggning.

Kulturmiljö

Genom att uppmärksamma kulturmiljöer i ÄÖP Åhus vill Kristianstads kommun belysa de kvaliteter som finns och uppmana till fortsatt brukande, bevarande och utvecklande.

Det innebär att:

- hushålla med resurser och behålla i stället för att riva eller ersätta.
- vid om- och tillbyggnad ta hänsyn till husets stil och material och utveckla i samklang med omgivningen.
- kommunen på ett aktivt sätt arbetar med de kulturhistoriska värdena som finns inom planområdet.
- vid förändring i första hand ta hänsyn till den arkitektur, historia och miljömässiga sammanhang som har bäring på objektens kulturhistoria.

På sikt betyder det att Åhus småskaliga karaktär, medeltida historia och attraktiva kustbebyggelse tas till vara och växer på ett sådant sätt att dessa värden förmeras och säkerställs.

8:13 PBL - systematik, bedömning och innebörd

I ÄÖP Åhus pekar kommunen ut de byggnader som är markerade på karta och i *Kulturmiljöinventering Åhus (2020)* som bedömda som särskilt värdefulla enligt 8 kap. 13 § PBL. Se förklaring av begreppet nedan.

Metod för urval, inventering och värdering av objekt förklaras i rapport tillhörande inventeringen, se Bilagor.

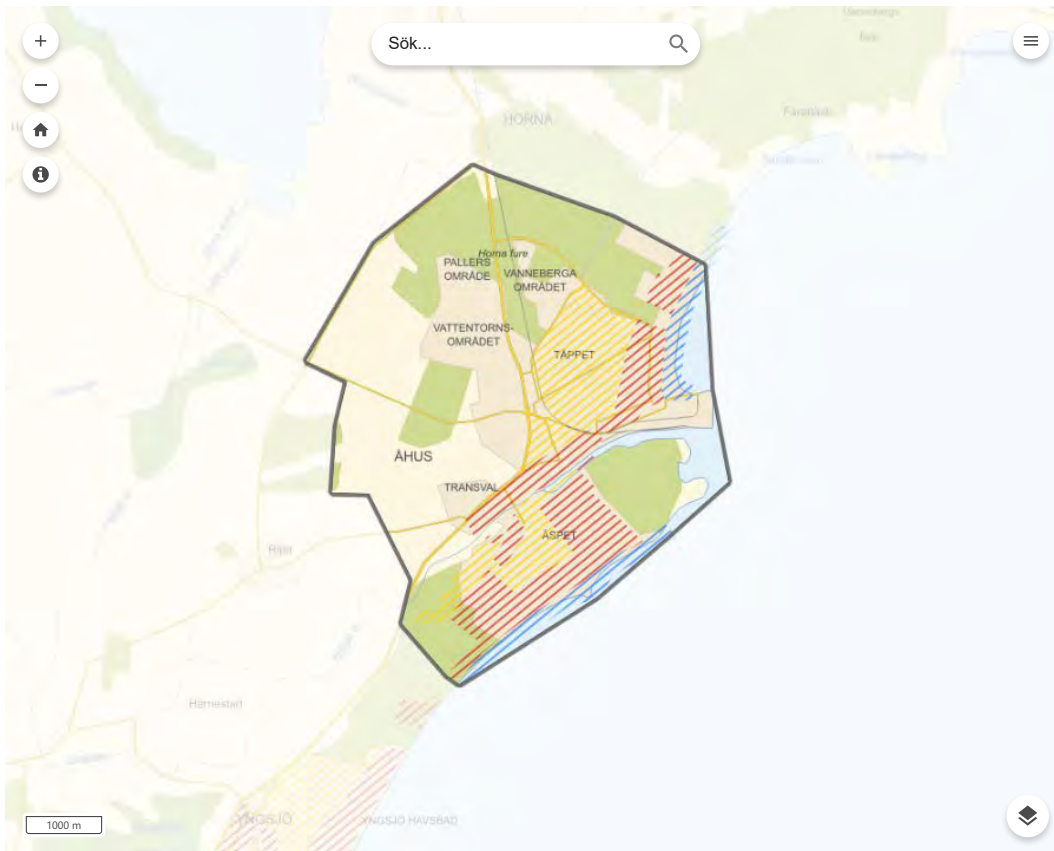
De grönmarkerade objekten på kartan är till antalet flest. De blåmarkerade objekten särskiljs antingen av ett lagligt skydd, som exempelvis byggnadsminne enligt Kulturmiljölagen, eller bedöms av kommunen hålla samma klass. För beskrivning av objekten, klicka i kartan eller se inventering i Bilagor.

Förbud mot förvanskning

I 8 kap 13 § Plan- och bygglagen (2010:900), PBL, finns det så kallade förvanskningförbudet. Bestämmelsen innebär ett förbud mot att förvanska särskilt värdefulla byggnader utifrån historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Förbudet ska även tillämpas på särskilt värdefulla anläggningar som kräver bygglov, på tomter som omfattas av skyddsbestämmelser samt på allmänna platser och bebyggelseområden.

Ett utpekande av en byggnad som en så kallad 8:13-byggnad innebär att det har gjorts en bedömning av byggnaden utifrån historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, där det framgått att den sammantaget uppnår kriteriet särskilt värdefull. Det betyder vidare att det blir klarlagt för såväl ägaren av byggnaden som för allmänheten att byggnaden bedömts som mycket värdefull.

Ett utpekande indikerar också att förvanskningförbudet är tillämpligt och ska prövas i till exempel bygglov för ändring av byggnaden. De så kallade attefallsåtgärderna och några andra undantag från kraven på bygglov gäller inte för en 8:13-byggnad. Det innebär även att det finns skäl att förse byggnaden med skyddsbestämmelser och/eller rivningsförbud i framtida ändringar av den detaljplan som gäller för byggnaden.

Klimatåtgärder

Samhällsplaneringen ska bidra till de mål om minskad klimatpåverkan, som anges i förslaget till ny klimat- och miljöplan för Kristianstads kommun. Det gäller bland annat utfasning av fossila bränslen, minskning av konsumtionsbaserade utsläpp och effektivare energianvändning. Eftersom klimatpåverkan har tydliga kopplingar till resor och transporter så behövs en ökad andel gång, cykel och kollektivtrafik. Dessutom ska det hållbara och cirkulära byggandet stärkas och lokal, förnybar energiproduktion främjas.

Vegetation bör användas som klimatskydd och klimatanpassning av bebyggelse.

Träd och vegetation, som skydd mot solinstrålning, värme, torka, vind och extremt väder, bör bevaras och den totala andelen grönytor och träd i Åhus bör öka.

Växtlighet bör även användas för att hålla en god vattenbalans och utjämna flöden vid skyfall.

Värmehållande och hårdgjorda ytor bör minimeras.

När det gäller kommunens strategi för bebyggelseutveckling i ett klimat i förändring med stigande havsnivåer, beskrivs den i Kust- och havsplanen i tre steg:

1. Anpassning genom införande och löpande revidering av bestämmelser kring höjder för färdigt golv i detaljplaner och bygglov.
2. Olika typer av åtgärder för att skydda kusten mot översvämning och erosion.
3. Framtagande av strategier för reträtt av bebyggelse och infrastruktur.

Arbetet med skydd och förvaltning av kusten har intensifierats sedan Kust- och havsplanen antogs. Kristianstads kommun fokuserar i första hand på mjuka och naturbaserade kustskyddsåtgärder. Testplanteringar av ålgräs har genomförts för att minska vågverkan och bidra till biologisk mångfald. Kommunen har utrett skydd av kusten genom strandfodring, det vill säga utfyllnad av sand, vid både Äspet och Tället. Arbetet pågår med att ta fram erforderliga undersökningar och material för att sätta i gång tillståndsprocessen enligt

Miljöbalken och Kontinentalsockellagen. Kommunen har även utrett möjligheten att anlägga naturbaserade stenrev utmed Äspet-kusten. Dylrika rev kan främja den biologiska mångfalden och samtidigt begränsa stranderosionen genom att dämpa vågenergin.

Hårda strukturer som skydd bedöms dock vara nödvändiga i vissa fall, i första hand för att skydda riksintresse för hamnen samt kulturmiljö längs den gren av Helge å som flyter genom centrala Åhus. Kustskydd i form av mjuka lösningar föreslås vid Tälletstranden (se klimatanpassningsytor i markanvändningskartan). Beräkningar av framtida medelvattenstånd och högvattenhändelser med 100 års återkomsttid indikerar att det är låg risk för betydande översvämningar i området under planperioden. På längre sikt behövs fler utredningar och kunskapsunderlag för fler typer av kustskyddsåtgärder samt strategier för reträtt.

För mycket låglänt bebyggelse i planområdet fungerar det inte med kustskydd i form av vallar eller liknande när havsnivån stiger, då stigande havsnivåer innebär att även grundvattennivåer pressas upp. När problematiken med översvämning och erosion ökar behövs strategier för reträtt av bebyggelse. En avveckling av bebyggelse och infrastruktur och anpassning till ett naturligt utbyte av material mellan strand och hav innebär att planer upphävs och att byggnader, infrastruktur och andra anläggningar tas bort. Här krävs väl förankrade kunskapsunderlag och noggranna strategiska avväganden för att nå en långsiktig lösning med reträtt.

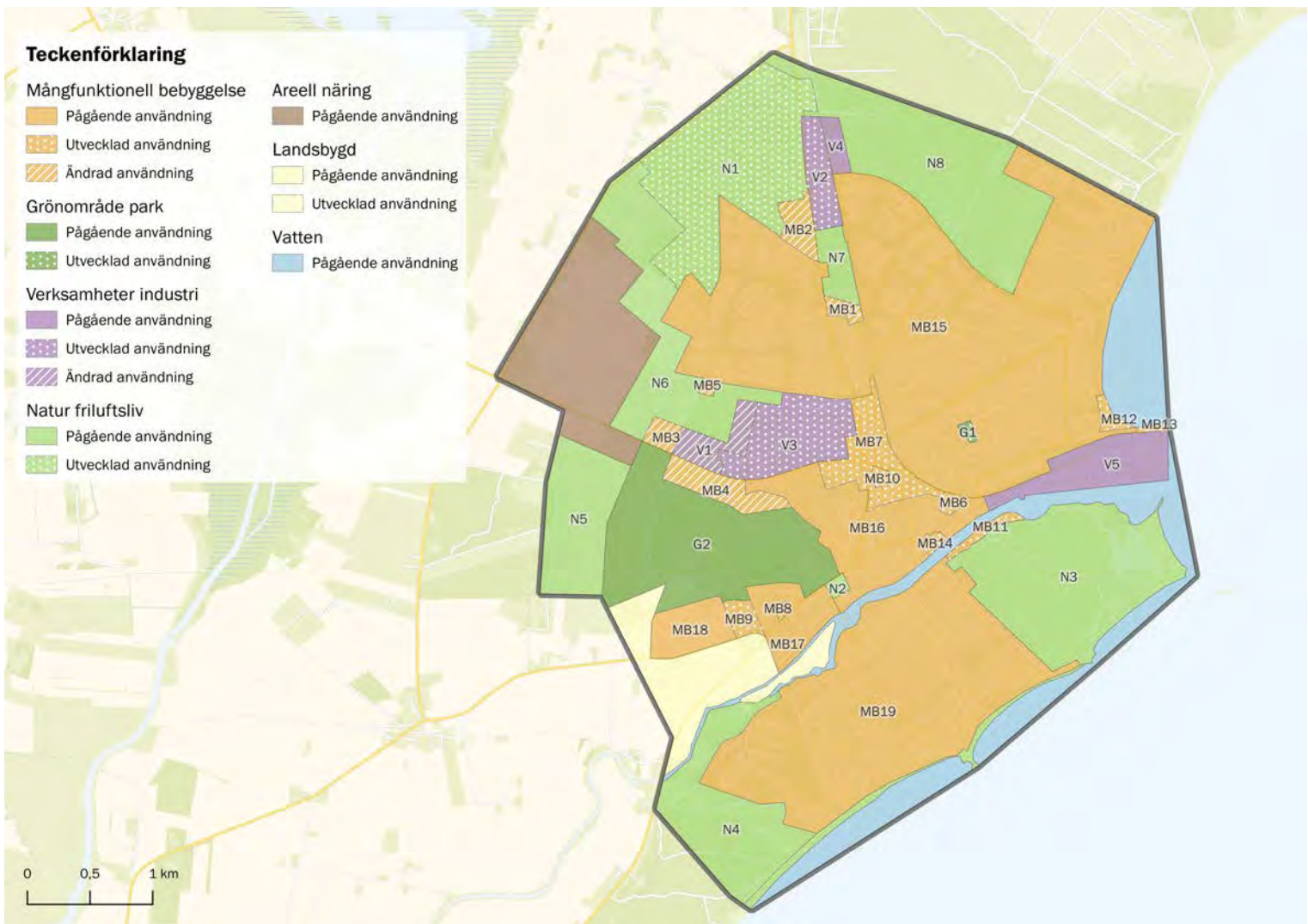
Följande principer gäller för utformning av skydd:

- a) Kustskydd ska utformas på ett sätt som tillvaratar naturliga processer.
- b) Kustskyddet ska bejaka så många intressen som möjligt. Stor hänsyn ska tas till att skydda och bevara kustens unika natur- och kulturmiljöer.
- c) Ett kustskydd får inte medföra ökad risk för erosion på närliggande områden. Utformning och anläggning av hårda såväl som mjuka skydd får enbart göras enligt kommunens krav och riktlinjer.
- d) Det bör finnas möjlighet till kombination av åtgärder på en utvald kuststräcka, eller att växla typ av skydd över tid.
- e) Olika typer av skyddsåtgärder kan användas i olika tidsperspektiv, exempelvis kan mjuka eller hårda skydd användas på kort sikt, medan strategier för reträtt förbereds.

Den struktur för zonerings för bebyggelseområden som togs fram i Kust- och havsplanen gäller även för ÄÖP Åhus. Zoneringen är utgångspunkt för bedömningar av bebyggelsens lämplighet. Zoneringen är en riskbedömning där tre typer av områden har identifierats:

1. Förhöjd risk (sammanfaller till stor del med vattenutbredning vid havsnivåhöjning 3,5 m ö h). Detta område är olämpligt för ny bebyggelse utifrån översvämningensrisk.
2. Risk. Detta område ligger i ett område med framtida översvämningensrisk.
3. Erosionsutsatt område. Dessa kustnära områden är olämpliga för ny bebyggelse utifrån erosionsrisk.

Kristianstads kommun deltar i projektet *Vägledning för robust klimatanpassning under osäkerhet*, finansierat av Vinnova (2021-2023). Projektets mål är att utveckla en robust och kostnadseffektiv planering i arbetet med klimatanpassning. Metoden går i korthet ut på att omfamna osäkerheter genom att ta hänsyn till en mängd olika utfall, med målet att finna robusta lösningar som fungerar oavsett hur snabbt klimatförändringarna sker i framtiden. Detta förutsätter ett adaptivt förhållningssätt för arbetet med skydd av kusten.

Markanvändningskarta

Begreppsförklaring

I markanvändningskartan redovisas Kristianstads kommuns ställningstagande till användningen av mark- och vattenområden i Åhus under planperioden. Planområdet innehåller olika kategorier som mångfunktionell bebyggelse, verksamhetsområde, grönstruktur och vatten. Kategorierna utgår från Boverkets förslag till ÖP-modell 2.1. Du kan klicka i kartan och ta del av områdets beskrivning.

Alla kategorier som ligger under planförslaget, Ändrad/Utvecklad, utgår från hur området används när planen antas (detta kan skilja sig från gällande detaljplan/-er i området och vara mer tillåtande eller begränsande) och en vilja att ändra eller utveckla området i enlighet med angiven markanvändning i markanvändningskartan för ÄÖP Åhus.

Alla kategorier som är pågående markanvändning utgår från hur området används när planen antas (detta kan skilja sig från gällande detaljplan/-er i området och vara mer tillåtande eller begränsande) och en vilja att fortsätta med befintlig markanvändning. I de här områdena kan mindre förändringar och förtätningar i enlighet med kategorins beskrivning vara möjliga att genomföra.

Mångfunktionell bebyggelse MB

Ett område med mångfunktionell bebyggelse innebär en bebyggelsestruktur med stads- och tätortsmässig karaktär som innehåller bostäder men där kontor, handel, service, utbildning eller annan funktion som är förenlig med bostäder också kan förekomma. Inom mångfunktionell bebyggelse behöver dessutom minst 30 % av ytan avsättas för allmänplatsmark. I det inkluderas dagvattenhantering,

trafikinfrastruktur och ytor för mindre parker och grönstruktur, men avser ej stadsdelspark.

Verksamhetsområde V

Områden som är klassificerat för verksamheter utgörs av två kategorier. Service och verksamheter som inte är direkt störande eller miljöbelastande och som kan ligga i anslutning till bostäder samt industri som utgörs av verksamheter och som inte bör ligga intill bostäder utan skyddsavstånd eller andra åtgärder.

Natur Friluftsliv

Natur och friluftsliv innefattar större sammanhängande områden där värden för friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterade. Naturområden kan innehålla flera olika naturtyper och livsmiljöer för växter och djur samt motionsspår, cykelleder, sittplatser och parkering med mera.

Grönområde Park

I Grönområde och park ingår större parker, grönområden eller anlagda områden för fritidsaktiviteter i eller i nära anslutning till tätorter. Övrig grönstruktur ingår även i mångfunktionell bebyggelse alternativt naturmark.

Vatten

Vatten avser såväl öppet hav som kustvatten, sjöar och vattendrag. Användningen Vatten anges för vattenområden som är lämpliga för olika användningar men där det inte är nödvändigt eller möjligt att avgöra den exakta platsen. Vattenområdena är livsmiljö för växter och djur och kan även användas för båttransporter, fiske, bad och besöksverksamhet. Eventuell byggnation skall ske med stor hänsyn till vattenområdenas höga naturvärden.

Areell näring

I areell näring ingår områden för jordbruk, skogsbruk, rennäring, vattenbruk och yrkesfiske. Områden för areell näring har ett speciellt värde för näringen och ska ha företräde framför andra användningar. I Åhus används området främst för odling och djurhållning.

Landsbygd

Landsbygd är markområden som är möjliga för flera användningar men där det inte alltid är nödvändigt eller möjligt att ange vilka markområden som bör användas för vad. I Åhus används området främst för areella näringar (odling eller betesmark) och andra landsbygdsanknutna verksamheter som besöksnäring. Där finns också viss bostadsbebyggelse.

Mångfunktionell bebyggelse - ändrad

MB1 Täppet-Villaskolan

Förutsättningar; Planområdet är en del av ett skogsparti som fungerar för rekreation för boende i anslutning till platsen. I grönplanen redovisas grönstråk inom och i anslutning till planområdet. Planområdet omfattar cirka 2 hektar och ansluter till befintliga villakvarter i Vannebergaområdet öster om väg 118. Bebyggelsen har tillgång till service som skola förskola och till kollektivtrafik. Avståndet till dagligvaruhandel och vårdcentral är cirka 1,5 km.

Hänsyn; Planområdet avgränsas av riksintresset väg 118 i väster. Ett byggnadsfritt avstånd på 20 - 30 meter mellan riksintresse och ny bebyggelse är en förutsättning för säker bebyggelse. Trafikbuller och transporter av farligt gods. Grönstruktur i grönplan. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Området föreslås användas för bostäder. Bebyggelsen ska bidra till ökad trygghet längs cykelväg för Villaskolans elever. Planområdet har närhet till kollektivtrafik. I avvägningen har målen trygghet och attraktivitet varit vägledande. Angöring till planområdet bör ske från Pallers väg alternativt från väg 118 och då även omfatta befintlig bebyggelse i anslutning till planområdet. Angöring utreds i detaljplan. Ny bebyggelse ska anslutas till befintlig kvartersstruktur och planläggas utifrån att en väl

gestaltad helhet för boende möjliggörs. Lämplig bebyggelse för området är småhus/radhus som ansluter till angränsande bebyggelsestruktur. Planområdet rymmer 15 - 20 bostäder. Konsekvenser av föreslagen markanvändning innebär minskad utbredning av grönstråket och påverkan på områdets flora och fauna. Fördröjning och rening av dagvatten krävs.

MB2 Horna 3:12

Förutsättningar; Området är drygt 10 hektar norr om dagens bebyggelsegräns väster om väg 118. Planområdet är detaljplanelagt för allmänt ändamål och handel med tillgång till kollektivtrafik längs väg 118. I detaljplanen föreslås en ny väganslutning till väg 118 som även omfattar infart till befintlig bebyggelse inom Pällersområdet. Marken utgörs av artrik tallskog med högt natur- och rekreationsvärde. Området är högt klassad i naturvårdsplan samt den regionala naturvärdesöversikten. På grund av höga naturvärden och hållbarhetsmål innebär ny bebyggelse målkonflikt.

Hänsyn; Området innehåller många skyddsvärda arter och kräver ett omfattande utrednings- och dispensförfarande. Ingår i naturvårdsplan. Grönstråk i grönplanen. I anslutning till riksintresse väg och transport av farligt gods med skyddsavstånd 20 - 30 meter. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Området föreslås användas till bostäder där närhet till natur och rekreation bidrar till attraktivitet. Även service och icke störande verksamhet kan prövas i området. Områdets storlek ger förutsättningar för en rationell exploatering. Närhet till kollektivtrafik, cykelväg och skola. En blandning av småhus, omsorgsboende och något flerbostadshus 100 - 150 bostäder. Natur och rekreationsvärde minskar till förmån för bebyggelse. Fördröjning och rening av vatten.

MB3 Horna 54:1

Förutsättningar; Området är cirka 4 hektar och gränsar till naturreservat och skyddsplantering mot verksamhetsmark. Avståndet till planerat verksamhetsområde och dess planlagda skyddsområde möjliggör för boende inom planområdet. Potentiellt förorenat område. Planområdet saknar närhet till kollektivtrafik. Avståndet till skola, service och kollektivtrafik är 1,2 - 2,0 km.

Hänsyn; Området gränsar till Skåneleden, naturreservat och naturvårdsplan som kan kräva anpassning. Naturvärdena är höga och dispensförfarande kan krävas. Grönstråk i grönplan. Trafik- och verksamhetsbuller. Miljökvalitetsnormer för vatten. Marken har en föroreningsrisk som behöver utredas och eventuell sanering kan komma att krävas.

Ställningstagande konsekvenser; Området föreslås användas till bostäder där närheten till natur och rekreation bidrar till attraktivitet. För att inte riskera ökad fordonstrafik på korta sträckor bör Trafikplanens genomförande av cykelväg längs Flötövägen genomföras före utbyggnad av bostäder. Cykelvägen finns i nuläget inte med i den regionala transportinfrastrukturplanen för 2022 - 2033. Bostäderna kan kopplas med gång- och cykelväg mot föreslagen bostadsbebyggelse på golfbanan alternativt med gång- och cykelstråk mot Fregattvägen. Lämplig bostadsbebyggelse är radhus och småhus, men även flerfamiljshus kan bidra till boendekvalitet på platsen. 50 - 70 bostäder. Natur och rekreationsvärde minskar till förmån för bebyggelse. Fördröjning och rening av vatten. Sanering av föroreningar vid åtgärder i mark och vatten.

MB4 Golfbanan

Förutsättningar; Området är en del av golfbanan där vissa ytor kräver flytt av befintliga banor för att möjliggöra för bebyggelse. Andra delar är idag inte ianspråktagna av golfverksamhet. Området omfattar cirka 20 hektar och ansluter delvis till befintlig bostadsbebyggelse i nordöst. Bebyggelsen har god tillgång till service som skola, vårdcentral, dagligvaruhandel och sportaktiviteter. Kollektivtrafiknoden Glashyttan nås via gång- och cykelväg 1 - 1,5 km bort.

Hänsyn; Inom området kan bestånd av sandmarksväxter som är skyddsvärda förekomma. En luftburen elledning begränsar planområdet i norr mot Flötövägen, jordförläggning av elledningen kommer att studeras vid planerad utbyggnad. Trafik- och verksamhetsbuller. Fornlämning i anslutning. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande; Strategiskt placerad yta för exploatering av bostäder som idag är del av golfbana. Angöring till området föreslås mot Flötövägen i norr och Kavrövägen i öster. I området ryms en variation på boendestrukturer med blandad bebyggelse som flerfamiljshus, radhus och småhus. Området ska utformas för att vara lättillgängligt för cykel och gång med väl fungerande koppling till centrala Åhus. Totalt kan 250 - 350 bostäder byggas beroende på utformning och kraftledningens placering. Golfverksamheten behöver anpassas vilket

kräver viss ombyggnad av golfbana. Naturvärden påverkas, artskyddsdispens kan komma att krävas. Fördröjning och rening av dagvatten.

MB5 förskola

Förutsättningar; Detaljpanelläggning pågår för förskola.

Hänsyn; Naturvärden. Miljökvalitetsnormer för vatten. Grönstruktur i grönplan.

Ställningstagande konsekvenser; Placering av förskola i anslutning till bostadsbebyggelse och med närhet till naturmark. Områdets natur och rekreativvärde minskar till förmån för bebyggelse. Syfte är att möjliggöra för en förskolefastighet som vid behov kan tas i anspråk för byggnation av förskola.

Mångfunktionell bebyggelse - utvecklad

MB6 Kvarteret Stinsen

Förutsättningar; Inom kvarteret Stinsen finns en butiksverksamhet för dagligvaror och ett flertal byggnader för service och handel med tillhörande parkeringsytor. Planområdet är placerat i fonden av Köpmannagatan vilket medför stora krav på en gestaltning som tar vara på riksintresset för kulturmiljövård. Området angörs huvudsakligen via Järnvägsgatan men även via Köpmannagatan och Hamnleden.

Hänsyn; Planområdet är inom riksintresse för kulturmiljö. Ny bebyggelse ska utveckla platsen utifrån kulturmiljövärden och bidra till ett attraktivt centrum. Angränsande fastigheter har en varierad användning och en varierad skala vilket kräver hänsyn och anpassning vid planläggning. Planområdet gränsar till marknivåer som riskerar översvämning genom framtida klimatförändringar med höjd havsnivå. Förorenade områden. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Området är centrum och utvecklas med komplettering av bostäder. Området är centralt för att följa översiktsplanens föreslagna utvecklingsinriktning. Syfte är att utöka möjligheterna till centralt boende som bidrar till ett förstärkt serviceunderlag och att stimulera flyttkedjor mellan småhus och lägenheter. Cirka 50 - 70 bostäder.

Klimatanpassning samt fördröjning och rening av dagvatten krävs. Sanering av markföroreningar krävs för boende.

MB7 Kvarteren Brisen Hantverkaren m. fl.

Förutsättningar; Området är centralt beläget och eftersatt i underhåll och gestaltning. Ett blandat utbud av verksamhet gränsar till villabebyggelse. Området har en stor utvecklingspotential i sitt kollektivtrafiknära läge för såväl boende som service/handel.

Hänsyn; Området begränsas av järnvägen och det långsiktiga perspektivet för järnvägens utveckling har betydelse för lämplig markanvändning och utformning av platsen. Befintliga verksamheter och boende har olika behov som behöver belysas i planering av området. Befintlig och planerad grönstruktur i grönplan. Riksintresse kustzon. I anslutning till riksintresse väg och totalförsvar. Trafik- och verksamhetsbuller, förorenat område och skyfall. Kulturmiljö. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Områdets innehåll bevaras men utvecklas med en ny struktur. Syfte är att stärka attraktiviteten och tryggheten och tillvarata det centrala läget. Området har stor betydelse för översiktsplanens föreslagna utvecklingsinriktning.

Verksamheter i bottenplan kan kombineras med bostäder eller verksamhet/service/handel bredvid en bostadsfastighet. En blandning är viktig att eftersträva i det centrala läget. En utveckling av de gemensamma stadsrummen är avgörande för att ge området attraktivitet. Osäkerhet kring beräkning av exploatering, cirka 50 - 80 bostäder inom planperioden.

Fördröjning och rening av dagvatten. Sanering av föroreningar vid åtgärder i mark och vatten.

MB8 Transval Yngsjövägen

Förutsättningar; Pågående detaljplan som avvaktar ny dricksvattenledning till Åhus (se planförutsättningar vatten) vilket medför att planen inte kan antas före år 2026. Planområdet har närhet till kollektivtrafik och också närhet till skola/förskola.

Hänsyn; Planområdet gränsar till befintlig villabebyggelse. Fornminne och kulturmiljö. Transport av farligt gods och trafikbuller. Befintlig grönstruktur. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Planområdet är en pågående detaljplan för cirka 30 bostäder inom befintlig bostadsstruktur. Planen är under utveckling och kommer att erbjuda flerfamiljsboende i någon form, vilket kompletterar befintlig boendeform som i huvudsak utgörs av småhus.

Fördröjning och rening av dagvatten.

MB9 Transval/glassabriken

Förutsättningar; Området innehåller ej nyttjad byggrätt för verksamhet i närhet till förskolefastighet och utgörs av bostäder, verksamheter och service med inslag av mindre skogspartier. Planområdet angörs från Spetalsvägen och Tippvägen vilka båda belastar Ripavägen och dess anslutning till Yngsjövägen. Planområdet saknar närhet till kollektivtrafik.

Hänsyn; Nytt grönstråk och ekologiskt samband i grönplan. Sårbart grundvatten och fornlämning. Tillgänglighet förskola och verksamhet. Transport av farligt gods och trafikbuller. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Området har en utvecklingspotential utifrån användning och gestaltning/stadsbild. Ny grönstruktur och ev kompletterande bebyggelse bör bidra till att koppla samman pågående utbyggnad av Transval väster om området med befintlig bostadsbebyggelse öster om området.

Fördröjning och rening av dagvatten.

MB10 Kvarteret Kollekulla

Förutsättning; Platsen är mycket centralt belägen med god tillgång till service och kollektivtrafik. Områdets placering vid den norra infarten till centrala Åhus gör platsen till en daglig blickpunkt för invånarna i Åhus och ett första möte för besökare till orten. Riktlinjer för det kulturhistoriska värdet har utvecklats och bör följas för att området ska bidra till stärkt attraktivitet för Åhus som ort att leva i. (Se under fliken planförslag kulturmiljö). En trafikutredning som tar hänsyn till trafiksituationen sommartid behöver utreda lämplig angöring till området. Områdets absoluta närhet till kollektivtrafik medför att boende utan bil kan prioriteras.

Hänsyn; Området gränsar till Yngsjövägen som är led för farligt gods med ett skyddsavstånd till bebyggelse. En anpassning krävs i mötet med angränsande småskalig villabebyggelse. Planområdet är gång- och cykelstråk för skolelever till såväl Rönnowskolan som Sännaskolan. Eventuellt förorenat område. Trafik- och verksamhetsbuller. Miljökvalitetsnormer för vatten. Fornlämning. Befintlig grönstruktur.

Ställningstagande konsekvenser; Området är lämpligt för bostäder utifrån behovet av centrala bostäder och med hänsyn till angränsande bebyggelsestruktur med bostäder. Området har stor betydelse för översiktsplanens måluppfyllelse avseende hållbarhet, trygghet och attraktivitet. Nya bostäder bör tillvarata det centrala och kollektivtrafikhäna läget med olika mobilitetslösningar. Gestaltningen ska ta vara på Åhus kulturhistoriska värden med blickpunkten mot den medeltida kyrkan och Spritkyrkan. Området omfattar 2,5 hektar och rymmer drygt 200 bostäder. Fördröjning och rening av dagvatten krävs. Sanering av föroreningar vid åtgärder i mark och vatten.

MB11 Söder om Helge å - Äspet

Förutsättningar; Området är strandnära och utgörs av mark för fritidsbåtsverksamhet. En restaurang med servicefunktion till båtverksamheten och betydelse för besöksnäringen finns i anslutning till båtplatserna.

Hänsyn; Stor översvämningsrisk från Helge å och erosion. Blåstråk och ekologiska samband i grönplan i anslutning. Riksintresse kustzon, friluftsliv och rörligt friluftsliv. Anslutning till riksintresse sjöfart. Ansluter till Natura 2000, naturreservat och naturvårdsplan. Höga kulturmiljövärden och fornlämning. Miljökvalitetsnormer för vatten. Tillkommande verksamheter och funktioner får inte medföra någon negativ påverkan på vattenkvaliteten i Helge å.

Ställningstagande konsekvenser; Planområdet utvecklas med förflyttningar och anpassningar av befintlig verksamhet och nya funktioner som bidrar till platsens värde för båtverksamhet och besöksnäring under planperioden.

Långsiktigt är översvämningsrisken stor men befintlig båtverksamhet anpassas och utvecklas under planperioden. Fördröjning och rening av dagvatten.

MB12 Tåppetstranden - Klimatanpassningsyta

Förutsättningar; Stranden är detaljplanelagd och har anlagts för att fungera för sommarenemang som beachhandboll, konserter m.m. Stranden är erosionsutsatt och försedd med ett hårt skydd av naturstenar. Erosionen sker bakom skyddet och ett årligt arbete med att fylla på med ny sand görs utifrån de tillstånd som finns för verksamheten.

Hänsyn; Riksintresse kustzon, sjöfart och totalförvar. Strandskydd. Flera ekologiska samband enligt grönplan. Kulturmiljövården. Utfyllnadsområde, kusterosion och översvämning vid höjd havsnivå. Miljö kvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Klimatskydd på platsen är en förutsättning för att skydda bakomliggande bostadsbebyggelse vid höga flöden. Ett pågående arbete med utveckling av naturbaserat skydd med sanddynor som stabiliseras med strandväxter ska följas upp och utvecklas för att skydda bakomliggande område vid tillfälligt höga havsnivåer fram till år 2060. Prövning av vattenverksamhet och strandskydd.

MB13 Hamnpiren - Klimatanpassningsyta

Förutsättningar; Hamnen är mycket utsatt för översvämning genom kommande havsnivåhöjningar. Dagvattenhantering som leds till utlopp i havet längs kajkanten innebär att höga havsnivåer i kombination med skyfall skapar ytterligare risker inom hamnområdet.

Hänsyn; Riksintresse kustzon och totalförvar samt i anslutning till riksintresse sjöfart och väg. Strandskydd. Kulturmiljövården. Förorenat område, utfyllnadsområde, översvämning vid höjd havsnivå, skyfall och höga flöden i Helge å. Kusterosion. Miljö kvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Klimatskydd på platsen är en förutsättning för att skydda bakomliggande hamnverksamhet. Lågpunkt norr om windsurfingplatsen i kanten av hamnområdet åtgärdas till omkringliggande nivå för att hindra inströmning av havsvatten vid nivåer under 2,0 meter. En utredning kring Hamnens utveckling pågår där klimatperspektivet och skyddsåtgärder ska hanteras för framtiden. Prövning av vattenverksamhet och strandskydd. Fördröjning och rening av dagvatten.

MB14 Spritan 5 - Klimatanpassningsyta

Förutsättningar; Fastigheten har ett mycket högt kulturhistoriskt värde, i klass med byggnadsminne inom riksintresseområdet för kulturmiljö. Verksamheten medför risk för översvämning vid höga vattennivåer.

Hänsyn; Riksintresse kulturmiljövård och kustzon samt nära riksintresse friluftsliv och sjöfart. Fornlämning och synnerligen höga kulturmiljövården. Anslutning till grön- och blåstråk i grönplan samt naturvårdsplan. Utfyllnadsområde och förorenat område. Översvämning vid höjd havsnivå, skyfall och höga flöden i Helge å. Miljö kvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Klimatskydd på platsen är en förutsättning för att skydda verksamhet från översvämning vid höga flöden. Fastighetsägaren utreder och genomför skyddsåtgärder som säkrar såväl verksamheten som dess miljöpåverkan vid höga vattenstånd.

Prövning av vattenverksamhet. Fördröjning och rening av dagvatten.

 Mångfunktionell bebyggelse - Pågående

MB15 Vattentornsområdet, Vannebergaområdet, Tåppet och Östra sand

Förutsättningar; Områdena är bostadsområde som utvecklats under lång tid och med tydliga årsringar. Största andelen bostäder är småhus men i den senaste och pågående utbyggnaden längs Tåppetleden finns såväl flerfamiljshus som radhus. Gatustrukturen är utformad utifrån att begränsa genomfartstrafik vilket ger förutsättningar för attraktiv gång- och cykelstruktur. Tallskogen är i stor utsträckning bevarad mellan bostadskvarter vilket ger en tydlig och gemensam karaktär för områdena.

Hänsyn; Natur- och kulturhistoriska värden beaktas vid förändring inom befintliga fastigheter. Riksintresse väg, friluftsliv, kustzon och totalförvar. Ansluter till riksintresse kulturmiljövård, farled och hamn. Förorenade områden. Trafik- och verksamhetsbuller. Befintlig grönstruktur. Miljö kvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Områdenas grönstrukturvärden bevaras med ett förstärkt gång- och cykelvägnät. Små exploateringar med bostäder har studerats för att bidra till stärkt trygghet längs gång-cykelstråk, enstaka ytor kan vara lämpliga att pröva om trygghetsaspekten ska prioriteras.

Risk för förorening av vatten beaktas.

MB16 Centrala Åhus

Förutsättningar; Bebyggelsen är blandad och en stor del utgör riksintresse för kulturmiljövärden.

Hänsyn; Kulturhistoriska värden beaktas vid förändring inom befintliga fastigheter. Tillgänglighet för gång och cykel prioriteras i utveckling av allmän plats. Förhöjd havsnivå, höga flöden i Helge å och skyfall. Förorenade områden. Trafik- och verksamhetsbuller samt farligt gods. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Områdena bevaras. Underhåll och upprustning av offentlig plats bidrar till stärkt attraktivitet. Sanering av föroreningar vid åtgärder i mark och vatten. Risk för översvämning och förorening av vatten beaktas.

MB17 Transval - befintlig bebyggelse

Förutsättningar; Området består av småhusbebyggelse och en grönstruktur med utvecklingspotential utifrån sociala och ekologiska aspekter.

Hänsyn; Rekreativvärden för boende i närområdet. Höga flöden i Helge å och skyfall. Trafikbuller och farligt gods. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Området bevaras, grönstruktur kan utvecklas med aktivitetsplatser. Mindre yta för radhus kan prövas om trygghetsaspekten för gång- och cykel visar positiva värden.

Risk för förorening av vatten och översvämning beaktas.

MB18 Transval - pågående utbyggnad

Förutsättningar; Området är planlagt för blandad bebyggelse som är under etappvis utbyggnad. Planområdet omfattar 300 bostäder samt förskola och parkmark.

Hänsyn; Planens gestaltungs-koncept ska tillvaratas i genomförandet. Buller från väg. Förorenade områden. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Området färdigställs under planperioden. Sanering av föroreningar vid åtgärder i mark och vatten. Fördröjning och rening av dagvatten.

MB19 Äspet

Förutsättningar; Området består av småhus för åretruntboende samt fritidshus.

Hänsyn; Naturvärden och kulturhistoriska värden beaktas vid förändring inom befintliga fastigheter. Förhöjd havsnivå och skyfall. Befintlig grönstruktur. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Området bevaras. Ej i anspråkstagen bygggrätt prövas utifrån riskzoneringsbedömning för bebyggelse (se karta Klimatskydd).

Risk för översvämning och kusterosion beaktas.

Verksamheter och industri - ändrad

V1 verksamhetsområde Flötövägen

Förutsättningar; Pågående detaljplanearbete vid västra infarten omfattar ett nytt verksamhetsområde med 13 ha exploateringsmark för verksamheter.

Hänsyn; Området gränsar till boende och dess rekreativmark. Planerat grönstråk. Buller från trafik och verksamheter. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Verksamheter/industri föreslås på naturmark med tallskog. Avvägning tar hänsyn till områdets rekreativ och naturvärde. Området ska innehålla blandade verksamheter och förstärka befintligt angränsande verksamhetsområde för framtida utveckling. Fördröjning och rening av dagvatten krävs.

Verksamheter och industri - utvecklad

V2 verksamhetsområde Horna

Förutsättningar; Befintlig detaljplan medger en exploateringsgrad på 30 %. Planområdet gränsar till vattenskyddsområde vilket begränsar viss verksamhetsetablering. Dagvattenhantering ska lösas inom respektive fastighet.

Hänsyn; Planområdet omges av naturmark som är riksintresse för det rörliga friluftslivet och närrekreation för boende söder om Tappetleden. Planerad grönstruktur i närheten. I anslutning till riksintresse för väg och totalförsvaret. Buller från trafik och industri. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Befintlig användning utvecklas med förtätning av befintlig verksamhetsmark genom planändring som ökar exploateringsgraden. Transportintensiv verksamhet bedöms vara olämplig då området gränsar till vattenskyddsområde. Fördröjning och rening av dagvatten krävs.

V3 verksamhetsområde centralt - väster om väg 118

Förutsättningar; Befintligt verksamhetsområde med varierat utbud av industri, service och handel.

Hänsyn; Skyfallshantering och tillgänglighet. Fornlämning. Förorenat område. Buller från trafik och verksamheter. Farligt gods väg. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; En högre exploateringsgrad möjliggörs genom detaljplaneändring, alternativt utveckling inom gällande detaljplan. Fördröjning och rening av dagvatten krävs. Sanering av föroreningar vid åtgärder i mark och vatten.

Verksamheter och industri - pågående

V4 verksamhetsområde Horna

Förutsättningar; Befintligt verksamhetsområde med varierat utbud av service och handel.

Hänsyn; området gränsar till vattenskyddsområde. Riksintresse friluftsliv och totalförsvaret. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Pågående verksamhet. Risk för förorening av vatten beaktas.

V5 Hamnen

Förutsättningar; Befintligt verksamhetsområde med industri och logistik med koppling till hamnen och sjöfart.

Hänsyn; Angränsande boendemiljö i Tappet. Förorenat område. Utfyllnadsområde. Översvämning och kusterosion vid stigande havsnivå, skyfall och höga flöden i Helge å. Riksintresse kustzon, väg, sjöfart och totalförsvaret. Riksintresse friluftsliv och kulturmiljövård i anslutning. Strandskydd och naturvårdsplan i anslutning. Buller från trafik och verksamheter. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Verksamhet pågår. En långsiktig utveckling av hamnområdet utreds utifrån behov av verksamhetsutveckling och klimatpåverkan med stigande havsnivå. Risk för förorening av vatten och översvämning beaktas.

Grönområde och park - utvecklad

G1 Åhusparken

Förutsättningar; Åhusparken är idag planlagd som skola och park och sköts genom olika föreningsverksamheters samverkan. Platsen har stor betydelse och potential för olika aktiviteter med sociala värden.

Hänsyn; Samråd med föreningslivet som använder parken. Riksintresse kustzon och totalförsvaret. Befintlig grönstruktur i grönplan.

Ställningstagande konsekvenser; Åhusparken planläggs som parkmark och utvecklas som mötesplats för olika målgrupper.

Grönområde och park - Pågående

G2 Golfbana

Förutsättningar; Golfbanan är högt klassad och en viktig målpunkt för boende och besöksnäring. Området omfattar även brukshundklubbens fastighet vid Tippvägen.

Hänsyn; Delar av golfbanan har höga naturvärden kopplade till sandiga marker.

Ställningstagande konsekvenser; Golfbanan utvecklas inom sin avgränsning. Brukshundklubbens verksamhet bevaras.

Natur - utvecklad

N1 Horna fure 3:12

Förutsättningar; Området har mycket höga naturvärden med stor betydelse för bevarande av den biologiska mångfalden. Det finns en möjlighet att skapa en entré till Åhus. En plats för turister att stanna med bilen längs väg 118, läsa informationsskyltar, få information om orten och ta en promenad i ett unikt naturområde eller börja sin vandring längs Skåneleden.

Hänsyn; Området har mycket höga naturvärden och en omfattande artrikedom i ett nationellt perspektiv med arter skyddade enligt lagstiftning. Planområdet gränsar till bostäder, idrottsplats och jordbruksmark vars långsiktiga utvecklingsbehov behöver definieras i arbetet. I anslutning till riksintresse väg och totalförsvaret samt naturreservat. Påverkas av transport av farligt gods och buller från väg och verksamhet.

Ställningstagande konsekvenser; Naturområdet bevaras och skydd utreds. I planarbetet har naturvärdesinventeringar genomförts i området som visar på mycket stor artrikedom. Tillsammans med tidigare registrerade naturvärden i området finns ett behov av att utreda hur områdets naturvärden bör skyddas på lång sikt. Området har ett stort värde för friluftsliv och rekreation med utvecklingspotential för Åhus attraktivitet och för besöksnäringen. Långsiktigt bevarande av naturmark.

Natur - pågående

N2 Kalvatäppan

Förutsättningar; Området är öppen ängsmark och ingår i riksintresse för kulturmiljövård - Åhus medeltida stadsmiljö.

Hänsyn; Framtida översvämningsrisk. Området beskrivs i riksintressets värdebeskrivning som ett viktigt inslag i kulturmiljön.

Ställningstagande konsekvenser; Området bevaras. Låg tillgång på parkmark gör området lämpligt att utveckla med promenadstig och sittplats för att bidra till sociala värden.

N3 Äspet

Förutsättningar; Naturreservat och Natura 2000-område med höga värden för naturvård och friluftsliv. Området har även stor betydelse för pedagogisk verksamhet vid stranden.

Hänsyn; Höga naturvärden, delvis fågelskyddsområde. Kusterosion och översvämning vid höjd havsnivå och skyfall. Riksintresse friluftsliv och naturvård, Natura 2000 och naturreservat.

Ställningstagande konsekvenser; Området bevaras, tillgängligheten prioriteras. Risk för översvämning och kusterosion beaktas.

N4 Södra Äspet

Förutsättningar; Kommunalt naturreservat som präglas av både öppna och trädklädda sanddyner.

Hänsyn; Höga värden knutna till tall, ek och varm solbelyst sand. Riksintresse friluftsliv och naturvård. Natura 2000 och naturreservat.

Ställningstagande konsekvenser; Området bevaras.

N5 Sånnarna

Förutsättningar; Naturreservat som återskapat det vandrande åkerbruket, för att gynna det speciella växt- och djurliv som behöver öppna trädesytor.

Hänsyn; Höga naturvärden knutna till sandlevande växter och djur. Naturreservat.

Ställningstagande konsekvenser; Området bevaras, tillgänglighet prioriteras.

N6 Horna Sandar och tallskog

Förutsättningar; Delvis kommunalt naturreservat med unika rester av ett sandigt kulturlandskap. I den varma, kalkrika sanden lever speciella djur, växter och svampar.

Hänsyn; Höga naturvärden knutna till sandhed, delvis trädbevuxen. Naturreservat.

Ställningstagande konsekvenser; Området bevaras.

N7 Blandskog öster om Villaskolan och väg 118

Förutsättningar; Blandskog med förutsättningar för sällsynta arter såsom orkidéer men även för rekreation.

Hänsyn; Höga naturvärden knutna till trädbevuxen mark.

Ställningstagande konsekvenser; Området bevaras, trygghet längs gång och cykelstråk prioriteras.

N8 Horna fure östra

Förutsättningar; Tallskog av varierande täthet på sandig mark. Området har rik förekomst av ryl och annan värdefull flora samt insekter och andra arter knutna till den speciella floran. Området har även stor betydelse för friluftsliv.

Hänsyn; Höga naturvärden knutna till sandig mark. Riksintresse friluftsliv och totalförsvaret. I anslutning till riksintresse väg.

Ställningstagande konsekvenser; Området bevaras, tillgänglighet och stigar för rekreation prioriteras.

Transportinfrastruktur - pågående

Förutsättningar; Väg 118 är trafikled för farligt gods och passerar genom Åhus. Väg 118 är en barriär vars påverkan behöver minska för att utveckla gång och cykel inom tätorten.

Hänsyn; Nära översvämningsytor och stranderosion vid höga flöden i Helge å och höjd havsnivå. Skyfall. Riksintresse väg, kustzon och kulturmiljövård. Buller från trafik. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Långsiktig utredning tillsammans med Trafikverket kring vägens funktion och utformning i framtiden.

Risk för översvämning och förorening av mark och vatten ska beaktas. Sanering av föroreningar vid åtgärder i mark och vatten.

 Landsbygd - pågående

Förutsättningar; Landsbygd är natur och odlingsmark i anslutning till bebyggelse.

Hänsyn; Strandskydd. Översvämning och stranderosion vid höga flöden i Helge å, skyfall och höjd havsnivå. Fornlämningar. Kulturmiljö. Buller från väg. Transport av farligt gods. Miljökvalitetsnormer för vatten.

Ställningstagande konsekvenser; Bevaras som landsbygd men kan inrymma boende och verksamheter med anknytning till platsen. Risk för översvämning, erosion och förorening av mark och vatten beaktas.

 Areella näringar - pågående

Förutsättningar; Brukad jordbruksmark med spridd bebyggelse.

Hänsyn; Regional kraftledning. Buller från väg. Potentiellt förorenat område. Fornlämningar. Översvämningsytor vid Helge å i anslutning.

Ställningstaganden konsekvenser; Pågående användning bevaras. Livsmedelsproduktion prioriteras. Risk för förorening av mark och vatten beaktas.

 Vatten - pågående

Förutsättningar; Vatten inom planområdet bestående av Helge å och havet.

Hänsyn; Riksintresse kustzon, kulturmiljövård, naturvård, friluftsliv, rörligt friluftsliv, sjöfart och totalförsvaret. Strandskydd. Natura 2000. Naturreservat. Naturvårdsplan. Höga kulturmiljövärden. Grön- och blåstruktur och flera ekologiska samband i grönplan. Höjd havsnivå och höga flöden. Förorenade områden. Buller från trafik och verksamheter.

Ställningstaganden konsekvenser; Bevaras. Risk för förorening av vatten beaktas. Möjlig konflikt mellan olika riksintressen beaktas.

Eventuella åtgärder i vatten kräver prövning och tillstånd. Vattenanvändningen för havets olika delar redovisas även i Kust- och havsplan 2019.

Ställningstagande

Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Den ska även ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas, och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras (Plan- och bygglagen). Här följer generella strategiska ställningstaganden för Åhus och för kommunens översiktsplanering. Specifika ställningstaganden finns även i fördjupningar för kulturmiljö och klimat respektive i preciseringar för Planförslaget, Strategier och riktlinjer samt text tillhörande översiktsplanens kartor.

Användning av mark- och vattenområden

Övergripande ställningstagande för mark- och vattenvändning samt översiktlig planering i hela kommunen.

- Vid översiktlig fysisk planering och genomförande av översiktsplanen bör en effektiv mark- och vattenanvändning alltid prioriteras.
- Mark som inte hittills är ianspråktagen bör i första hand sparas genom att befintlig bebyggelse förtätas eller omvandlas och att mark utnyttjas effektivt.
- Mark- och vattenområden används så att miljö kvalitetsnormer uppfylls och konsekvenser av klimatförändringar kan mötas.
- Mark- och vattenområden används så att produktionen av olika ekosystemtjänster ökar och är i balans.
- Investeringsbehov och prioriteringsordning i samband med att översiktsplanen genomförs och riktlinjer för exploatering av mark bör belysas och utvecklas löpande.
- Fortsatt arbete med viktiga strategiska dokument för att uppfylla och genomföra översiktsplanen bör pågå löpande.
- Översiktlig planering ska vara kontinuerlig och en planeringsstrategi, eller en ny översiktsplan, ha antagits senast 11 september 2024.

Användning, utveckling och bevarande av den byggda miljön

Här presenteras generella ställningstaganden för den byggda miljön.

- Kommunen avser att värna såväl äldre som yngre bebyggelse, som utgör det byggda kulturarv vilket visar på kommunens utveckling.
- För att skapa en god bebyggd miljö är det viktigt att all tillkommande, eller förändringar av befintlig, bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till tätorts- och landskapsbilden.

- Befintlig och ny bebyggelse anpassas till att möta miljö kvalitetsnormer och konsekvenser av ett förändrat klimat samt att minska klimatpåverkan.
- Ny detaljplanlagd bebyggelse bör lokaliseras nära kollektivtrafik samt gång- och cykelvägnät.
- Bebyggelse bör lokaliseras till mark som är lämplig utifrån möjligheter att anordna VA-försörjning och att förebygga vattenföroreningar.
- Bostadsbeståndet bör kompletteras med goda livs- och boendemiljöer för olika skeden i livet.
- Utbildningslokaler, skolgårdar och mötesplatser för barn bör i första hand tillgodose barns behov. Skolans lokalbehov bör beaktas löpande i planeringen.
- Fritidsanläggningar som är en viktig förutsättning för invånarnas möjligheter att utöva en aktiv fritid bör vara lätta att ta sig till och ytor finnas tillgängliga som är möjliga att utveckla. Fritidsanläggningar bör i största möjliga utsträckning kunna utnyttjas av flera verksamheter för att skapa samordningsvinster och kostnadseffektivitet.
- Mark för verksamheter och industri bör lokaliseras till områden där infrastruktur för transporter, teknisk försörjning och informations- och kommunikationsteknik kan säkerställas och investeringar samordnas. Områden för verksamheter som innebär risker för omgivningen och som kräver stora investeringar bör inte användas för verksamheter som kan blandas med bostäder.
- Hållbart och cirkulärt byggande och goda inomhusmiljöer bör prioriteras högt.

Allmänna intressen enligt 2 kap. Plan- och bygglagen

I översiktsplanen redovisas ställningstaganden till de olika allmänna intressen som Plan- och bygglagen föreskriver att kommunen särskilt ska ta hänsyn till vid planläggning och lovgivning. Det är exempelvis bestämmelser enligt Miljöbalken (inklusive riksintressen), natur- och kulturaspekter, hushållningsbestämmelser, socialt god livsmiljö, miljö- och klimataspekter, god ekonomisk tillväxt, bostadsbyggande och planberedskap, bebyggelsens placering och utformning, mellankommunala och regionala frågor samt infrastruktur. Här nedan sammanfattas några ställningstaganden, vilka även beskrivs på andra ställen i planen.

Allmänna intressen har företräde framför enskilda intressen. Enskilda intressen definieras först vid planläggning och lovbeslut och brukar kunna jämkas samman med allmänna intressen.

Riksintressen enligt 3 eller 4 kap. Miljöbalken

Åhus berörs av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård, kustzon, friluftsliv, kommunikationer, totalförsvaret, hamn, fiskehamn, turism och rörligt friluftsliv samt Natura 2000. Se hänsyn till riksintresse för respektive område i ÄÖP Åhus i Markanvändningskartan.

Sammanvägning olika riksintressen

Flera riksintressen och riksintresseanspråk överlappar inom planområdet. För de flesta gör kommunen bedömningen att de inte står i konflikt med varandra. Exempelvis kan riksintresse för naturvård, kulturmiljövård, kustzon, friluftsliv och rörligt friluftsliv förstärka varandra och de anspråk som följer av dessa förordnanden leder inte till skada på riksintresse för väg, hamn, fiskehamn, farled eller totalförsvaret. Tidigare riksintresse för järnväg har upphävts under tiden samrådshandlingen för ÄÖP Åhus tagits fram.

Kristianstads kommun avser att i planering och lovgivning tillgodose riksintressen och underlätta framtida utveckling enligt den värdebeskrivning som anges för respektive område, se Planförutsättningar. Åtgärder som kan ha en negativ påverkan på värden eller försvåra tillkomst eller utnyttjande av anläggningar ska undvikas. Vid behov ska kommunen verka för att reglera områdets användning genom exempelvis krav på anpassning av bebyggelse och infrastruktur. Ytterligare miljöbedömning enligt 6 kap. Miljöbalken kan krävas. När det gäller totalförsvaret ska kommunen förutom öppet redovisade riksintressen även ta hänsyn till riksintressen som omfattas av sekretess, liksom till totalförsvarets civila del. I detta syfte bör kommunen i sin fysiska planering utgå från förmågan att hantera samhällskriser i fredstid, och därifrån anpassa och öka en lokal beredskap för att hantera krigssituationer. Särskilt viktiga behov att hantera är försörjning av vatten, livsmedel, energi och kommunikationer. Alla ärenden avseende höga objekt som överstiger 45 meter inom sammanhållen bebyggelse eller 20 meter inom annat område ska föregås av en flyghinderanalys till Försvarsmakten. Flyghinderanalys kan i vissa fall även krävas för bebyggelse över 20 meter inom tätort.

Naturvärden

Vid byggnation och annan exploatering av mark och vatten i anslutning till Natura 2000, naturreservat eller andra skyddade och utpekade områden ska hänsyn tas så att inte naturvärdena påverkas. Syftet med skyddet avgör eventuella begränsningar. Områdena har stor betydelse för det långsiktiga skyddet av värdefull natur i kommunen. Kristianstads kommun avser att i planering och lovgivning göra en tidig bedömning av påverkan på naturvärden, naturtyper och arter som beskrivs för respektive område, se Planföresättningar. Skyddsvärda träd, fridlysta eller rödlistade arter kräver hänsyn över hela kommunen. Skadelindringshierarkin bör följas för att förebygga negativa effekter av exploatering, så att skador i första hand undviks, i andra hand minimeras och i tredje hand avhjälpas på plats. Endast i sista hand bör skador kompenseras. Utgångspunkten för kompensation är att det ska finnas en koppling i tid, rum, kvalitet och ursprung mellan det som förstörs och det som skapas.

Kulturmiljövärden

Se särskild fördjupning ovan.

Vattenskyddsområde

Kommunen ska tillämpa skyddsföreskrifter för vattenskyddsområden och om sådana saknas tillämpa försiktighetsprincipen. I Åhus finns ett vattenskyddsområde för grundvatten. Länsstyrelsen har fastställt skyddsföreskrifter.

Miljö kvalitetsnormer

Kommunen är enligt 5 kap. Miljöbalken skyldig att säkerställa att pågående mark- och vattenanvändning leder till att miljö kvalitetsnormer för vatten och luft uppfylls. Kommunen är även skyldig att följa gällande åtgärdsprogram för vatten. Konsekvenser för vatten- och utomhusluftkvalitet utifrån berörda områdets status och miljöproblem behöver alltid belysas inför planläggning av större verksamhets- och bebyggelseområden och infrastruktur. Kommunen får inte tillåta verksamheter eller åtgärder som leder till att vattenmiljön försämras eller som kan äventyra möjligheten att uppnå en miljö kvalitetsnorm för vatten. En detaljplan som leder till att gällande miljö kvalitetsnormer inte uppfylls kan inte antas. Den sammanlagda effekten av flera detaljplaner är särskilt viktig att beakta. Detta gäller även vid lovgivning och annan prövning, och förändringar i befintlig bebyggelse, för att komma tillrätta med flera mindre och diffusa föroreningskällor.

En utveckling av bebyggelse och infrastruktur bör samordnas med utbyggnadsplaner för kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp. I syfte att uppfylla miljö kvalitetsnormer för vatten avser kommunen bland annat att utföra åtgärder och utredningar enligt aktuella styrdokument för Kristianstads kommun och genom samverkan i berörda avrinningsområden. Kommunen avser även att genomföra den förvaltningsövergripande vattenplanering utifrån ett avrinningsområdesperspektiv, som föreslås i nationellt Åtgärdsprogram för vatten 2021 – 2027. Det omfattar bland annat vattenanvändning i ett förändrat klimat och samverkan med berörda kommuner och regioner.

Miljö, hälsa och säkerhet

Vid planläggning och prövning för bostäder, lekplatser eller lokaler och områden där människor vistas länge tillämpas aktuella kunskapsunderlag, bestämmelser och rekommendationer om skyddsavstånd, skyddsåtgärder och riktvärden för påverkan. Det gäller exempelvis för påverkan från:

- Buller från trafik och verksamheter.
- Utsläpp till luft från trafik, miljöfarlig verksamhet och vedeldning.
- Förekomst av radon.
- Kraftledning.

- Transportled för farligt gods.
- Djurhållning.
- Olycksrisker kopplade till farlig verksamhet.
- Spridning av förorening i mark och vatten.

När det gäller buller, olycksrisker, föroreningar, utomhusluft och vatten finns behov av kontinuerlig kartläggning. När så är möjligt bör undersökning och genomförande av skyddsåtgärder göras i regional samverkan. Rekommenderade eller beslutade skyddsavstånd, skyddsåtgärder och riktvärden för hälsa, säkerhet och miljö tillämpas även genom rådgivning och tillsyn.

Kommunen bör alltid se över förekomst av förorenade områden inför ändrad markanvändning och detaljplanering. I samband med detaljplanering, bygglovshantering, exploatering och nybyggnation ska förekomst av potentiella markföroreningar alltid undersökas på ett tidigt stadium. Ett förändrat klimat kan komma att påverka spridningen av och exponeringen för föroreningar genom exempelvis naturolyckor. Inom detaljplaner från 1990-talet och tidigare kan det finnas risk för att föroreningssituationen inte är tillräckligt utredd och detta bör uppmärksammas vid hantering av bygglov och detaljplan.

I det fortsatta planarbetet bör säkerställas att områden för nybyggnation av bostäder, vare sig det gäller förtätning av befintlig bebyggelse eller etablering på nya platser, klarar att uppnå en tillräckligt god ljudmiljö för att inte riskera skada på människors hälsa. Det behöver utredas hur olika delar i planförslaget bidrar till en påverkan på bullersituationen i både positiv och negativ riktning, exempelvis på grund av ändringar i trafikstruktur och kollektivtrafik.

Kommunen ska vid fysisk planering skilja Seveso-verksamhet från annan verksamhet, så långt det är möjligt. Med utgångspunkt från aktuell risk- och sårbarhetsanalys utförd av räddningstjänsten är kommunens bedömning att riskerna med nuvarande placering av Seveso-anläggning i Åhus kan accepteras i samband med genomförande av översiktsplanen. Kommunen ska kontinuerligt följa upp behov av förebyggande eller riskreducerande åtgärder.

Vid bedömning av miljökonsekvenser tas hänsyn också till natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och fungerande ekosystem.

Klimat

Se särskild fördjupning ovan.

Socialt god livsmiljö

ÄÖP Åhus följer kommunens mål för social hållbarhet i Strategisk färdplan och andra styrdokument. Riktlinjer i planen för utformning och integrering av bebyggelseområden, tillgänglighet, transporter och grönstruktur bidrar till en socialt god livsmiljö.

Mänskliga rättigheter omfattar exempelvis medborgerliga och politiska rättigheter att delta i arbetet med att ta fram en översiktsplan. Med den fysiska planeringen finns ett stort ansvar och möjlighet att påverka kommunens kommande utveckling och att hantera åtgärder för olika grupper i samhället. Alla ska ha samma möjligheter oaktat kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Jämställdhet

En obalans i förutsättningarna för kvinnor och män speglar sig även i den byggda miljön. I många fall är det skillnad mellan hur kvinnor och män rör sig ute i samhället. Överlag är det fortfarande kvinnor som tar det största ansvaret för att handla mat, hämta och lämna på skola och förskola. Det är också övervägande kvinnor som genomför resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots. Ett sätt att öka jämställdheten är att se till att det är enkelt att med kollektivtrafik, cykel, till fots och med bil utföra ärenden och att infrastrukturen är väl utbyggd. Kvinnor är ofta en grupp som är underrepresenterade i diskussioner om utvecklingen av våra samhällen, och arbetet bör därför vara inriktat på att se till att deras syn blir representerad.

Integration

Genom integration skapas en bättre förståelse mellan människor. Allmänna platser bör välkomna umgänge och integration av alla människor. God integration kan också skapas genom att ha en variation av bostäder och boendeformer som passar för människor i olika faser i livet inom samma område, samt att se till att det finns gång- och cykelvägar så att det är möjligt att lätt och säkert ta sig mellan olika områden.

Tillgänglighet

Tillgänglighet är ett allmänt intresse, och innebär att tillgängligheten och användbarheten ska vara samma för alla samhällsgrupper. Detta gäller oavsett rörelse eller orienteringsförmåga, ålder, kön och social tillhörighet. Exempelvis bör föreningar rådfrågas och specifikt bjudas in i samhällsdiskussionen.

God ekonomisk tillväxt

Företagen och näringslivet bör ges möjligheter att utvecklas och samverka och lämplig mark för verksamheter och industri prioriteras inklusive infrastruktur för transporter, teknisk försörjning och informations- och kommunikationsteknik. För att säkerställa rationell produktion och förebygga konflikter bör verksamheter och industri som medför risker för omgivningen inte placeras tillsammans med eller nära bostäder och områden som är viktiga för friluftsliv och rekreation. Områden med risker för omgivningen är svåra att lokalisera och kräver stora investeringar att planera och anpassa, och därför bör sådana områden inte användas för verksamheter som kan blandas med bostäder. Besöksnäringen är viktig för kommunen och bör ges goda möjligheter till att utvecklas och samverka och de områden i ÄÖP Åhus som pekas ut för grönområde, park, natur, friluftsliv och kommunikationer bedöms ha särskilt stor betydelse.

God hushållning

För att uppfylla kraven på en ur allmän synpunkt långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror avser kommunen att alltid tillämpa aktuella kunskapsunderlag för tillgång och behov samt kriterier och mål för värdering och jämförelse av olika resurser. På så vis ges möjlighet för framtida generationer att göra egna val. God hushållning kan med fördel kopplas till kommunens arbete med hållbarhetskriterier och klimat- och miljömål. ÄÖP Åhus undviker att ta jordbruksmark och värdefull naturmark i anspråk.

Långsiktigt behov av bostäder

Översiktsplanen ska följa kommunens aktuella riktlinjer för bostadsförsörjning, kopplat till förväntad befolkningsökning. Riktlinjerna ska uppdateras varje mandatperiod. Det saknas dock riktlinjer för innevarande period. Fokus bör ändå vara på att komplettera och anpassa det befintliga bostadsbeståndet efter pågående demografiska förändringar och behov inom befolkningen och att ha en god planberedskap för olika typer av bostäder avseende storlek och upplåtelseform samt skolor och förskolor i strategiskt välplacerade lägen.

Samhällsviktiga funktioner

Som särskilt viktiga funktioner för kommunen att upprätthålla, med hänsyn till samhällsnytta, är energi-, livsmedels-, vatten- och avloppsförsörjning, kommunikationer, avfallshantering och tillverkningsindustri.

För att trygga samhällsviktig verksamhet krävs hänsyn till behov av skyddsavstånd för olika mark- och vattenanvändning men även att olika funktioner i större utsträckning samutnyttjar ytor och resurser.

Energiförsörjning

Kommunen avser att tillämpa aktuella bestämmelser och rekommendationer om skyddsavstånd till sådana transmissionsnät, regionnät och anläggningar, som krävs för att säkerställa produktion och distribution av elkraft. Utveckling av områden i Åhus kan innebära att elnätet i kommunen kan komma att behöva förstärkas för att klara en högre elförbrukning. Kommunen beaktar Sveriges mål om ett 100 % förnybart elsystem till år 2040.

Vatten- och avloppsförsörjning

Planering, utveckling och användning av bebyggelse kan endast ske i proportion till tillgänglig vatten- och avloppsförsörjning. I Åhus är såväl dricksvatten- som dagvattenförsörjning en begränsande faktor.

Avfallshantering

Den kommunala avfallshanteringen i Åhus identifieras för närvarande inte som sårbar.

Beredskap

Samhällets beredskap och robusthet kräver fortlöpande hänsyn och analys av alla de samhällsviktiga funktioner som nämns ovan. Detta gäller särskilt vid fysisk planering och ianspråktagande av mark. Tillgång till skyddsrum är ett allmänt intresse enligt 2 kap. PBL som kommunen ska belysa i genomförande av översiktsplanen. Fastighetsägare ansvarar för att ställa iordning skyddsrum vid höjd beredskap.

Nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för hållbar utveckling.

Se beskrivningar av relevanta mål, planer och program för ÄÖP Åhus under fliken Inledning, och måluppfyllelse under fliken Konsekvenser. Kommunen ska tillämpa aktuella underlag för hållbar utveckling i all översiktsplanering och använda dessa vid uppföljning av översiktsplanen. Kommunen ska även arbeta med förvaltningsövergripande samverkan för hållbar samhällsplanering i löpande verksamhet.

Åhus historia

Åhus har en tusenårig utveckling som är synlig i en stadsbildning med rötter i järnålder och medeltid. Gatunätet i det medeltida Åhus består av smala, slingrande gator och är i stora delar intakt sedan medeltiden. Vid åmynningen uppfördes under 1100-talet borgen Aosehus med stenhus, ringmur och torn. Borgen är idag kvar som ruin och tillsammans med ruinen efter dominikankloster från 1200-talet och ringmuren från 1300-talet blir medeltiden tydligt närvarande i dagens stadsbild. Kyrkan och torget är fortfarande en del av Åhus centrum. Här ligger rådhuset, prästgården och Kungsstugan från 1600-talet. I övrigt är det 1800-talet och tidigt 1900-tal som bidrar mycket till stadsbildningen i de centrala delarna av Åhus. Där finns också den karakteristiska industribyggnaden Spritkyrkan från sekelskiftet 1800 - 1900. Åhus har byggts ut kontinuerligt under 1900-talet och 2000-talet med fritidshusområden, verksamhetsområden och bostäder.

Befolkning

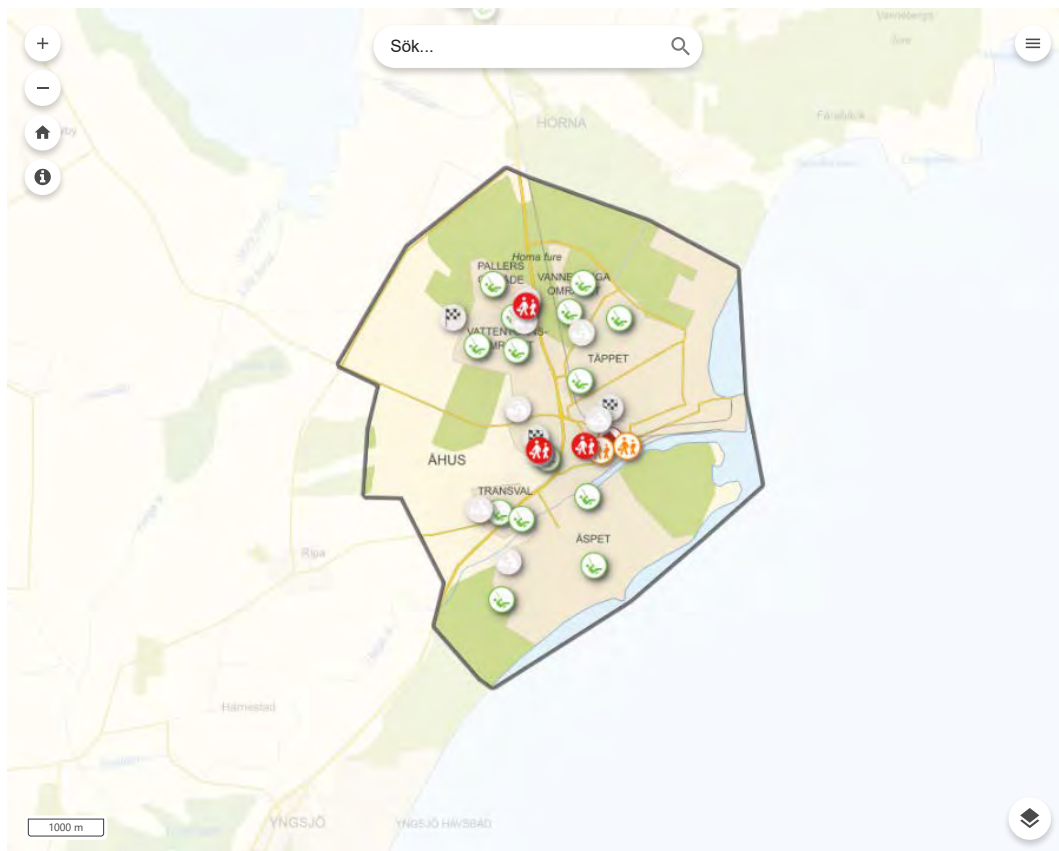
Åhus har ca 11 000 invånare. Andelen som förvärvsarbetet är högre än i kommunen som genomsnitt och de flesta pendlar utanför orten. Åhus skiljer sig avseende socioekonomiska värden från genomsnittet i kommunen med mer positiva värden avseende upplevd trygghet i folkhälsotal. Utbildningsnivå, förvärvsfrekvens och valdeltagande är något högre än genomsnittet för kommunen och inkomstnivåerna är högre än för kommunen som helhet (SCB Bostadspak 2021-12-31). Föreningslivet är rikt med fokus på sport som lagidrotter, golf, vatten- och båtliv med mera.

Åldersfördelning

I Åhus bor 2 314 barn/ungdomar i ålder 0 -19 år. Denna åldersgrupp har tillsammans med åldersgruppen 20 - 65 år varit relativt konstant de senaste 10 åren. Den åldersgrupp som ökar mest i Åhus är 65 år och äldre. Cirka 3 400 personer är idag 65 år och äldre (SCB Bostadspak 2021-12-31).

Boendeform

Det är småhus som dominerar som bostadsform i Åhus. Flerfamiljsboende och radhus har dock ökat genom bostadsutbyggnaden de senaste 10 åren. Av de som är 80 år och äldre bor mer än 600 personer i småhus och knappt 200 personer i flerfamiljshus (SCB Bostadspak 2021-12-31).

Service

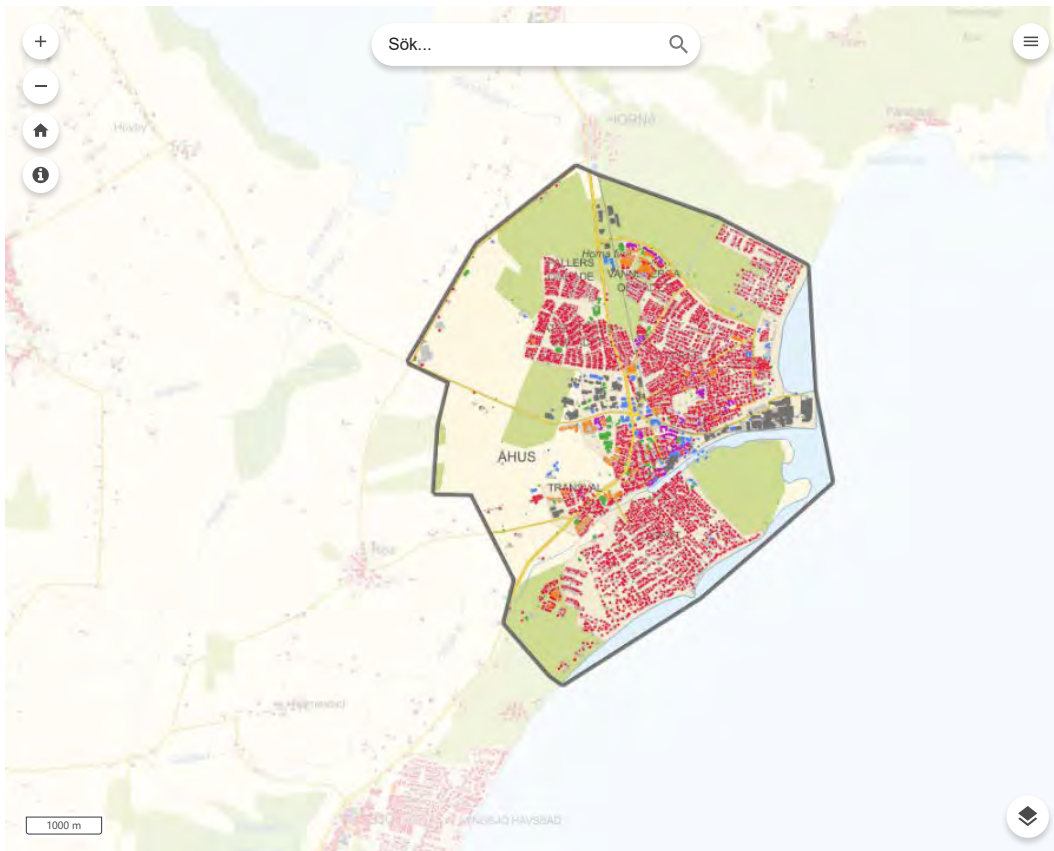
Åhus har ett bra serviceutbud med god tillgänglighet och mycket finns samlat i de centrala delarna.

Skola/förskola

I Åhus finns 7 förskolor och 3 grundskolor där Rönnow skolan även innehåller Rönnow montessori för årkurs 7-9. Det finns en viss överkapacitet inom skolan och även en flexibilitet för att ta hand om större barnkullar i framtiden. Närhet till förskolor är relativt god inom Åhus. Det finns planberedskap för tre nya förskolor inom planområdet. För gymnasiestudier reser eleverna till Kristianstad eller andra orter med gymnasium.

Idrott/Lek

Lekplatser finns i anslutning till bostäder och förskolor enligt kartbild. En ny plats för skejting finns vid korsningen Fädriften/järnvägen. Idrottsintresset är stort i Åhus och tillgången på fritidsanläggningar för sport har en bredd för olika intressen och åldrar. Bollplaner finns dels väster om Vattentornsområdet, vid idrottsplatsen Tället samt på grundskolans skolgårdar. Föreningsverksamheten ansvarar för 7 bollplaner för träning och tävling. Sånaskolans idrottshall används aktivt av föreningslivet där träning för bla gymnastik, bollsporter och friidrott erbjuds. Tennishall, paddelhallar, bowling, träningsstudios, golf, båtverksamhet är andra aktiviteter som ryms inom planområdet.

Bebyggelsestruktur

Åhus domineras ytmässigt av friliggande villor från olika tid där en utbyggnad på 1960 -70 talet går att finna i flera områden. Den bild som många kopplar till Åhus bebyggelse är den äldre tegelarkitekturen och den äldre låga bebyggelsen i den medeltida gatustrukturen som finns i den centrala delen av Åhus. Längs genomfarten väg 118 finns verksamhetsområden från 1960-talet och fram till dagens utbyggnad av verksamhetsmark.

Åhus har nära mellan sina kontraster när man ser till bebyggelsen. Tung industri i hamnen gränsar till bostads- och fritidshusbebyggelse på Tället. Från handelsplats med sentida externhandelsarkitektur ser man den medeltida kyrkan i rött tegel. Det är nära och blandat i platsens fysiska struktur.

Bostadsbebyggelse

Bostadsbebyggelsen i Åhus sträcker sig från medeltiden med gatuhus i ursprunglig kvartersstruktur fram till dagens blandade strukturer med radhus/småhus/flerfamiljshus i ny kvartersstruktur.

Det senaste området som exploaterats för bostäder är området i norra delen av Tället. Här är det en blandad bebyggelse med flerfamiljshus och friliggande villor. Byggnationen ger en tät struktur som avgränsas med naturmark.

Verksamhetsområde

Åhus har ett rikt näringsliv som växer. I anslutning till den äldre stadsstrukturen finns Absolut Home som är både tillverkningsindustri och besöksändamål för turism. Dess arkitektur bidrar till en stadsbild med höga arkitektoniska kvaliteter och bidrar till en levande stadsbygd året runt.

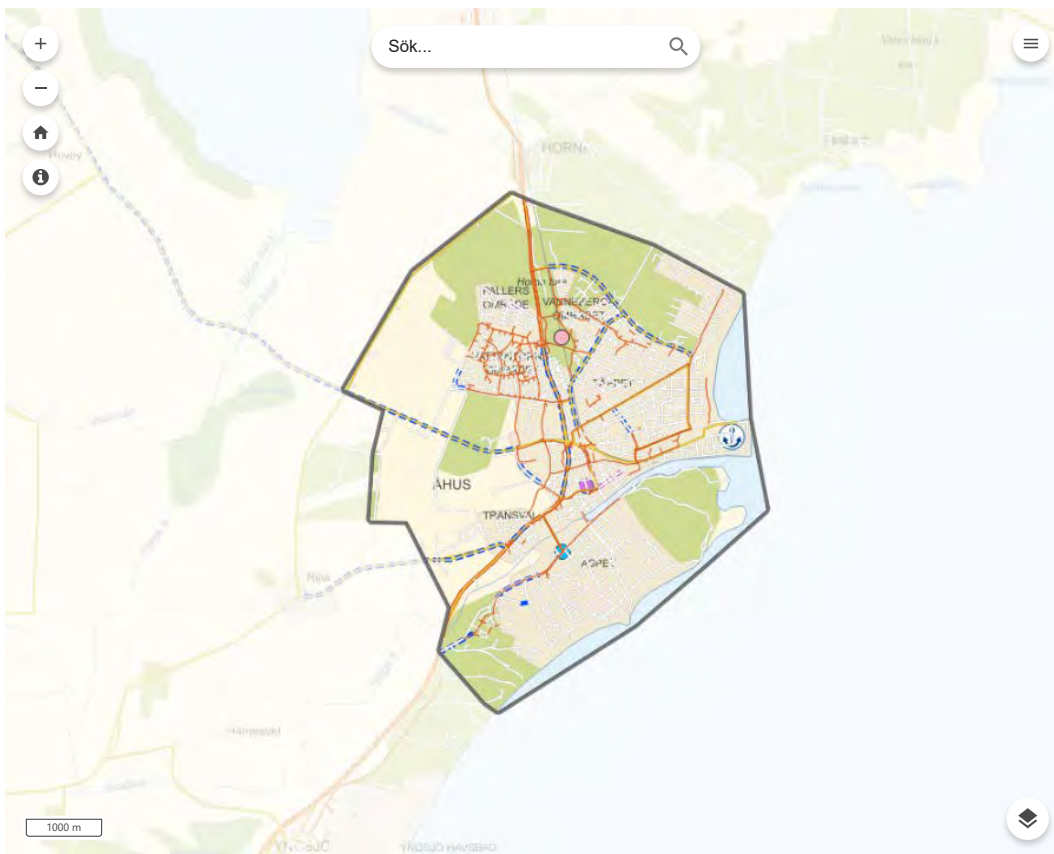
Vid Tälletstranden finns hotell/restaurang och evenamangstrand som bidrar till utveckling av besöksnäringen.

Hamnen utgör område för tung industri, och här finns förutom hamnverksamheten även företag med mer omfattande miljötillstånd för sin verksamhet. Hamnen trafikförsörjs via Hamnleden och genererar tunga transporter där.

Övriga större verksamhetsområden är placerade utanför den centrala äldre kärnan. Väster om väg 118 finns verksamhetsområde med en blandning av service och industri. Området har varit utbyggt sedan slutet av 1970-talet, och den senaste byggnationen är en dagligvarubutik i anslutning till korsningen väg 118 och Hamnleden. Området har en låg exploatering utifrån nu gällande norm för verksamhetsmark.

Det senast utbyggda verksamhetsområdet finns i norra Åhus längs infarten väg 118. Det består av tre kvarter varav ett ännu är under utbyggnad. Även i detta område är exploateringen lägre än vad som är lämpligt utifrån dagens krav på effektiv markanvändning. I pågående planarbete detaljplaneras ett nytt verksamhetsområde i västra delen av Åhus norr om Flötövägen. Här kommer att erbjudas verksamhetsmark för industri.

Det finns generellt en stor efterfrågan på verksamhetsmark i Åhus. Det finns även ett utbud av befintliga industrilokaler till salu och för uthyrning. En modell med fastighetsbolag som bygger och hyr ut lokaler till olika mindre verksamheter finns etablerad inom Horna verksamhetsområde.

Trafikinфраstruktur

I Åhus bor cirka 11 000 invånare. På sommaren ökar befolkningen, liksom antalet tillresta besökare. Till följd av Åhus dragningskraft sommartid uppstår vissa problem i trafiken, främst att söktrafiken efter parkeringsplatser blir omfattande. I den resvaneundersökning som görs regelbundet i Kristianstads kommun framgår det att en stor del av de korta resorna under 3 km görs med bil i Åhus, vilket visar på potential att öka gång och cykel som färdmedel.

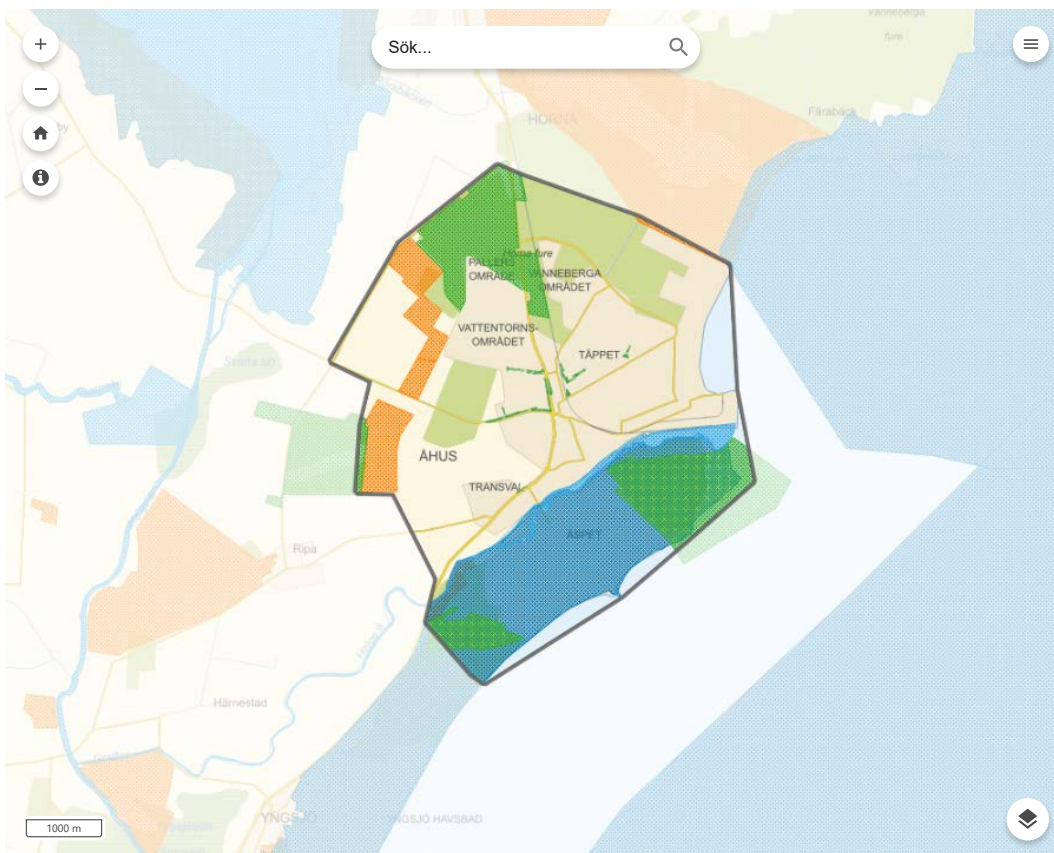
Åhus har en verksam hamn som är levande och viktig för kommunen. Det ställer krav på fungerade infrastruktur som även kan fungera för transport av farligt gods till och från hamnen. Landtransporterna idag går främst utmed Hamnleden och Tälletleden, varav Hamnleden är väl anpassad för anspråket. Den gamla järnvägen mellan Åhus och Kristianstad används i dagsläget inte av hamnen eller någon tågtransportör.

Den blandade strukturen med bostäder, serviceplatser och arbetstillfällen i Åhus ställer krav på ett samspelt trafiknät där gående och cyklister kan ta sig fram på ett gent och tryggt sätt tillsammans eller separerat från övrig motortrafik. Eftersom många boende i Åhus pendlar till Kristianstad har busstrafiken stor betydelse, och vägen mellan hållplats och bostad är en viktig del av hela resan. Den statliga vägen 118 går genom Åhus från norr till söder och delar orten i en västlig och en östlig del. Trafikmängden varierar mellan 5 000 till 10 000 fordon per dygn, högst i den norra delen av Åhus och lägst i den södra delen. Den stora trafikmängden upplevs som en barriär för gående och cyklister som hänvisas till passager under vägen.

Åhus trafikeras idag av två regionbussar linje 551 och 552. Linje 551 har en hög turtäthet och går från Kristianstad på väg 118 genom Åhus och kör inom centrum och Äspet. Vissa turer går hela vägen ner till Yngsjö och Furuboda. Linje 552 går från Kristianstad via Tälletleden och Fädriften in till centrala Åhus och sen tillbaka till Kristianstad.

Väg 118 och Flötövägen är statliga vägar. Utöver dessa vägar består trafiknätet i orten av både kommunala och enskilda gator. I den östra delen av orten, på båda sidor om Fädriften samt i Tället finns även en större mängd enskilda vägar. Hastighetsgränsen inom tätbebyggt område är 40 km/tim utmed huvudvägnätet och 30 km/tim i det mer finmaskiga nätet. Väg 118 omfattas endast delvis av tätbebyggt område och har hastighetsbegränsning 40, 60 eller 70 km/tim, med högre hastighet längre norrut i orten. I Åhus finns ett välutbyggt nät av kommunala gång- och cykelvägar.

Det finns dock saknade länkar och bristande kopplingar till exempelvis ortens skolor och idrottsplatser.

Naturvärde

Hela Åhus präglas av sandjordar och dessa har generellt sett högre naturvärden är normalt. På många ställen i Åhus finns små rester av det historiska odlingslandskap som tidigare låg här. Vi hittar dessa rester på små grönytor, vägrenar och grusvägar inne i Åhus. Dessa kan ofta ha mycket höga naturvärden. Det är viktigt att vi tar reda på dessa och sköter dem på ett korrekt sett. Åhus sandiga

markförutsättningar skall ses som en resurs då marken ofta inte behöver skötas lika intensivt som mer näringsrika marker. Med rätt skötsel kan vi sänka skötselkostnaderna samtidigt som vi bevarar och utvecklar den biologiska mångfalden. Inom planområdet finns olika natur- och landskapstyper med höga naturvärden, några av dem beskrivs nedan.

Skogarna utmed Åhuskusten

Närmast havet finns långa obrutna sandstränder och ett öppet dynlandskap. Sanddynerna är ofta bevuxna med sandrör eller strandråg som binder sanden med sina rötter. I väster är dynerna högre och dessutom bevuxna med tallskog som ofta blir tätare ju längre västerut man kommer. Vissa av dynerna inne i skogen kan vara 15 - 20 meter höga. Denna landskapstyp med sanddyner, rörlig sand och tallskog är ovanlig både i Skåne och nationellt.

På 1600-talet var kustremsan bevuxen med ekskog, men på grund av intensiv markanvändning höggs en stor del av skogen ned. Det ledde till att sanden började röra sig med vinden och kraftiga sanddyner skapades där den avsattes. För att komma bort från sandflykten planterades stora arealer med tall under 1800-talet. Dessa skogar utgör idag de magra och glesa skogarna som ger Åhuskusten en speciell karaktär. Tallskogarna längs kusten har en speciell flora, fauna och funga med ett högt naturvärde. Flera sällsynta insekter trivs i de varma och lättgrävda sandjordarna. Tallskogarna har ett välutvecklat lav- och mossamhälle där flera mer eller mindre sällsynta arter trivs. I skogarna finns även orkidéer, ryl och speciella fågelarter.

Äspet

Strax söder om Åhus ligger Äspet där det finns ett stort sammanhängande lagunområde som har blivit en viktig lokal för både rast och häckning för flera arter flyttfåglar. Lagunen är en del av naturreservat Äspet som även innehåller ett stort skogsområde, dominerat av tallskog och blandskog. Söder om naturreservatet finns fritidshusbebyggelse där husen ligger inbäddade i tallskog. I planområdets södra gräns finns det kommunala naturreservatet Södra Äspet som präglas av både öppna och trädklädda sanddyner. Det finns också höga värden knutna till tall och ek.

Östra Sand

Norr om Åhus finns området Östra Sand som är bevuxet med tallskog av varierande ålder och täthet. Området har en mycket rik biologisk mångfald med stor förekomst av bland annat ryl i de tätare partierna och sandnejlika i de mer öppna områdena. I skogen förekommer även sällsynta svampar och insekter.

Horna Fure

I planområdets norra del, lite längre inåt land, ligger Horna Fure, som utgörs av de vida tallskogarna kring Horna samhälle. Den dominerande naturtypen är sandtallskog med ett betydande kalkinslag. En stor del av tallskogarna har lång kontinuitet och bitvis exceptionellt höga naturvärden. Här har över 1200 arter påträffats, varav ca 140 är rödlistade. Många av arterna är hotade och sällsynta. Området är även en viktig spridningskorridor för arter mellan sandmarkerna vid Sånarna/Ripa och Horna/Rinkaby. Horna Fure är även ett mycket viktigt tätortsnära rekreationsområde för Åhusborna och området genomkorsas av ett stort antal stigar.

Helge å

Helge å är ett av södra Sverige största vattendrag. De nedre delarna av avrinningsområdet, från Torsebro till havet, utgör Kristianstads Vattenrike. Här rinner ån genom låglänt och bitvis kalkrikt slättlandskap. Vid högvatten svämmar ån ut över omgivande marker och skapar värdefulla våtmarksområden. Ån har två utlopp i Hanöbukten varav ett mynnar i Åhus hamn. Inom planområdet präglas ån av lugnflytande partier och flacka stränder. Innan ån når in i själva tätorten Åhus omges den av betad eller odlad mark. Då ån nått in i bebyggda områden blir årfåran mer diffus eftersom den får flera grenar som slingrar sig kring mindre öar. En av grenarna, som numera

syns som en "blindtarm" till själva huvudfåran, är Möllerännan. Möllerännan är en grävd kanal som skapades för att komma runt strömmande partier med stenar i Gamle ström (den ursprungliga åfåran) i västra Åhus. Helgeån har en rik biologisk mångfald med förekomst av bland annat många olika arter stormusslor och ett rikt fisksamhälle.

Sandiga odlingsmarker

Åhus sandmarker är unika rester av ett sandigt kulturlandskap. I den varma, kalkrika sanden lever speciella djur, växter och svampar. Kristianstadsslättens sandmarker har använts för bete och odling i flera tusen år. Vidsträckta och öppna betesmarker dominerade slättlandskapet sedan förhistorisk tid och fram till slutet av 1800-talet. Då låg gårdarna samlade i byar vid de bättre markerna, som användes som åker. Mellan byarna låg de gemensamma betesmarkerna. Där bröts ibland tillfälliga åkrar upp för odling i två - tre år innan näringen i marken tog slut. Därefter lades åkern i träda och blev betesmark igen. Det kallas för ett vandrande åkerbruk.

Artrikedom i ett förändrat landskap

Bylandskapet lade grunden till ett landskap med en unik flora och fauna. De kalkrika sandmarkerna hölls öppna av betet och det vandrande åkerbruket skapade öppen sand. I betesmarkerna växte blommande och kryddoftande örter som backtimjan, sandnejlikor och hedblomster. Här surrade vildbin och fladdrade fjärilar. I de övergivna åkrarnas öppna sand kunde insekter värma sig och bygga bon och nya växter kunde gro. Sedan skiftena under 1800-talet, då varje gård fick sin egen mark, har landskapet förändrats. Med modernt jordbruk har sandiga betesmarker kunnat odlats upp. Andra har bebyggts eller planterats med tallskog. Men artrika sandmarker finns fortfarande kvar på sina håll. Många sandmarksarter är hotade idag, därför har varje område som finns kvar stor betydelse för att bevara artrikedomen.

Där arterna finns

Artrika och sandiga betesmarker finns bland annat på Ripa sandar, Rinkabyfältet, Åsumfältet och i trakterna kring Lyngsjö och Nöbbelöv. Inom planområdet väster om Åhus ligger naturreservaten Sånnarna, Horna grushåla och Horna sandar. I reservaten plöjs mindre områden upp med jämna mellanrum för att återskapa det vandrande åkerbruket och för att gynna det speciella växt- och djurliv som behöver de öppna trädesytorna. Delar av reservaten sköts också med bränning istället för bete vilket ger en riklig blomning. I Sånnarnas naturreservat finns en av Kristianstads Vattenrikes besöksplatser med ett litet utemuseum som berättar om sandmarkernas historia och mångfald.

Den kalkrika sandstämpan

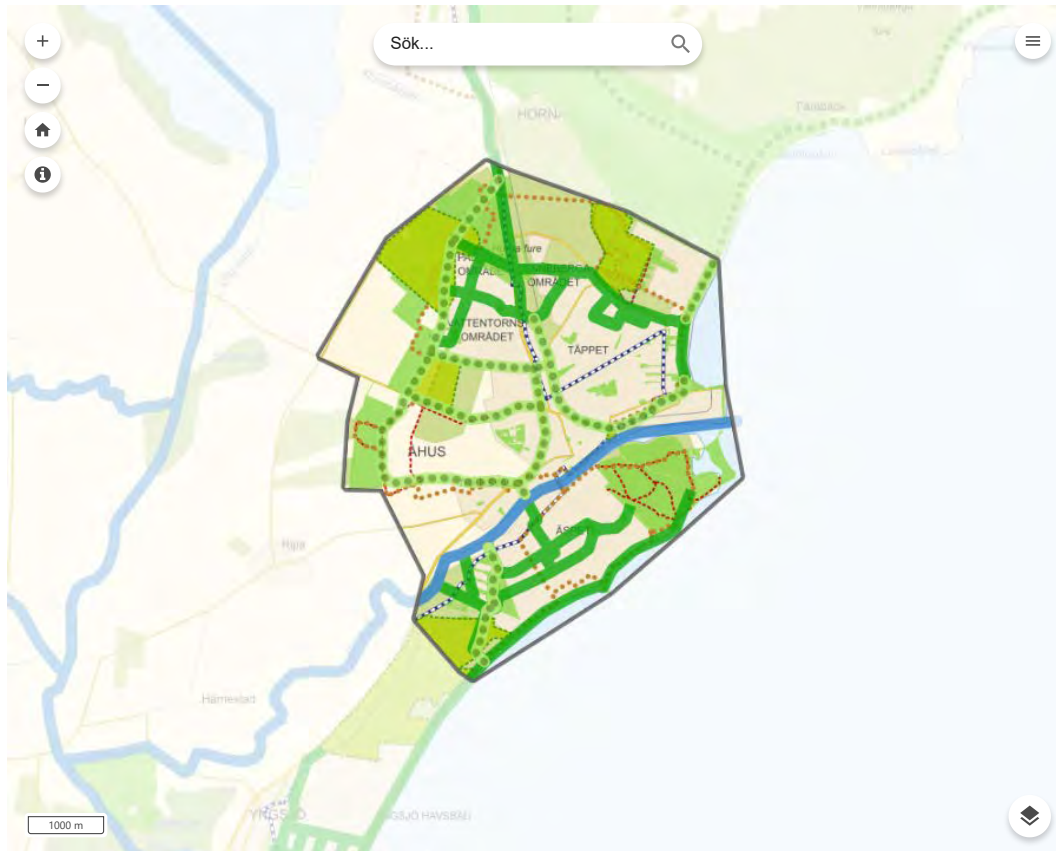
På riktigt kalkrika sandmarker finns en alldeles speciell naturtyp som kallas sandstämp. Utöver ett pH på över 7 i marken krävs ett torrt och varmt klimat för att sandstämp ska utvecklas. I Sverige finns sandstämp framförallt i östra Skånes kalkrika sandmarker, exempelvis vid Östra Sand på Rinkabyfältet. Den väldoftande sandnejlikan är en av sandstämpens karaktärsarter.

Åhus blommande trädor

Sedan år 2003 sköts flera gamla trädesytor i Åhus med slåtter och plöjning av Tekniska förvaltningen. Skötseln är inspirerad av det gamla trädesbruket i Åhustrakten och ger en sprudlande blomsterprakt av bland annat blåeld, pukvete, vädtklint och sandvita. Olika ytor plöjs upp med intervall för att ta fram bar sand, motverka igenväxning och återaktivera den naturliga fröbanken i jorden. Detta är ett fint exempel på resurssnål grönyteskötsel, som bidrar till ett rikt växt- och djurliv. Samtidigt skapar det vackra och tilltalande grönytor, vilket är bra för både natur och människa.

Piggastans sanddyner

Under 2019 restaurerade Biosfärenheten vid Kristianstads kommun en sandmark mitt inne i Tället. Tallar glesades ut, buskar röjdes och bar sand togs fram. Målet är ett öppet naturområde, som är mer tillgängligt för människor. Samtidigt gynnas naturvärden knutna till varma solbelysta sandmarker. Här växer den sällsynta sandnejlikan och myrlejon gräver bon i sanden. Området har två informationsskyltar som berättar om områdets naturvärden. Vid en insektsinventering år 2020 hittades sex rödlistade arter i området.

Grönstruktur och Friluftsliv

Samhället Åhus har utvecklats vid Helge ås gamla utlopp i Hanöbukten och omfattas främst av sandiga marker med dynlandskap närmast kusten. De magra markerna har brukats extensivt med långa trädesperioder.

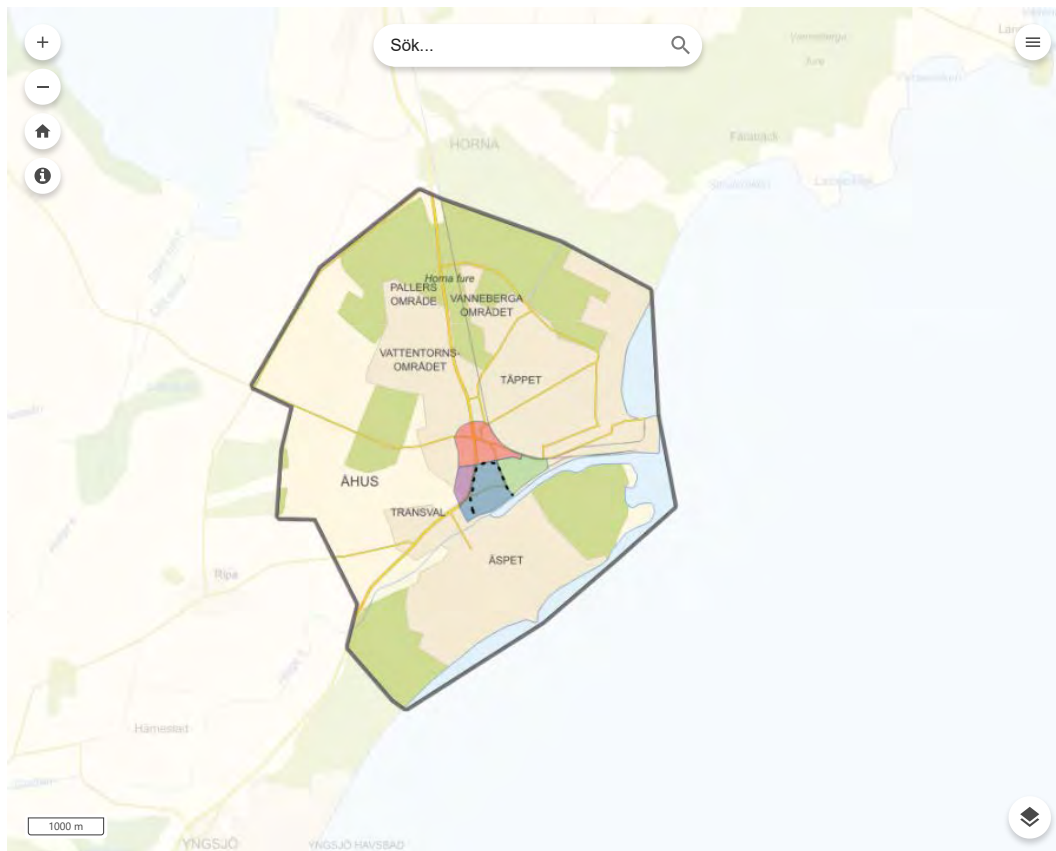
Under 1700-talet blev markanvändningen allt mer intensiv med en ökad befolkning, och sandflykt började bli ett problem. För att binda sanden planterades omfattande arealer längs kusten med tall under 1800-talet och början av 1900-talet. Det är i dessa tallskogar som fritidsbebyggelse under början av 1900-talet och villabebyggelse längre in från kusten under slutet av 1900-talet byggdes. Stora delar av tätorten har fortfarande karaktär av tallskog och omges av tallskog.

På de tidigare öppna odlingsmarkerna väster om tätorten har en golfbana etablerats och kring denna finns fortfarande sandiga öppna gräsmarker som inte odlas och till viss del betas.

I Kristianstads kommuns Grönplan (antagen av KS 2019-03-20) finns flera riktlinjer för planering av grönstruktur. De riktlinjer som samlats under *God tillgång* är aktuella planeringsförutsättningar för den översiktliga planeringen. Grönstrukturen är viktig för såväl hälsa och rekreation som naturvård och klimatreglering.

God tillgång till grönstruktur ska eftersträvas enligt riktvärde nedan:

1. Alla bostäder och skolor/förskolor bör ha ett grönområde inom 300 meter utan kraftiga barriärer (ÖP).
2. Stadsdelspark större än 5 hektar bör finnas inom 500 m från bostad och förskola, skola i Kristianstad och basorterna.
3. Mindre natur- och rekreationsområde större än 10 hektar bör finnas inom 2 km i Kristianstad och basorterna.
4. Rekreationsområde större än 35 hektar bör finnas inom 3 km i Kristianstad och basorterna.

Kulturmiljö

För att få aktuell kunskap om kulturhistoriska miljöer i Åhus genomfördes ett inventeringsarbete inom planområdet under sommaren 2020. Resultatet redovisas i fyra geografiska områden, där varje område introduceras med en kort sammanfattande text. De inventerade områdena är; Centrala Åhus, Äspet, Tället och del av Transval.

Centrala Åhus

Centrala Åhus präglas av de medeltida planstrukturerna med torget, stadsmuren och det oregelbundna gatunätet. Inom denna plan, som för övrigt är en fornlämning som helhet, ligger S:ta Maria kyrka och två byggnadsminnesförklarade gårdar, Cedergrenska gården och von Bergenska gården. Några andra karaktärgivande byggnader är "spritkyrkan", Rönnowskolan och hamnens byggnader och borguinen Aosehus.

Bebyggelsen i den **medeltida delen** av Åhus är samlad och karaktäriseras av:

- Byggnaderna är placerade med långsida ut mot gata, större del av trädgård inåt tomten. Sluten gatubild med bebyggelse i tomtragrens.
- Låg höjd med endast få byggnader över två våningar.
- Sadeltak med tegelpannor eller papp. På större hus och vid omläggning, plåttäckning.
- Fasader med synligt korsvirke, puts, lock-/locklistpanel eller tegel.

Området öster om den forna stadsmuren präglas av handelsstråket, järnvägen och villabebyggelse från första halvan av 1900-talet.

Bebyggelsen karaktäriseras av:

- Samlad bebyggelse med långsida utmed gata på handelsstråket, friare placering på villagatorna norr därom.
- Samlade radhus och flerfamiljshus från 1950-tal som följer den tidigare järnvägssträckningen.
- Vanligt förekommande med bebyggelse i 1 ½ våningar.
- Sadeltak eller mansardtak. Plåttäckta tak främst, men även tegelpannor.
- Fasader i främst tegel och puts.

Området väster om den forna stadsmuren präglas av:

- De gamla infartsvägarna och villabebyggelse uppförd främst mellan 1950–1970-talen.
- Villor fritt placerade på tomten, blandning av enplans och 1½ plans-villor med joddlarbalkonger.
- Sadeltak, utan skorsten, belagt med svarta betongpannor.
- Tegelfasader med gavlar i trä. Infartsvägar och villabebyggelse från efter 1950.

Området norr om forna stadsmuren präglas av:

- De gamla infartsvägarna med delvis en barriäreffekt.
- Mer storskalig handel och industribebyggelse.
- Villa- och radhusbebyggelse från efter 1950.
- Uppblandad bebyggelse med friare placering och utformning.
- 1-plans tegelvillor med gavlar i trä.

Äspet

Äspet präglas främst av påkostad villabebyggelse i norr samt fritidshus i söder. Tallarna däremellan skapar karaktäristika och ger identitet åt området. Här finns mycket blandad arkitektur. Påkostade arkitektritade villor och sommarnöjen, enklare äldre byggnader samt fritidshus från sekelskiftet 1900 fram till idag.

Bebyggelsen karaktäriseras av:

- Kvarterstruktur med långsmala kvarter - gatunät knuten till tidigare markuppdelning i smala remsor ner mot vattnet.
- Byggnadsplacering fritt på tomt möjligen med undantag av östra delen av Åvägen där byggnaderna främst ligger med långsida ochnockriktning längs gata.
- Påkostad villabebyggelse i puts utmed östra delen av Åvägen.
- Stranden med ålabodar och badhytter. Vattenknutna näringar utmed åmynningen i nordöst.
- Stor spridning i byggnadsmaterial och utformning. Främst brutna tak och sadeltak. Taktäckning med tegel, plåt och eternit. Fasader både av tegel, puts och träpanel.

Täppet

Täppet präglas av infartsvägarna, Hamnleden, Täppetleden och Kolonivägen där Fädriften går genom området. Här finns villabebyggelse från sekelskiftet och framåt, fritidshus samt stranden med ålabodar och badhytter. Strand, turistanläggningar och fritidshusbebyggelse präglar stora delar av området. I den nordöstra delen av området är det alltjämt en karaktär av tallskog, även om den tunnats ut med åren. Hamnen är ett aktivt industriområde med full verksamhet som sätter en karaktär åt området. Gamla Skeppsbron som går in i det medeltida Åhus fungerar som en övergång mellan industri och bebyggelse.

Bebyggelsen karaktäriseras av:

- Byggnadsplacering generellt fritt och ofta något indragen från gata.
- Blandad arkitektur med både påkostade och enklare äldre villor samt fritidshus
- Villor främst uppförda med fasader av tegel och puts.
- Vittskövletegel finns i ett antal byggnader från 1910–20-tal.
- Fritidshus är ofta uppförda med träpanel

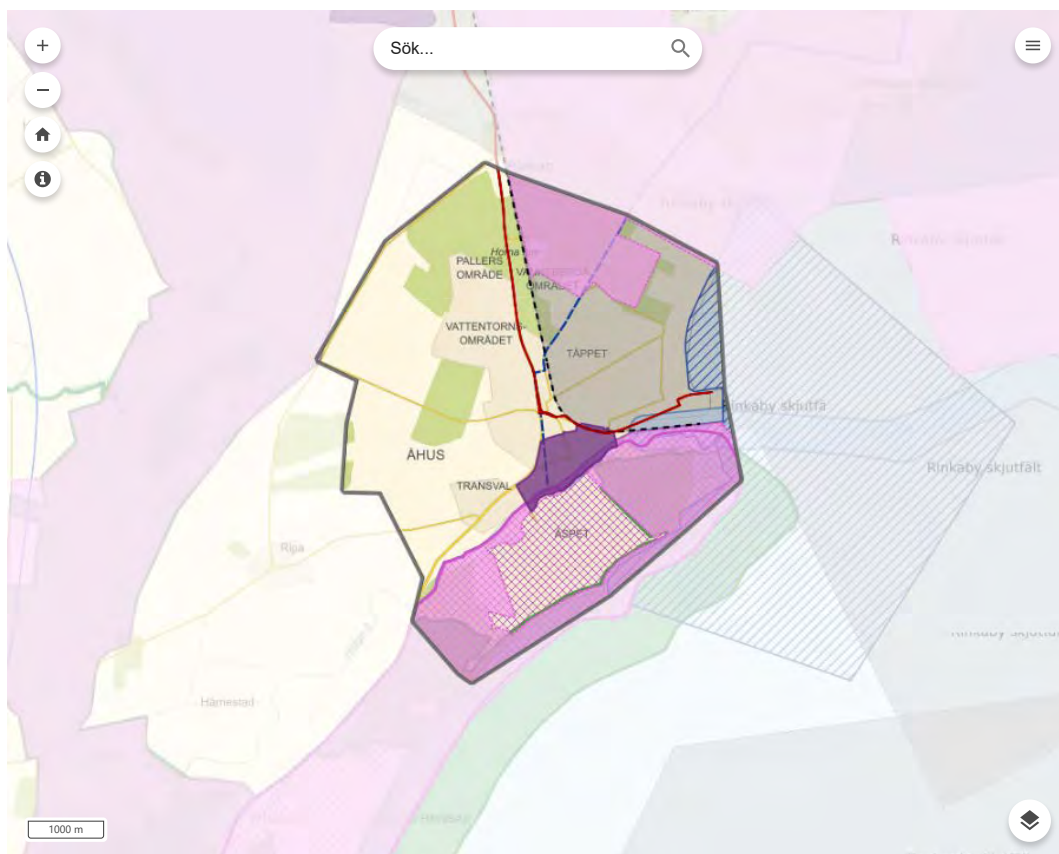
- Takformen är blandad, både sadeltak samt brutna och valmade tak. Taken främst täckta med tegel, plåt samt papp.

Transval

Transval präglas av infartsbebyggelse utmed Yngsjövägen, från 1800-tal och framåt, samt Möllebackshemmet och kringliggande enfamiljshus från sekelskifte och framåt. Kyrkogården samt fornlämningsområdet Spetarelyckan med Sankt Jörgens hospital ligger norr om Yngsjövägen. Väster därom ansluter agrar mark och bebyggelse på vägen mot Ripa by.

Bebyggelsen karaktäriseras av:

- Större öppna grönytor omger området både öster och väster om.
- Området har både tätare radhusbebyggelse från sent 1900-tal och friliggande villor med oregelbunden placering.
- Byggnaderna är generellt uppförda med fasader i puts och tegel
- Takformen är generellt sadeltak med tegeltäckning eller betongpannor. Eternit är vanligt på enklare hus och uthusbyggnader.

Riksintresse

Kommunen ska i översiktsplanen redovisa sin bedömning av hur skyldigheten att enligt 2 kap. Plan- och bygglagen (PBL) ta hänsyn till allmänna intressen vid beslut om användningen av mark- och vattenområden kommer att tillgodoses. I redovisningen ska riksintressen enligt 3 och 4 kap. Miljöbalken (MB) anges särskilt.

Riksintressen är områden eller objekt som enligt miljöbalken är av sådant nationellt intresse att de ska skyddas mot åtgärder som kan medföra påtaglig skada (bevarandointressen) eller riskerar att påtagligt försvåra möjligheterna att utnyttja riksintresset. Riksintressen kan omvärderas när förhållanden ändras eller ny kunskap kommer fram.

Länsstyrelsen har uppsikt över hushållningen med mark- och vattenområden och ska verka för att riksintressen beaktas i bland annat kommunala planer. Det är främst kommunernas uppgift att säkerställa att riksintressena inte skadas. I översiktsplanen preciseras

riksintressena. Vid bedömningen om ett riksintresse skadas är det inverkan på den funktion eller det värde som riksintresset avser som är avgörande, inte den geografiska gränsen. Även åtgärder utanför riksintressegränsen kan därför anses påtagligt skada riksintresset. Flera mindre förändringar kan tillsammans innebära påtaglig skada för ett riksintresse.

Riksintresse naturvård

Riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § MB utses av Naturvårdsverket. Det pågår en nationell översyn av områden av riksintresse för naturvård och här redovisas gällande underlag år 2022.

Kusten Åhus-Juleboda (n 65).

Flack sandkust med sanddyner och innanför liggande flygsandfält. Lavtallskog nära havet och tallskog av lingonristyp in mot land. Förutsättningar för bevarande är att naturliga strandprocesser får fortsätta verka utan störning genom ingrepp på stranden och i vattnet. Inom dynområdena, till exempel vid Äspet, ska ingrepp i terrängformerna undvikas. Vegetationen innefattande skogen ska få utvecklas så fritt som möjligt och området bör skyddas från schakt, täkt, exploatering med mera.

Riksintresse kustzon

Kuststräckan omfattas av riksintresse enligt miljöbalkens 4 kapitel 1§ och 4§ (mellan Brofjorden och Simpevarp). Riksintresse för kustzon innebär att natur- och kulturmiljövärden ska ges företräde i planeringen. Fritidshusbebyggelse får endast komma till stånd som komplettering till befintlig bebyggelse eller om det finns särskilda skäl. Ett sådant skäl kan till exempel vara att bebyggelsen tillgodoser det rörliga friluftslivets behov. Viss exploatering kan, om det sker på rätt sätt, bidra till att kusten blir mer tillgänglig inom vissa områden. Exempel på negativ påverkan på riksintressets värden i området är utglesning av tallskogen, slitage och ingrepp på känslig markvegetation och ingrepp i sanddyner, liksom ett friluftsliv som inte tar hänsyn till natur- och kulturvärden.

Riksintresse friluftsliv

Riksintresse för friluftsliv ska enligt Miljöbalken (MB) utgå från särskilda natur- och kulturkvaliteter, variationer i landskapet och god tillgänglighet för allmänheten. Hur stort och ostört ett område är och om dess kvaliteter är särskilt attraktiva för en nationell och internationell publik har också betydelse. Exempel på negativ effekt på riksintressets värden är en exploatering av kusten som påverkar intrycket av en milsvid och ostörd kust och unika natur- och kulturmiljöer på land och i havet. I planområdet sammanfaller delvis riksintresseområden för friluftsliv respektive turism och rörligt friluftsliv enligt 3 och 4 kap. MB.

Kuststräckan Åhus-Simrishamn-Vik med Stenshuvud-Verkeån, FM 18.

Inom planområdet utgörs riksintresseområde för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB av backlandskapet kring Maglehem med ädellövskogar och intressanta vattendrag, sam av den obrutna sandstranden söder om Åhus med innanför liggande dynlandskap. De goda förutsättningarna för friluftsliv består framför allt i bra förhållanden för bad, båtsport, vandring, samt studier av natur- och kulturmiljöer.

Kustområdet från Örnahusen söder om Skillinge till Åhus.

Område med riksintresse för turism och rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 2 § MB. Inom detta område ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Riksintresse kulturmiljövård

Beslut om riksintressen för kulturmiljövård tas av Riksantikvarieämbetet enligt Miljöbalkens kap. 3 - 4. Inom planområdet finns ett riksintresse för kulturmiljövård: Åhus.

Åhus (I:k 14)

Motivering:

Småskalig stadsmiljö med bibehållen medeltida karaktär som visar lundabiskopens inflytande under medeltiden.

Uttryck:

Staden låg under ärkebiskopen i Lund, stadsprivilegierna avskaffades 1617, men Åhus levde vidare som ort och hamnstad till Kristianstad. Låg bebyggelse, delvis bevarad stadsmur, oregelbundet gatunät av medeltida ursprung, Mariakyrkan från 1100-talet och lämningar av andra medeltida byggnader, bland annat ruinerna av dominikanklostret, kapellet till S:t Annas hospital samt minnen av biskopsborgen från mitten av 1100-talet vid Helge ås mynning.

Riksintresse totalförsvaret

Riksintressen för totalförsvaret regleras enligt 3 kap 9 § miljöbalken. Åhus berörs av öppet redovisat riksintresse för totalförsvarets militära del när det gäller Rinkaby skjutfält samt påverkansområde för buller eller annan risk och särskilt behov av hinderfrihet. Risk för påtaglig skada finns bland annat vid tillkomst av ny bostadsbebyggelse inom påverkansområdet. Boende kan störas av buller från skjutfälten, vilket innebär en risk för skada på riksintresset. För att Försvarsmakten ska medge möjlighet till förtätning och mindre expansion av befintlig bebyggelse är följande tre förutsättningar avgörande:

1. Ett tillräckligt avstånd måste finnas till bullerkällan. Störst möjligheter till ny bostadsbebyggelse finns inom den yttre delen av det bullerpåverkade området.
2. Endast befintliga orter och byar kan komma ifråga för utveckling. Behovet av utveckling vägs in i Försvarsmaktens ställningstagande.
3. Inom tätbebyggda områden och utmed vägar finns bakgrundsbuller från lokaltrafik och andra boende och verksamheter som gör att den oregelbundet förekommande skjutverksamheten kan förväntas upplevas som mindre påtaglig.

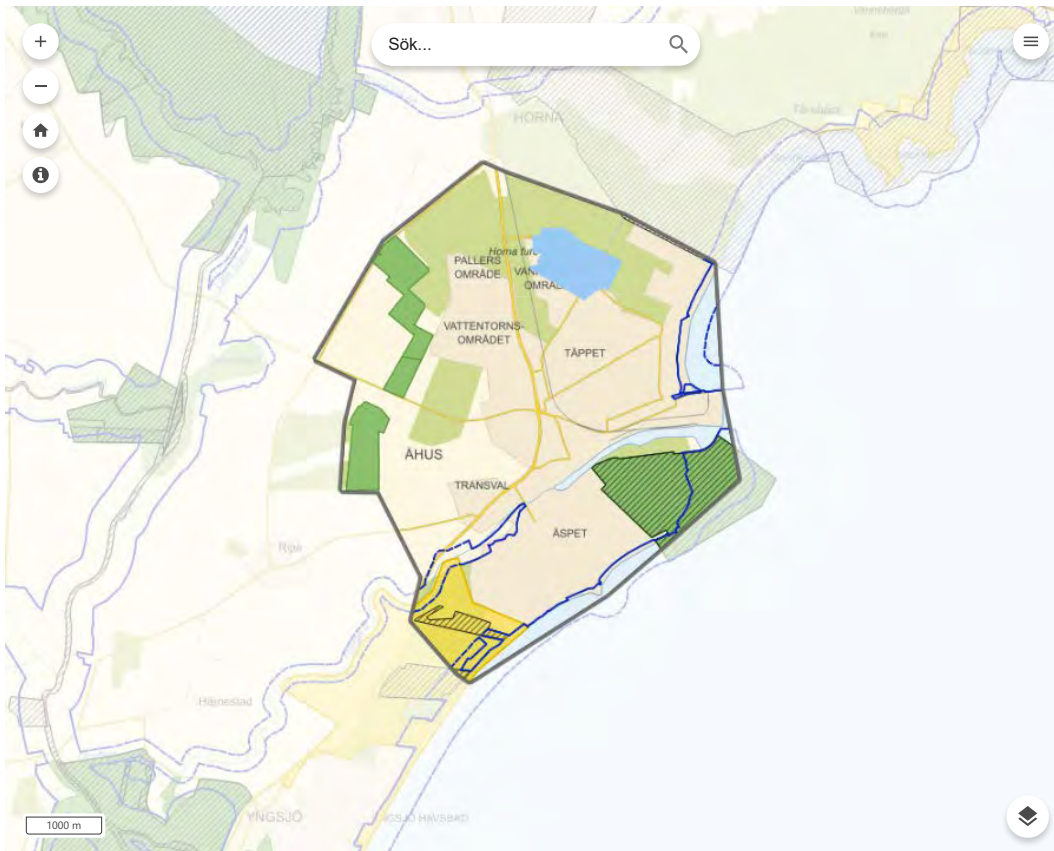
Riksintresset Rinkaby skjutfält

Omgivningspåverkan kring riksintresset Rinkaby skjutfält utgörs av en anpassad gräns för olika bullerkällor, säkerhet och annan aspekt. Eftersom verksamheten på Rinkabyfältet har förändrats under senare år har gränsen för omgivningspåverkan reviderats. Detta innebär bland annat att Viby, Nymö, Vanneberga och ytor vid Åhus inte längre ligger inom påverkansområdet.

Riksintresse väg, hamn, sjöfart och yrkesfiske

Riksintresse för sjöfart omfattar Åhus hamn med farleder, tillsammans med vägen (Hamnleden, Lotsgatan och väg 118). Tidigare ingick också järnvägsspåret Åhus - Kristianstad, men riksintresset upphävdes 2022.

Fiskehamnen i Åhus utgör riksintresse baserat på hamnens betydelse som landningshamn.

Skyddade områden

Andra förordnanden som ska beskrivas i en översiktsplan är områden eller arter som skyddas med stöd av 4, 7 eller 8 kap. Miljöbalken. Inom planområdet berörs till exempel Natura 2000, naturreservat, strandskydd, vattenskyddsområde, landskapsbildsskydd, artskydd och biotopskydd.

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av skyddade områden inom EU, som ska bidra till att bevara och återställa biologisk mångfald. De utpekade områdena innehåller arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. De har även status som riksintresse. För varje område finns en bevarandeplan. Det är förbjudet att utan tillstånd bedriva verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför området som kan påverka miljön inne i Natura 2000-området. Tre områden berörs av ÄÖP Åhus.

Södra Äspet

Södra Äspet ingår i ett större flygsandsområde som numera huvudsakligen är planterat med tall. Tallplanteringen av området började i början av 1800-talet för att binda sanden. Sandflykten hade blivit ett omfattande problem mycket på grund av överutnyttjande av markerna genom betning och vedtäkt. Området är idag viktigt för friluftslivet. Naturtypen trädklädda sanddyner utgörs huvudsakligen av vegetationstypen tallskog av lavtyp. Marken täcks av lavar och mossor. På en del ställen tar kruståtel över. I gläntor med bar sand finns antydning till borstståtelhed. Närmare havet finns naturtypen vandrande sanddyner med sandrör (vita dyner) där vegetationen huvudsakligen utgörs av sandrör och strandråg. Träd- och buskskiktet är sparsamt och arter som vresros saknas. Då området inte går ända ut till havet så saknas naturtypen embryonala sanddyner i stort sett inom natura 2000-området.

De största riskerna för områdets naturtyper är oljeutsläpp, övergödning i havet, motortrafik, igenväxning, bebyggelse och annan exploatering och förändring av tallskogens markvegetation.

Äspet

Natura 2000-området Äspet sammanfaller med naturreservatet Äspet. Området ligger i Åhus vid kusten strax söder om Helge ås mynning. Området är delvis fågelskyddsområde med betydelse både för häckande och rastande fågel. Övrig mark består huvudsakligen av skogsmark med gamla sanddyner i botten på sina håll. Skogen domineras av tallskog både på sanddyner och på sandig mark. Centralt i området dominerar lövskogen. På flera håll förekommer hyggen där gran tidigare vuxit. Här håller lövträd på att etablera sig i olika omfattning. Området har stor betydelse för friluftslivet med gott om stigar i skogen och badstränder. Äspets marina miljö är under kontinuerlig förändring. Vid en jämförelse med flygbilder från 1947 syns en tydlig förändring av den marina miljön då området blivit tydligt grundare och kustlinje har byggts på. Området är idag således tämligen långgrund och man kan utgå från att breda sanddytor blottas vid lågvatten. Inom fågelskyddsområdet bakom sanddynerna finner man en större lagun. De största riskerna för områdets naturtyper är övergödning, drivande algmattor, utsläpp av olja och kemikalier, för stort uttag av fisk och icke selektivt fiske, muddringar, dikningar, bebyggelse, avverkning, transporter, markberedning och invasiva främmande arter.

Rinkaby skjutfält

Rinkaby skjutfält lutar svagt ner mot Hanöbukten som avgränsar området i sydostlig riktning. Den plana sluttningen genombryts av Rörsbäcken som är uträdd och väl underhållen. Underlaget är näringsfattig, väl-dränerande sand som bitvis bildar vegetationstäckta dyner med öppna sanddytor. Rinkaby skjutfält inrättades 1899 och utvidgades under 1970-talet med ett övningsfält vars södra del ingår i Natura 2000-området. Stora delar av det nuvarande skjutfältet har varit uppodlade omväxlande med långa trädesperioder. De sista åkermarkerna hittas på topografiska kartor från 1932 och låg i området mellan Rörsbäcken och flygfältet där en, förmodligen sentida, gödselpåverkan bitvis är tydlig. Huvuddelen av området hålls öppet genom bete av nötkreatur och de militära aktiviteterna. Genom sitt tätortsnära läge har området betydelse för allmänheten som lättillgängligt utflyktsmål och utgör en viktig friluftslokal med god potential som exkursionslokal. Vegetationen domineras av artrika, torra gräsmarker och starkt kulturpåverkad betesmark som till större delen inramas av medelålders till äldre, planterad tallskog. I sydspetsen återfinns en väl utbildad sandstäpp med arter som sandnejlika, tofsäxing, grådådra, sanddådra och sandtimotej i anslutning till strandområdet med grå sanddyner och trädklädda sanddyner. I nordspetsen finns ett rikkärr där olika orkidéer och flockarun återfinns. I närheten hittas små sandstappsfragment. De stora öppna ytorna domineras av gräsmarker med inslag av sandnejlika, luktvädd, fingerhirs, rutlåsbräken och sandsvingel. Faunan är beroende av såväl de öppna, hävdade markerna (fältpiplärka, sandödlå och dysterlöpare) som det sammanhängande skogsområdet (spillkråka). Kombinationen av de båda livsmiljöerna är en förutsättning för andra arter (nattskärre). I Rinkaby grustag finns även strandpadda.

Naturreservat

Enligt Miljöbalkens 7 kap. 4 – 8 §§ ska naturreservat bildas för att bevara biologisk mångfald, för att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, för att tillgodose behov av områden för friluftslivet och för att skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter. Inom planområdet finns fem naturreservat, Äspet är bildat av länsstyrelsen och övriga av kommunen.

Äspet

Reservatet ligger strax söder om Åhus hamn. Det är ett omväxlande område, som omfattar både blandskog, kustdynlandskap, vassområden och en vidsträckt sandstrand. I sydöstra hörnet finns en grund lagun som lockar många häckande och rastande fåglar. I anslutning till lagunen finns två fågeltorn. Lagunområdet gränsar i väster till Kronoskogen, en blandskog som är ett populärt rekreationsområde.

Södra Äspet

Naturreservatet har höga naturvärden knutna till områdets sandiga och skogliga miljöer: trädklädda sanddyner, gråa sanddyner och vita sanddyner. Värderna knutna till tall och ek ska gynnas i området och en återkolonisation av hotade arter som är knutna till ovan nämnda miljöer. Förutsättningarna för olika typer av friluftslivsaktiviteter ska främjas och utvecklas i naturreservatet.

Horna grushåla

Området består av en avslutad sandtäkt, som har en mosaikartad struktur med många olika livsmiljöer för växter och djur. Den rika örtfloran är värdväxter för en mångfald av insekter, inklusive många hotade arter. Det finns dessutom tillgång till boplatser med solexponerad, blottad sand. Fågellivet är rikt och i småvatten finns yngelområde för strandpadda och livsmiljö för vattenlevande insekter. De biologiska värdena är mycket höga. Området är ett välbesökt strövområde och lätt tillgängligt för friluftsliv, särskilt viktigt för boende norr och öster om reservatet.

Horna Sandar

Den norra delen av Horna Sandar utgörs av en sandig naturbetesmark som betas med hästar och nöt. Det är en viktig lokal för dynglevande skalbaggar. Den sydöstra delen av hagen tillhör de mest värdefulla buksvamplokalerna i länet. I dessa delar finns även mindre partier sandstätt med växter som antyder en högre kalkhalt i sanden. De mellersta och södra delarna är öppna sandhedar med en stor rikedom på örter, som kan blomma under hela sommarhalvåret eftersom området inte betas utan bränns. Insektslivet är också mycket rikt med många rödlistade arter. Tallskogsbrynet i norra kanten är en intressant miljö med ett särskilt gynnsamt lokalklimat och blottad sand. De biologiska värdena är mycket höga i området som helhet. Området är ett välbesökt närströvområde och lätt tillgängligt för friluftslivet och bostadsområdena i närheten.

Sånnarna

Den södra delen av Sånnarna utgörs av flacka och betade sandhedar med en del sandkullar. På äldre stängselstolpar av ek växer goda bestånd av grå ladvil som är akut hotad och i betesmarken finns en rik fauna av dyngbaggar, bland annat månhornsbagge. Den starkt hotade fältpiplärkan förekommer också i dessa delar. Den norra delen är obetad och har mer karaktären av en örtrik sand- och ruderatmark med en rik fauna av fjärilar, vildbin och trollsländor. I denna del ligger också "Grodgropen" i botten av en äldre sandtäkt, där strandpaddan ynglar. De biologiska värdena är mycket höga i reservatet. Området är välbesökt och lätt tillgängligt för friluftsliv. Där finns bland annat ett utemuseum.

Strandskydd

Strandskyddet regleras i Miljöbalken kap. 7. Strandskyddets syften är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Det generella strandskyddet gäller 100 meter från strandlinjen både på land och i vatten, och det omfattar även undervattensmiljön. Länsstyrelsen har möjlighet att såväl utöka skyddet upp till 300 meter som att minska eller helt ta bort det. Längs kusten i Kristianstads kommun finns förordnande om utvidgat strandskydd för vissa områden som har stor betydelse för friluftsliv och natur- och kulturvärden, medan till exempel större bebyggelseområden och tätort inte alls omfattas av strandskydd. Inom planområde för ÄÖP Åhus finns strandskydd längs Helge å, på Mölleholmen och österut fram till Äspetvägen samt längs hela kusten, med undantag för Helge ås utlopp och hamnen.

Landskapsbildsskydd

Landskapsbildsskyddet är ett skydd för landskapsbilden med stöd av 19 § Naturvårdslagen i dess lydelse före den 1 januari 1971. Landskapsbildsskyddet infördes innan begreppet riksintresse fanns på 1970-talet för att på ett enklare sätt än genom reservatsbildning kunna skydda stora områden från större påverkan eller förändring. Det var framförallt de visuella upplevelsevärdena i landskapet som man önskade skydda. Även om begreppet inte finns i nu gällande Miljöbalk gäller bestämmelserna fortfarande i de berörda områdena (lag 1998:811 om införande av Miljöbalken). Det är inte möjligt att ändra föreskrifterna i ett beslut eller fatta nya beslut om landskapsbildsskydd. Inom planområdet finns ett område som omfattas av landskapsbildsskydd:

Kusten söder om Åhus

För de skyddade områdena gäller föreskrifter enligt beslut 1974-05-06, förordnande enligt 19 § Naturvårdslagen. Till exempel får inte uppförande av ny byggnad eller avsevärd ändring av byggnad, upplag av något slag, schaktning, fyllning eller tippning såväl på mark som intill tre meters djup i vattnet, ny skogsodling, barrskogsodling på lövskogsbärande mark eller varaktig tältning eller uppställning av husvagn göras utan Länsstyrelsens tillstånd.

Vattenskyddsområde

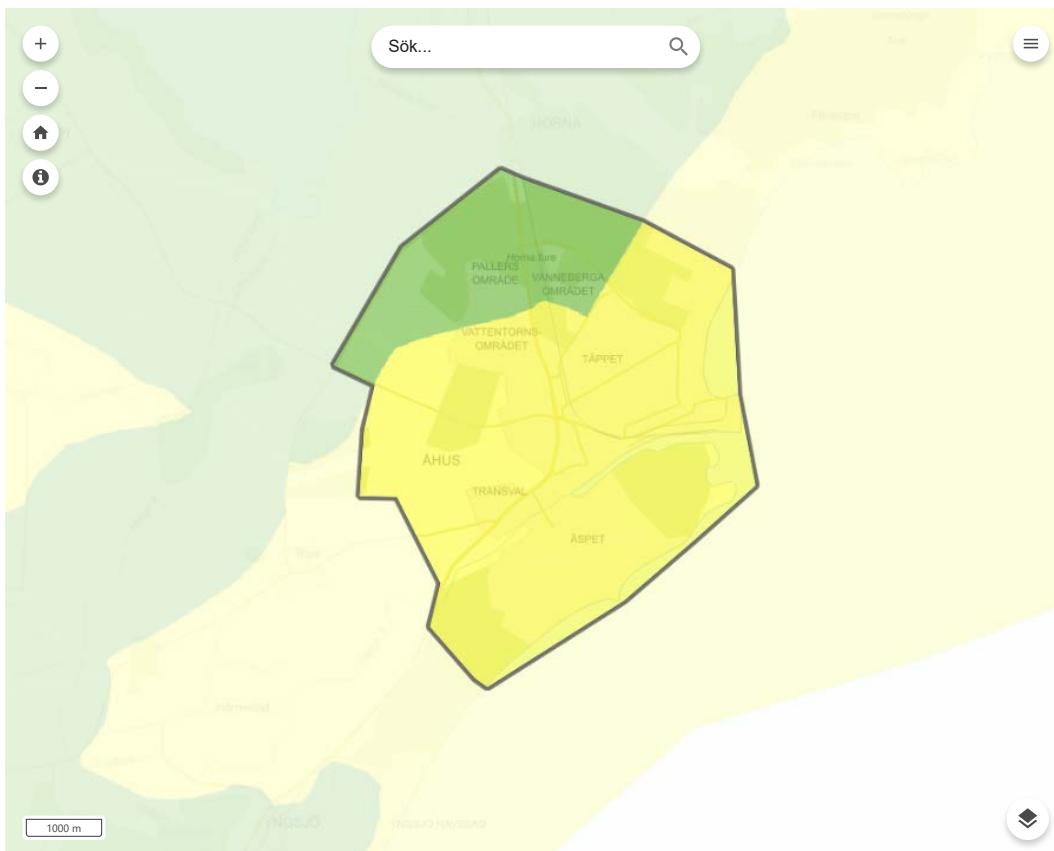
Ett nytt vattenskyddsområde med skyddsbestämmelser har bildats i norra delen av Åhus under 2022. Utifrån försiktighetsprincipen bör bebyggelse avgränsas med mycket goda marginaler till nutida och framtida behov av skydd.

Artskydd

Artskyddet regleras bland annat genom Artskyddsförordningen. Syftet är att säkra den biologiska mångfalden genom att bevara naturliga livsmiljöer för de mest hotade växt- och djurarterna. I översiktsplanen har kommunen möjlighet att peka ut artrika naturmiljöer och grönområden i och nära tätorter och bebyggelse, som är viktiga för den vilda floran och faunan. Kommunen har att ta ställning till hur en planerad utbyggnad påverkar hotade arter. Inom planområdet finns flera arter och naturtyper som är hotade, fridlysta eller skyddsvärda, till exempel sandiga betesmarker, tallskogar och ålgräsängar med förekomst av sällsynta insekter, växter och djur. Kommunen har även utsett lokala ansvarsarter, det vill säga hotade arter som är karaktäristiska för området eller har sin huvudsakliga utbredning där och som Kristianstads kommun ska ta ett särskilt ansvar för. Exempel från kusten är småtärna, martorn och stortapetserabi.

Biotopskydd

Mindre mark- och vattenområden som är viktiga för djur och växter får förklaras som biotopskyddsområde. Biotopskyddet kan vara generellt eller särskilt beslutat. Skyddet innebär ett förbud mot verksamhet och åtgärder som kan skada naturmiljön. Biotoper som enligt 7 kap. 11 § MB är skyddade i hela landet är alléer, källor, odlingsrösen, småvatten, våtmarker, stenmurar, pilevallar och åkerholmar.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som regleras i Miljöbalkens 5 kap. Miljökvalitetsnormerna anger det högsta värdet för föroreningsnivåer som kan tillåtas, utan att människan och naturen utsätts för betydande olägenheter. Dessa gränsvärden kan ses som ett styrmedel för att nå de miljömål riksdagen har beslutat om. Myndigheter och kommuner ansvarar för att

miljökvalitetsnormerna uppfylls, bland annat i samband med tillståndsprövning och planering samt tillsyn. En detaljplan som leder till att gällande miljökvalitetsnormer inte uppfylls kan inte antas. Den sammanlagda effekten av flera detaljplaner är också viktig att beakta. Planen berörs av MKN för utomhusluft och vatten.

Miljökvalitetsnormer utomhusluft

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft gäller i hela landet, och finns för till exempel kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, marknära ozon, kolväten och partiklar. Av de luftföroreningar som kan uppmätas i Kristianstads kommun har en stor andel bildats utanför landets gränser men lokala källor som trafik (främst däckslitage) och småskalig vedeldning har en betydande påverkan på luftkvaliteten. Kommunen har med god marginal uppfyllt normen de senaste åren.

Miljökvalitetsnormer vatten

Sedan år 2009 gäller miljökvalitetsnormer (MKN) enligt vattenkvalitetsförordningen, för yt- och grundvatten. Syftet är att alla vattenförekomster i landet ska uppnå minst god status. Sedan 1 januari 2019 har ett försämringsförbud och äventyrandeförbud införts i en ny bestämmelse om MKN för vatten i 5 kap. 4 § MB. Kommunen får inte tillåta verksamheter eller åtgärder som leder till att vattenmiljön försämrats eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm. Kommunen är även skyldig att följa gällande åtgärdsprogram för vatten.

Yt- och grundvatten delas in i olika vattenförekomster, och vattenkvalitet anges i ekologisk, kemisk eller kvantitativ status. Planområdet runt Åhus berörs av tre grundvattenförekomster och tre ytvattenförekomster, varav två är kustvatten. I ett större perspektiv hör kustvattnet ihop med havsmiljön i Östersjön men för mer information om MKN för havet i utsjön hänvisas till Kust- och havsplanen. Ungefär vart sjätte år uppdateras statusklassningar och MKN för alla vattenförekomster. Flera vattenförekomster får successivt en sämre statusklassning och riskbedömning, medan normerna är samma. Det innebär att kraven på åtgärder och en snabbare takt ökar på alla inblandade. Alla vattenförekomster i planområdet berörs av åtgärdsprogram. Det finns generellt en risk att gällande miljökvalitetsnormer för vatten inte uppnås.

All form av markanvändning och aktiviteter på land, även uppströms planområdet och kommunen, påverkar vattenkvaliteten. Pågående och framtida klimatförändringar har stor påverkan på både kvantitet och kvalitet i vatten.

Grundvatten

Följande grundvattenförekomster berörs av ÄÖP Åhus:

- Norra Kristianstadsslätten
- Södra Kristianstadsslätten
- Yngsjö

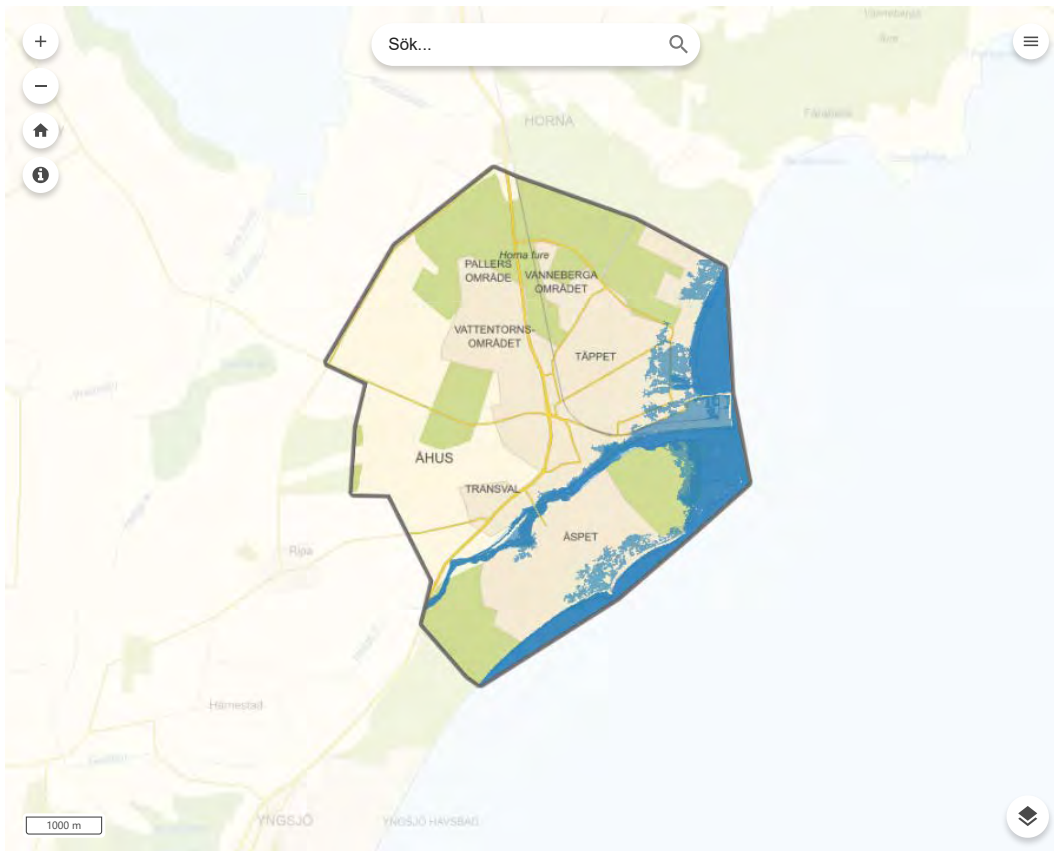
De två första är sedimentära bergförekomster medan Yngsjö är en sand- och grusförekomst. MKN för samtliga grundvatten är en god kemisk och kvantitativ status. Södra Kristianstadsslätten har en otillfredsställande kemisk status men god kvantitativ status. De övriga har god status idag. Betydande påverkan finns från förorenade områden, miljögifter och för stora vattenuttag och alla förekomster bedöms vara i risk att inte uppnå god status år 2027.

Ytvatten

Följande ytvattenförekomster berörs av ÄÖP Åhus:

- Graften
- Landöbukten
- Västra Hanöbuktens kustvatten

Graften är ett vattendrag och de båda andra kustvatten. MKN för samtliga är god ekologisk status och god kemisk ytvattenstatus. När det gäller statusklassning idag är den måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status för alla tre. Betydande påverkan finns från förorenade områden, transporter och infrastruktur, dagvatten, jordbruk, miljögifter från fritidsbåtar och industri samt diffusa källor. Alla förekomster bedöms vara i risk att inte uppnå god status år 2027.

Klimatförändringar

På grund av människans förbränning av fossila bränslen har halten av växthusgaser i jordens atmosfär ökat kraftigt. Som en konsekvens har den globala medeltemperaturen ökat med en dryg grad sedan den industriella revolutionen. Framtida klimatförändringar är direkt beroende av i vilken omfattning människan lyckas begränsa sina klimatutsläpp. Ett fortsatt business-as-usual scenario kan föranleda en global temperaturstigning på över 4 °C till år 2100, medan en kraftfull global klimatpolitik i linje med ambitionerna från klimatavtalet i Paris kan begränsa uppvärmningen till under 2 °C. Uppvärmningen är dock inte jämnt fördelad över jordens yta utan närmare polerna förväntas en ännu snabbare temperaturökning.

Uppvärmningen för Skåne län beräknas bli omkring 3 - 5 °C mot slutet av seklet jämfört med perioden 1961 - 1990. Detta kommer leda till en förlängd vegetationsperiod och att antalet varma dagar ökar, vilket innebär en ökad risk för värmeböljor och perioder med torka. En förlängd växtsäsong och ökad avdunstning kan leda till minskande grundvattentillgångar. Även nederbörden förväntas öka, främst under vintertid. Detta innebär en ökad årstillrinning för länets åar under vintertid, medan tillrinningen förväntas bli lägre under sommaren. Även de kraftiga regnen förväntas öka i intensitet, med ökad risk för översvämning och markinstabilitet.

Översvämningar och kusterosion

Åhus är låglänt och kustnära. Klimatförändringarna med stigande havsnivåer, höga flöden och kraftigare och mer vanligt förekommande skyfall utgör stora utmaningar för människa, miljö och samhälle i planområdet. Stigande havsnivåer medför även att kustnära grundvattennivåer pressas upp.

Ur ett planeringsperspektiv anger Boverket att "sammanhållen bebyggelse, större riskobjekt eller bebyggelse med samhällsviktig verksamhet bör lokaliseras till områden som inte hotas av översvämning. Även enstaka verksamheter eller industriområden med risk för stor miljöpåverkan vid översvämning bör lokaliseras till områden som inte hotas av översvämning. Samtliga ovanstående objekt och verksamheter bör som grundregel lokaliseras över beräknad högsta nivå för sjöar och hav eller nivån för beräknat högsta flöde i vattendrag."

Beräkningar av framtida medelvattenstånd bygger på projektioner från olika utsläppsscenarior. Utifrån Boverkets råd utgår Kristianstads kommun från det mycket höga utsläppsscenariot SSP5-8,5 och den övre gränsen för osäkerhetsintervallet. Medelvattenståndet anger vilka landtyper som kan bli permanent översvämmade i framtiden. Till detta adderas högvattenstånd med 100 års återkomsttid, vilket visar de områden som kan drabbas av tillfälliga översvämningar i framtiden. I denna plan redovisas framtida högvattenhändelser med 100 års återkomsttid år 2060 (1,88 m.ö.h) och år 2100 (2,62 m.ö.h), vilka planeringen utgår från. En viktig förutsättning att ha med är att havets nivå vid extrema situationer även idag kan komma upp till nivåer över 2 m.ö.h, men beräkningar av 100 års återkomsttid är beräkningsgrundande i den kommunala planeringen.

När det gäller kusterosion har utredningar påvisat att strandpartier vid Äspet och Tället redan i dag är utsatta för måttlig till betydande erosion. Kusterosion är en naturlig och ständigt pågående process, som sker genom verkan från vågor, vind och strömmar; denna process har format de kustområden vi har i dag. Människans inverkan kan leda till ökad erosion. Exempelvis kan en pir fånga upp sand som transporteras parallellt med kusten, vilket kan leda till ett underskott av sand på läsidan. Erosionen leder till förlust av sand från ett område. Detta material ackumulerar på annan plats, antingen nedströms eller längre ut i havet. Stigande havsnivåer, som ett resultat av den globala uppvärmningen, snabbar på erosionsprocesserna vilket medför risker för natur- och kulturvärden, näringsliv och turism samt bebyggelse och infrastruktur som finns längs kuststräckorna.

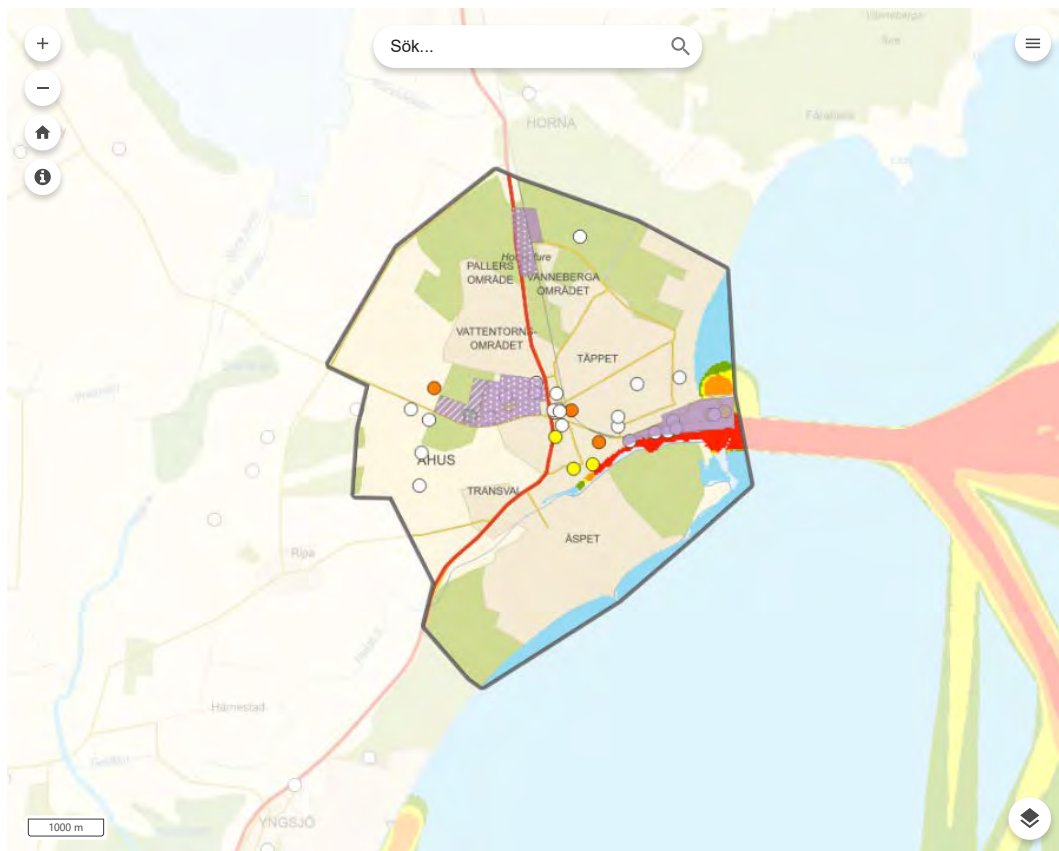
Värmebölja

Höjda temperaturer och värmeböljor innebär en risk för människors hälsa. I ett varmare klimat ökar behovet av att klimatanpassa tätbebyggda områden. Detta kan ske genom att utnyttja, bygga ut och tillgängliggöra gröna och blå strukturer. Träd erbjuder skugga och svalka, vilket är särskilt viktigt vid förskolor, skolor och äldreboenden. Vegetationsklädda marker kan även bidra med att dämpa höga vattenflöden vid skyfall och att ta hand om dagvatten. Vatten kan infiltrera icke hårdgjorda ytor och tas upp av växtlighet.

Energianvändning

Klimatförändringarna vi står inför är en konsekvens av våra energikrävande samhällen. Enligt förslaget på ny klimat- och miljöplan för Kristianstads kommun ska användning av fossila bränslen helt fasas ut, konsumtionsbaserade utsläpp minska, förnybar energiproduktion öka, energianvändningen minska och andelen resor som företas med gång, cykel och kollektivtrafik öka.

Den fysiska planeringen ska bidra till att skapa mer energisnåla och klimatsmarta samhällen. I en ekologiskt hållbar stad tillgängliggörs multifunktionella grönområden, goda förutsättningar ges för lokal framställan av förnybar energi, nybyggnation utförs hållbart och klimatsmart, bebyggelse lokaliseras till områden med lägre översvämningsrisk och det stimuleras till kollektivt resande, cykel och gång.

Hälsa, risker och miljö

Detta avsnitt behandlar olika typer av miljö- och riskfaktorer som ska beaktas vid bebyggelseutveckling och genomförande av ÄÖP Åhus.

Skyddsavstånd eller andra åtgärder

Verksamheter och anläggningar som innebär risker eller störningar för omgivningen hanteras enklast genom skyddsavstånd. Inom tätorter finns en funktionsblandad bebyggelse som präglas av korta avstånd och variationsrika miljöer. Här begränsas risker och störningar genom en kombination av skyddsavstånd och andra åtgärder, som åtgärder vid källan och/eller det som ska skyddas, till exempel skärmning, diken, inbyggnader eller anpassade fasader och fönster. När tillräcklig kunskap om de lokala förhållandena saknas används generella skyddsavstånd. För farligt gods på väg och järnväg tillämpar kommunen av Länsstyrelsen Skåne beslutade säkerhetsavstånd. Lämplig lokalisering avgörs inom ramen för detaljplaneprocessen eller bygglovsprövning.

Ett förändrat klimat med naturolyckor, höjda havsnivåer, erosion och förhöjda grundvattennivåer intar en särställning bland övriga miljö- och riskfaktorer. Framöver kommer arbetet med klimatanpassning att behöva intensifieras.

Risker för hälsa och miljö

Betydande risker och omgivningspåverkande verksamhet i anslutning till bostadsbebyggelse finns framför allt i Åhus hamn. I övriga industriområden i Åhus är verksamheten mest förlagd inomhus, med undantag för återvinningscentral och åkeriverksamhet. Masshantering utomhus, exempelvis av grus, finns i verksamhetsområden både vid norra och västra infarterna till Åhus.

Farlig verksamhet

Några anläggningar inom planområdet har sådana riskbilder att de har klassats som farlig verksamhet enligt 2 kap 4 § lagen om skydd mot olyckor, så kallade Sevesoanläggningar. De hanterar gasol, etanol och ammoniumnitrat i sådana mängder att de klassas som farliga verksamheter. Klassningen innebär att en olycka på anläggningen kan medföra fara för allvarliga skador på människor eller miljö. Därför ställs krav på anläggningarna när det gäller riskförebyggande åtgärder och att begränsa följderna av eventuella olyckor. Kraven finns i Sevesolagstiftningen. Anläggningarna, som är belägna i hamnen och centrala Åhus, finns namngivna på kommunens hemsida. Lagring och hantering av stora mängder gasol innebär en risk för ett stort utsläpp av gasolgas med efterföljande explosionsrisk. Konsekvenserna kan bli mycket allvarliga. Inom hamnområdet lagras till exempel stora mängder gasol. Därutöver finns på många platser mindre lagerhållning av gasol och andra explosiva gaser som kan behöva skyddsavstånd.

Ammoniumnitratgödningsmedel hanteras i hamnområdet, vilket under vissa förhållanden kan sönderdelas under värmeutveckling och utveckla giftiga gaser. Ett utsläpp kan, beroende på utvecklad mängd och väderlek, få stora konsekvenser. Endast mindre mängder hanteras vid ett och samma tillfälle inom planområdet.

I hamnområdet lagras etanol som är en brandfarlig vätska. Den största risken med denna hantering är en större brand eller explosion efter utsläpp av etanol. Dessa händelser kan ge upphov till spridning av brandgaser.

Drivmedelsanläggningar

På drivmedelsanläggningar sker lagring och hantering av bensin, biogas, etanol, diesel och gasol. Drivmedelsanläggningar i Åhus ligger så nära trafikstråk eller annan bebyggelse att det vid en brand eller explosion finns risk för att människor skadas. När tillfälle ges bör möjligheten att förbättra risksituationen tas tillvara.

Ammoniak

Ammoniak är en giftig kondenserad gas som används som köldmedium. Inandning av ammoniakgas i hög koncentration kan ge andningsbesvär och lungskador. Ett utsläpp kan, beroende på utsläppt mängd och väderlek, få stora konsekvenser. Ammoniak hanteras endast i mindre mängder inom planområdet.

Transport av farligt gods

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och produkter som har sådana egenskaper att de kan skada människor, egendom och miljö om de inte hanteras rätt under transport. Den största olycksorsaken vid farligt godstransporter är att något sker under färd, till exempel en kollision, avåkning eller urspårning, men även lastning och lossning utgör en stor risk för olyckor. Transporter med farligt gods ska i första hand gå på trafikleder där framkomlighet och säkerhet är stor. Av Länsstyrelsen i Skåne län utpekade primära transportleder för farligt gods är Åhusbanan mellan Kristianstad och Åhus hamn, vilken inte används idag, samt väg 118 genom Åhus. I samband med ett förändrat klimat och en förhöjd havsnivå riskerar delar av väg 118 att läggas under vatten, vilket i sin tur innebär att den största transportvägen utmed kusten skärs av.

Elektromagnetiska fält

Enligt försiktighetsprincipen tillämpas ett visst skyddsavstånd kring större anläggningar med elektromagnetiska fält, till exempel ställverk och kraftledningar. Det elektromagnetiska fältets storlek avtar snabbt med avståndet från källan. Det är E.ON Elnät som har koncession för det regionala transmissionsnätet i planområdet.

Radon

Radon är en osynlig och luktfri radioaktiv gas som bildas när det radioaktiva grundämnet radium sönderfaller. När gasen i sin tur sönderfaller bildas radondöttrar som är radioaktiva metallatomer. Radondöttrarna fastnar på damm som, när det andas in, på sikt kan orsaka lungcancer. Radon i byggnader beror i regel på att så kallad blåbetong använts när huset byggdes eller att huset är byggt i ett område med höga halter av markradon. Åhusområdet är mestadels klassat som lågriskområde för radon.

Förorenade områden

Deponier, industrifastigheter, järnvägsområden, drivmedelsanläggningar och skjutbanor är exempel på områden där marken kan förväntas vara mer eller mindre förorenad. Föroreningarna kan vara skadliga för både människor och miljön. Dels kan människor som bor eller vistas i området utsättas för hälsorisker, dels kan mark och vatten påverkas negativt. Länsstyrelsen i Skåne har under flera år arbetat med att inventera och riskklassa potentiellt förorenade objekt i länet enligt Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden (MIFO). Utifrån riskklassningen bedöms objekten som mer eller mindre prioriterade att undersöka vidare. En kartläggning av nedlagda deponier, MIFO- och SPIMFAB-objekt (nedlagda bensinstationer) har gjorts inom ramen för arbetet med Kust- och havsplanen. Resultatet visar att det finns flera förorenade områden i kustområdet som riskerar att läggas under vatten vid en förhöjd havsnivå. Stora delar av Åhus hamn är byggd på utfyllnadsmassor, som kan vara förorenade. Information från utredningen finns att läsa i Kust- och havsplanens digitala karta där varje objekt med förorenad mark beskrivs kortfattat.

Översvämning och erosion

Risken för en stigande havsnivå och erosion utmed kusten är två av de viktigaste utgångspunkterna för såväl Kust- och havsplanen som för ÄÖP Åhus. Problematiken genomsyrar stora delar av dokumenten. Riskbedömningar utgår från ett värsta scenario för högvatten i havet år 2100. Den erosionskänsliga delen av kommunens kuststräcka (Åhus och söderut) är olika känslig för en höjd havsnivå beroende på hur högt över havet respektive område ligger. Kusten har därför delats in i zoner som visar på översvämningsrisk och därmed erosionsrisk. Problem som kan uppstå är raserad grundläggning, fuktskadade byggnader, skador på infrastruktur som vägar, el-, tele- och avloppsförsörjning samt att värden för rekreation och turism kan hotas när stranden blir smalare. För att undvika risker i samband med en förhöjd havsnivå behöver kommunen intensifiera arbetet med att klimatanpassa kusten.

Förhöjd grundvattennivå

En höjd medelvattennivå i havet innebär att även grundvattennivåerna utmed kusten höjs. Problem som kan uppstå är att marken blir vattenmättad och att risken för fuktskadade byggnader och ökat läckage från enskilda avloppsanläggningar till havet ökar. Problemen bedöms generellt kunna uppstå inom områden under +3 meter. Detta gäller både inom lågt liggande flacka områden och när svackor förekommer inom högre terräng. Grundvattennivån kan ibland variera inom korta avstånd, det är därför viktigt att klargöra vilka förhållanden som råder på varje enskild plats innan projektering av ny exploatering påbörjas.

Störande verksamheter

Störningar från verksamheter kan till exempel utgöras av buller, vibrationer och lukt. I Åhus finns flera verksamheter som är tillståndspliktiga enligt 9 kap 6 § Miljöbalken och som regleras genom miljövillkor.

Trafikbuller

Trafikbuller är den största källan till störningar i människors närmiljö. Negativa effekter är bland annat stress, minskad koncentrationsförmåga och störningar i vila och sömn. Vid nybebyggelse ska byggnader och utomhusmiljö anpassas för att klara gällande bullerriktvärden. Det finns olika möjligheter att kombinera skyddsavstånd med åtgärder som skärmning, uteplatser som vänder sig bort från bullret och anpassade fönster och fasader. Ett större bekymmer är befintlig bebyggelse och grönområden som inte är anpassade till dagens trafikmängder. Åtgärder kan många gånger behövas vid själva bullerkällan, till exempel att omfördela trafik mellan vägar och att sänka hastigheter. Väg 118 är hårt trafikerad och riskerar att ge upphov till bullerstörningar för intilliggande bebyggelse.

Övrigt buller

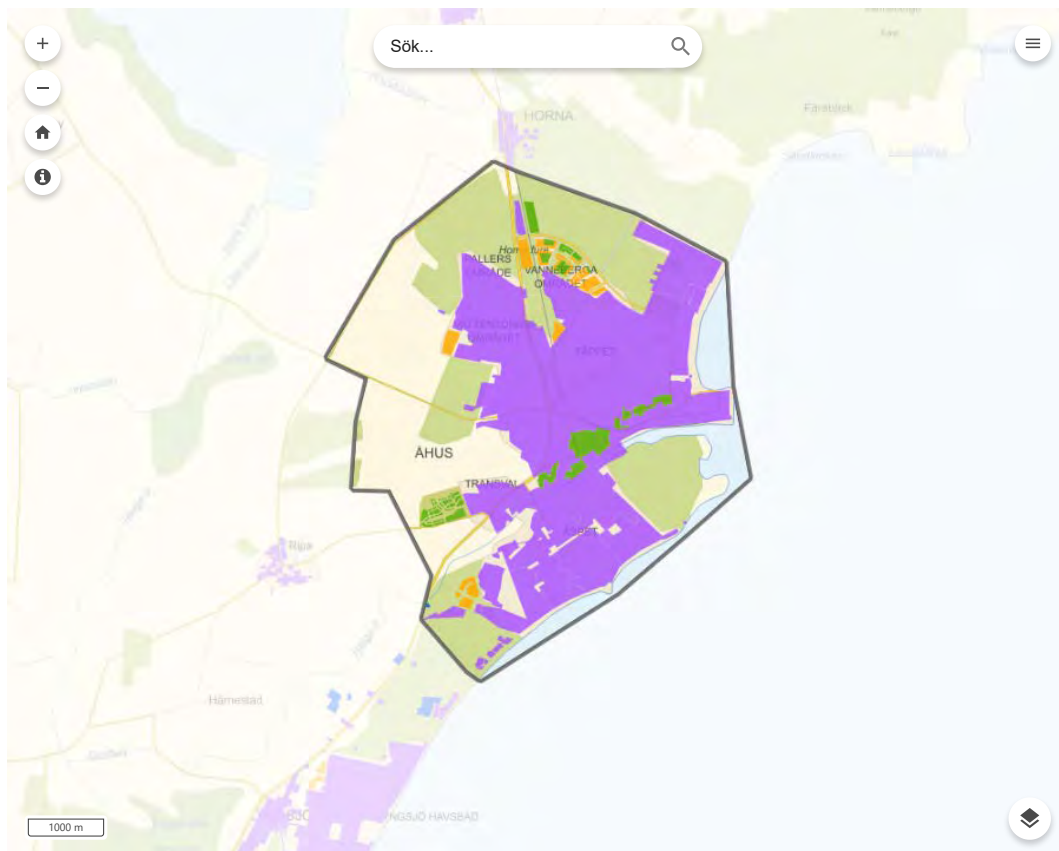
Hamnområdet i Åhus genererar buller både från verksamheter och transporter. Liksom fallet är med trafikbuller kan verksamhetsbuller påverka hälsa och välbefinnande. De enskilda verksamheterna är reglerade enligt miljöbalken och fasta bullerkällor har anpassats för att minimera störningar på omgivningen. Buller från Rinkaby skjutfält behandlas djupare i avsnittet Riksintressen och i miljökonsekvensbeskrivningen.

Damm och stoft

Särskilt genom transporter till Åhus hamn och verksamhet i hamnen uppkommer störning från damm och stoft. Spridningen är störst vid öppna transporter och främst vid skördetid.

Djurhållning

Jordbruket i Kristianstads kommun har en stor andel djurhållning och många gårdar ligger i nära anslutning till tätorter. De störningar som kan uppstå i samband med lantbruk och djurhållning är framför allt lukt, flugor, buller och transporter. Djurhållning och särskilt hästar kan också framkalla allergiska reaktioner hos känsliga personer. För att undvika olägenheter för människors hälsa behöver det finnas skyddsavstånd mellan djurhållning och boende. Särskilt vid detaljplaneläggning för bostadsbebyggelse är det viktigt att kartlägga behoven av skyddsavstånd och göra genomarbetade avvägningar mellan lantbrukets och bostadsutbyggnadens intressen. För djurhållning tillämpas Miljö- och hälsoskyddsnämndens policy för skyddsavstånd. I området utmed Åhus och kusten finns många lantbruksföretag vilket ställer krav på hänsyn vid bebyggelseutveckling.

Vattentjänster

Förutsättningar Vatten- och avloppsförsörjning

Inom Åhus försörjs bebyggelsen med vattentjänsterna dricksvattenförsörjning och avledning av avlopp. I begreppet avlopp ingår både dagvatten och spillvatten. Omhändertagande av dagvatten är begränsat utbyggt i Åhus då de sandiga markerna har fungerat för avledning av dagvatten. Kommunen beslutar om det juridiska område som ska gälla för respektive vattentjänst.

Dricksvattenförsörjning

I Åhus sker dricksvattenförsörjningen genom Kristianstads vattenverk som ligger centralt i staden och som behandlar vatten från stadens två större vattentäktområden. Idag är tillgången på dricksvatten en begränsande faktor för utbyggnad i Åhus. En ny dricksvattenförsörjning med ledning från vattenverket i Gärd's köpinge är under genomförande vilket kommer att säkra Åhus dricksvattenförsörjningen för kommande exploatering. Tidplanen för ny dricksvattenförsörjning är färdig anläggning år 2025.

Skyddsområde för grundvattentäkt

Ett nytt skyddsområde för grundvatten finns i norra delen av planområdet. Området är delvis bebyggt med bostäder och gränsar till verksamhetsområden vid Horna Fure.

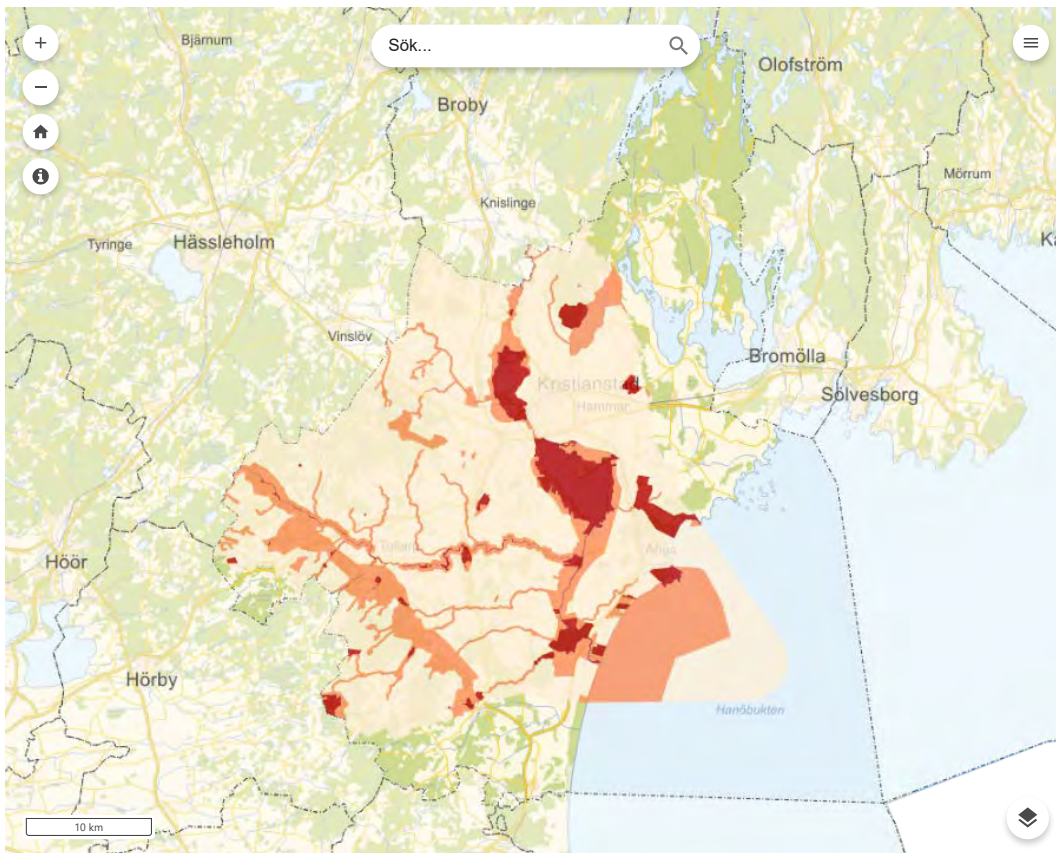
Avlopp

Avloppet avleds genom ett antal pumpstationer till Centrala reningsverket som nu byggs ut för att klara avloppsförsörjningen bortom år 2050.

En del av ledningsnätet inom planområdet behöver förnyas och arbete sker kontinuerligt med att byta ut det åldrande ledningsnätet. Kapaciteten i avloppsledningsnätet och avledningsledning till reningsverket behöver utredas för en långsiktig kapacitetsförstärkning vid en fortsatt utbyggnad av Åhus.

Dagvatten

Den stora delen av Åhus saknar verksamhetsområde för dagvatten. Den sandiga marken och dess förmåga att omhänderta dagvattnet är avgörande för fortsatt funktion. Att förtäta inom områden där sandiga marker omhändertar dagvattnet kräver lösningar som tar hänsyn till detta. Det är exempelvis viktigt att minimera andelen hårdgjord yta vid nya exploateringar.

Kristianstads vattenrike

Planområdet i sin helhet ingår i biosfärsområde Kristianstads vattenrike

Biosfärsområde Kristianstads vattenrike

Biosfärsområde Kristianstads Vattenrike är utsett av UNESCO år 2005. Här finns nästan alla svenska naturtyper i ett landskap som präglats av människan genom tiderna.

Den mäktiga Helge å flyter genom landskapet och fångar upp små vattendrag från åsarna och slätten. Vid Kristianstad buktar den ut i Araslövssjön och Hammarsjön innan den når Hanöbukten. Ån kantas av våtmarker och strandängar. Men Vattenriket är inte bara vått, här finns också lummiga ädellövskogar och torra sandiga odlingsmarker.

Den omväxlande naturen ger många olika miljöer för djur och växter att leva i. Vattenriket är ovanligt artrikt och en riktig hot spot för hotade arter. Området täcker mindre än två promille av Sveriges yta, men här lever hela 20 procent av landets hotade arter!

Uppdraget

Kristianstads kommun har åtagit sig att Vattenriket ska vara ett modellområde för hållbar utveckling - ett Unesco biosfärområde. Målet är ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart samhälle. För att nå dit behövs kunskap om landskapet och naturen. En viktig del i arbetet är att ta fram och sprida kunskap. Genom inventeringar, rapporter, samarbeten med forskare, konferenser och besökare på naturum Vattenriket.

Tillsammans med föreningar, företag och markägare tas hållbara lösningar fram för att både bevara och nyttja landskapets värden. Nya våtmarker och att sanden rörs om är några exempel. Många arter och välfungerande ekosystem gör att vi klarar klimatförändringar och andra utmaningar bättre.

Genom att göra det lättare att uppleva naturen får vi fler med på tåget. Biosfärkontoret har ett tjugotal besöksplatser med fågeltorn, stigar och utemuseer. Naturum Vattenriket är kronan på verket med utställning, möteslokal, restaurang och ett stort programutbud. Här berättar vi om biosfärområdet och visar vägen ut i Vattenriket.

Inledning

Kommunen ska enligt 6 kap miljöbalken göra en miljöbedömning av planer som kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Ändring av Översiktsplan 2013 för Åhus omfattas av det kravet. Miljökonsekvenserna av att planen genomförs finns i Miljökonsekvensbeskrivningen.

I Barnkonsekvensbeskrivningen är fokus på planens påverkan på barn. Bestämmelser om att beslut som kan påverka barn ska utredas finns i Barnkonventionen, som är svensk lag sedan 1 jan. 2020.

För att belysa planens bidrag till en hållbar utveckling finns en Hållbarhetsbedömning där både ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter ingår. Utgångspunkten är bland annat Miljöbalkens och Plan- och bygglagens portalparagrafer. Hållbarhetsbedömningen innehåller även en kort ekosystemtjänstanalys.

Först finns en sammanfattning av konsekvenser för miljö, barn och hållbarhet.

Ändring av Översiktsplan 2013 för Åhus benämns i fortsatt text ÄÖP Åhus.

Sammanfattning konsekvenser miljö, barn och hållbarhet

Här följer sammanfattningar av konsekvenser för miljö, barn och hållbarhet.

Sammanfattning miljökonsekvenser

Miljökonsekvensbeskrivningen förkortas nedan MKB.

Betydande miljöpåverkan

Ändring av översiktsplan för Åhus (ÄÖP Åhus) bedöms inte ge sådana negativa effekter att den inte kan genomföras. Vissa risker för miljö och hälsa innebär dock att det kan krävas ytterligare utredning eller miljöbedömning i framtiden. Det gäller påverkan på:

- Klimat och klimatanpassning.
- Vattenkvalitet.
- Buller, farlig och störande verksamhet, föroreningar och transporter.
- Riksintresse kulturmiljö och andra kulturmiljövärden.
- Skyddade arter och skyddade naturområden, biologisk mångfald och ekosystem.
- Riksintresse hamnen - verksamheter, sjöfart, andra transporter och muddring.

Länsstyrelsen har särskilt betonat behovet av att beskriva klimat, hållbara transporter, kulturmiljö, natur och Åhus hamn i MKB:n.

Alternativ

Flera olika utvecklingsalternativ har prövats under planarbetet. Miljöbedömningen har pågått parallellt och har lett till anpassning och förbättring av förslaget. Syftet har varit ett hållbart, behovsanpassat och genomförbart planförslag. Överväganden har gjorts mellan olika samhällsintressen, som bostäder, verksamheter, klimat, attraktivitet, trygghet, hållbara transporter, natur, kulturmiljö, livsmedelsförsörjning, dricksvattenskydd, rekreation och samhällsekonomi och mellan tänkbara konflikter. Utveckling i Åhus har också vägts mot resten av Kristianstads kommun och mot möjligheter för dem som är barn idag, eller inte är födda ännu, att välja användning av naturresurser, mark och vatten i framtiden.

I MKB:n beskrivs miljöförhållande och miljöproblem idag, alltså utgångsläget, och därefter jämförs nollalternativet, planförslaget och olika klimatalternativ utifrån olika klimateffekter och val av klimatanpassning.

Nollalternativet hade medfört samma, eller i vissa fall större, risker för miljö och hälsa som planförslaget.

Miljöeffekter

Genom ÄÖP Åhus kommer behov av transporter, nybyggnation och användning av bebyggelse att öka samtidigt som andelen grönytor minskar något, vilket ökar klimatpåverkan. För att sammantaget ändå få en minskad klimatpåverkan krävs bland annat en koppling till kommunens klimat- och miljöarbete och en rad kraftfulla åtgärder som följs upp genom bland annat en årlig klimatbudget.

För Åhus bedöms högvattenstånd i havet som en större utmaning än höga nivåer i Helge å och grundvatten. Kombinerade effekter med skyfall och brister i dagvattenhantering kan leda till stora lokala problem. Skada på människor hälsa bedöms dock som större vid värmeböljor.

Under planperioden fram till år 2037 förutses endast mindre översvämningar under begränsad tid. Ny bebyggelse pekas inte ut på mark som riskerar att översvämmas. Befintlig bebyggelse, delvis med höga kulturmiljövärden, naturvärden och områden för rekreation riskerar att drabbas av översvämning. Tillgänglighet till översvämmade områden kan påverkas och föroreningar spridas. Åtgärder uppströms Åhus, till exempel återställda våtmarker, en anpassad dagvattenhantering och kustskydd på noga utvalda platser kan dämpa negativ effekt. För kustnära bebyggelse inom planområdet behöver skydd och på sikt reträtt utredas. Kulturmiljö och natur är dock svårt, eller omöjligt, att flytta och det krävs då olika former av skydd eller kompensation.

Vattenförekomster i planområdet är redan utsatta för negativ påverkan och flera miljöproblem. Både grund- och ytvatten riskerar att inte hålla god status år 2027, och därmed inte klara miljö kvalitetsnormer för vatten. Det krävs stora åtgärder för att ta hand om och rena dagvatten, sanera föroreningar och stoppa miljögifter från verksamheter, vägar och bebyggelse att nå vattnet. Likaså måste vatten användas sparsamt då grundvattnet redan är påverkat av stora och ohållbara uttag.

Buller sprids från militär verksamhet, vägar och verksamheter i Åhus. En utveckling av verksamheter samt ökade transporter kan leda till mer buller och negativ påverkan på hälsan. Buller och dess påverkan behöver kartläggas bättre inom planområdet. Andra risker med miljöfarlig verksamhet och transporter, som behöver utredas i framtiden, kan vara farligt gods, olyckor med allvarliga skador på hälsa och miljö och spridning av föroreningar. Sanering av förorenade områden är en förutsättning för de flesta åtgärder i ÄÖP Åhus.

Transporterna i Åhus är inte hållbara på sikt, med en hög andel korta bilresor och mycket genomfartstrafik. Förstärkning av tillgänglighet till gång, cykel, buss och service behöver utökas med attraktiva mobila tjänster.

Kulturmiljövärdena är mycket höga i Åhus. Förutom att hotas av översvämning så riskerar stora värden att byggas bort, inte minst gröna grundstrukturer mellan hus, som häckar, träd och förträdgårdar. Viss värdefull bebyggelse kan behöva skyddas, flyttas eller dokumenteras. Påverkan kan även förebyggas genom att anpassa byggnadshöjd och placering samt ge akt på rörelsemönster, siktlinjer och utblickar.

ÄÖP Åhus bedöms som helhet tillgodose skyddade naturvärden. Men skyddade naturområden påverkas även av klimatförändringar, invasiva främmande arter och besökare och är ofta beroende av hävd. Flera åtgärder i ÄÖP Åhus kan komma att kräva prövning enligt Miljöbalken, exempelvis bebyggelse och klimatanpassning.

Hänsyn behöver även tas till vattenskyddsområde, artskydd och skydd enligt kulturmiljölagen. För att gynna biologisk mångfald och ekosystemtjänster krävs anpassad skötsel och skydd även utanför skyddade områden och en koppling till kommunal grönplan, naturvårdsplan och mål för biosfärområde Kristianstads vattenrike.

Flera riksintressen överlappar i Åhus. För de flesta är bedömningen att de inte står i konflikt med varandra. Befintlig bebyggelse kan redan idag påverka olika riksintressen, och en förtätning kan motverka riksintresse för kulturmiljövård. Ny bebyggelse ska ske i samråd med Försvarsmakten för att motverka påverkan på riksintresse för totalförsvaret.

Sammanfattning barnkonsekvenser

Översiktsplanen är bara vägledande. Det betyder att barn inte kommer att märka något förrän planen genomförs och det kanske inte blir förrän de är vuxna. Men planen har stor betydelse eftersom de val vi gör idag påverkar vad vi har möjlighet att välja imorgon.

Planen visar var barn kan bo, röra sig fritt, leka och gå i skola, var det är säkert och var det finns natur, parker och fritidsaktiviteter. Hus och vägar där barn vistas bör enligt planen vara anpassade till barns behov. Det är också bra för barn att planen visar var de vuxna har möjlighet till arbete och service. Planen påverkar inte bara barn i Åhus utan i hela kommunen, och i andra kommuner. Redan idag lever barn olika beroende på var de bor. När det kostar mycket pengar att bygga och sköta det som föreslås i planen är det viktigt att se till att det blir rättvist för alla barn, oavsett var de bor. De flesta barn i Åhus bor nära till buss eller säkra gång- och cykelvägar men en del är beroende av att en vuxen kan följa med på vägen eller kör bil.

Planen påverkar barn i framtiden, även de som inte är födda ännu. Det ska finnas plats över till dem, så att de kan välja att använda marken till något annat än idag. Planen lyfter fram andra arter än människan, som också behöver plats. Dessutom påverkar planen klimatet, och de som är barn idag kommer att drabbas av klimatförändringens effekter.

Sammanfattning hållbarhet

Bedömning av planens bidrag till hållbar utveckling har sin utgångspunkt i Miljöbalkens och Plan- och bygglagens portalparagrafer samt kommunens kriterier för en hållbar samhällsbyggnadsprocess.

ÄÖP Åhus ger förutsättningar för en fortsatt hög tillväxt i Åhus men pekar även på stora behov av investeringar för att utveckla och bevara bebyggelse, näringsverksamhet och service. Klimatanpassning och krav på minskad klimatpåverkan kräver både framförhållning och akuta insatser, med kostnader som kan vara svåra att motivera i ett kort perspektiv. Naturen ger goda möjligheter till inkomster i Åhus men sätter även gränser för ekonomin.

Åhus präglas av säsongvariationer och är en attraktiv plats för både boende och besökare. Det finns en oro bland boende för att känslan av trygghet ska försvinna om Åhus växer. ÄÖP Åhus fokuserar på att öka trygghet och attraktivitet med utgångspunkt från centrumutveckling och att behålla och förstärka förbindelser till omgivande natur och grönområden för framförallt fotgängare och cyklister. Planen visar på en tydlig effekt av klimatförändringar och höjd havsnivå i Åhus och behovet av att under planperioden genomföra skyddsåtgärder på tre platser samt förbereda för framtida skyddsbehov. Oro och motsättningar i samhället behöver förebyggas.

När AÖP Åhus genomförs kan flera möjliga intressekonflikter påverka naturen och ekosystem skadas. Ansvaret för att förebygga och lösa problem och betala för skadelindring och ekologisk kompensation behöver göras tydligt, liksom vem som ska ha nytta av naturen. I planen nämns principer för detta. Planens påverkan på klimat och vattenkvalitet kommer att kräva brådskande insatser och kompensation samt regional samverkan.

Bild till höger: Patrik Olofsson.

Miljöproblem och miljöförhållanden idag

Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla uppgifter om befintliga miljöproblem, påverkan på skyddade områden och miljöförhållanden om planen inte genomförs. Nedan beskrivs nuläge, och förhållande om planen inte genomförs, det vill säga nollalternativet, vilket benämns "ÖP 2013".

- Angående flera av de ytor som i ÖP 2013 pekats ut för bebyggelse i Åhus har Länsstyrelsen meddelat att de kan bli föremål för statlig överprövning, om de skulle detaljplanläggas. Grundläggande krav på underlag saknas när det gäller riksintressen, Natura 2000, översvämning, hälsa, säkerhet och strandskydd.
- Flera växt- och djurarter som behövs för att bevara höga naturvärden och biologisk mångfald är trängda i och med att deras livsmiljöer minskar genom exploatering eller förändras, inte minst på grund av människans klimatpåverkan. Ett påtagligt hot mot naturen i Åhus är spridning av trädgårdsväxter som till exempel oxbär och snöbär, och flera invasiva främmande arter, som konkurrerar med andra känsliga arter.
- Större miljöfarlig och omgivningspåverkande verksamhet finns framförallt i Åhus hamn. I övriga industriområden är verksamheten mest förlagd inomhus, med undantag för återvinningscentral och åkeriverksamhet. Masshantering utomhus, exempelvis av grus, finns i verksamhetsområdena både vid norra och västra infarterna till Åhus. Förvaring av drivmedel och gasol finns på flera ställen.
- Den höga andelen bilresor i Åhus, inte minst korta, samman med tung trafik till industri och verksamhet i centrum och hamn medför buller, föroreningar, risk för olyckor, spridning av stoft och damm samt stora ytor hårdgjord mark. Både bostads- och rekreationsområden samt förskolor och skolor är utsatta. Transporterna varierar under året, exempelvis är andelen besökare,

fritidsboende och skördetransporter högre under sommarhalvåret.

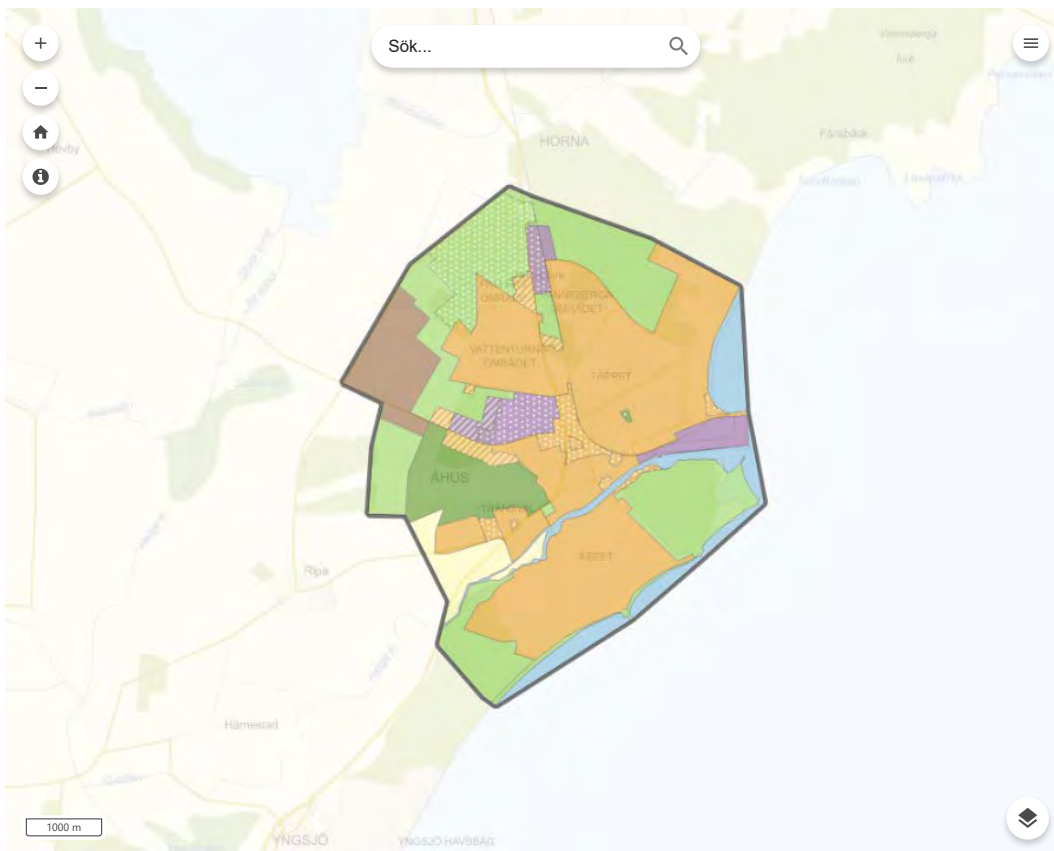
- e. Vattenförekomster i planområdet har successivt fått en sämre statusklassning eller bedöms vara utsatta för större negativ påverkan på vattenkvalitet, medan miljökvalitetsnormerna är desamma. I såväl yt- som grundvatten finns flera miljöproblem.
- f. Orenat dagvatten påverkar framförallt Helge å och havet men även grundvattnet. Avloppsledningsnätet har brister och föroreningar kan läcka ut.
- g. I planområdet finns flera områden med föroreningar från tidigare miljöfarlig verksamhet.
- h. Risken för översvämning finns i anslutning till Helge å och kustnära områden genom en kombination av skyfall, höga flöden i vattendrag, hög havsnivå och hög grundvattennivå.
- i. ÖP 2013 pekar ut jordbruksmark för bebyggelse, vilket kan leda till bristande hushållning med resurser och sämre förutsättningar för livsmedelsförsörjning på lång sikt.
- j. Pågående användning av mark och vatten i Åhus har stor påverkan på klimatet genom transporter, byggnation och industriell verksamhet. Även invånarnas konsumtion och resor utanför kommunen och Sverige samt hur vatten, odlingsmark, skogsmark och grönska används har en direkt påverkan på klimatförändringarna.
- k. Riksintressen – påverkan på riksintresse för naturvård, friluftsliv, rörligt friluftsliv, kustzon samt Natura 2000 sker främst genom bebyggelse, besökare och annan markanvändning på Äspet, Tället och i Vannebergaområdet. Riksintresse för totalförsvar berörs av befintlig bebyggelse norr om Helge å och öster om järnvägen, vilket i viss mån gäller även för riksintresse hamn och sjöfart.
- l. Strandskydd finns längs Helge å, på Mölleholmen och österut fram till Äspetvägen samt längs hela kusten, med undantag för Helge ås utlopp och hamnen. Strandskyddets värde för allmänhetens fria rörlighet och växt- och djurliv hotas av havsnivåhöjning och översvämning av Helge å. Det finns även ett högt tryck på både ån och kusten genom besökare och boende, som måste balanseras fortlöpande.
- m. Inom planområdet finns Natura 2000-områden på Äspet vilka sammanfaller med naturreservat. Planen ansluter till Natura 2000 för Rinkaby skjutfält. Naturreservat finns även i västra planområdet. Skyddade områden påverkas av klimatförändringar, besökare, militära övningar, invasiva arter och är till stora delar beroende av hävd.
- n. Ett nytt vattenskyddsområde har bildats under tiden ÄÖP Åhus har tagits fram. Den geografiska avgränsningen och bestämmelser till skydd för dricksvattenförsörjning är avgörande för Åhus fortsatta utveckling, och för avvägningar i planen.
- o. Det gröna kulturarvet i form av kultiverade trädgårdar och ytor mellan husen, som stigar, stråden, odlingsrösen, grusade mindre vägar, artrika vägar och offentliga platser, och övergången mellan trädgård och landskap, med utblickar, långa siktlinjer och andra landskapselement, utarmas sakta. I det särpräglade tallandskapet "huggs" tomter ut och mark planas av och nya byggnader läggs som på en tårta med en grön marsipanbädd av gräs.

Överväganden miljöbedömning

Här presenteras några av de överväganden som gjorts vid en miljö- och hållbarhetsbedömning av planförslaget och som har påverkat planförslagets innehåll:

- a. Behov av ny mark för bostäder och verksamheter har vägts mot intressen som klimat, attraktivitet, trygghet, hållbara transporter, natur, kulturmiljö, livsmedelsförsörjning, dricksvattenskydd, rekreation och samhällsekonomi. Exempel på konflikter som kan uppstå mellan olika allmänna intressen är då bostäder byggs på jordbruksmark eller då förtätning av bebyggelse inkräktar på kulturmiljö, natur och friluftsliv. Exempel på konflikter som måste bemötas även på lång sikt är bebyggelse och transporter som har påverkan på klimatet under både produktion och drift och som innebär investeringar med allmänna medel.
- b. Risk för översvämning har styrt ny bebyggelse bort från mark som bedöms kunna påverkas av höjda havsnivåer under tiden fram till 2100. Det kan i sin tur leda till förtätning av befintlig bebyggelse högre upp på land, exploatering av tidigare grönytor och sämre skydd vid skyfall.
- c. Skydd av dricksvattenförsörjning på lång sikt har vägts mot behov av verksamhetsmark och lett till att bebyggelse för verksamheter inte föreslås i närheten av nytt vattenskyddsområde.
- d. Bostadsbebyggelse har lokaliserats utmed befintliga och planerade cykelvägar för att öka tryggheten och öka förutsättningen för hållbara transporter. Sådan bebyggelse kan samtidigt leda till en konflikt med utpekade grönstråk i kommunal grönplan.

- e. Skadelindringshierarkin har använts i de första stegen i ordningen: *undvika* och *minimera*, då några utvecklingsområden tidigt i planprocessen har valts bort eller begränsats på grund av höga naturvärden. På så vis kan de senare stegen i hierarkin: *utjämna* och *kompensera* ekologiska och rekreativa värden undvikas. I vissa föreslagna områden kommer utjämning och kompensation av naturvärden dock att behöva tillämpas i fortsatt planarbete.
- f. Överväganden har gjorts med avseende på riksintresse hamn och om lokalisering av verksamheter i hamnen berättigas av att de är bundna till sjöfart. I bedömningen ingår de risker, störningar och transporter som hamnverksamheten medför. Slutsatsen är att verksamheternas placering i hamnen är motiverad så länge det är miljömässigt och samhällsekonomiskt försvarbart med hänsyn till bland annat havsnivåhöjning och översvämning.
- g. Förslag till vägkorridor i ÖP 2013 har plockats bort i planförslaget vilket kan gynna hållbara transporter och attraktivitet hos platsen. I samma syfte har överväganden gjorts för att genom ny bebyggelse förstärka cykelvägar och kollektivtrafikstråk och göra det enklare att välja bort bilen. När det gäller att minska genomfartstrafik i Åhus krävs dialog med bland annat Trafikverket, om att styra trafiken mot andra alternativ.
- h. Överväganden har gjorts i planarbetet för att genomföra kommunens planeringsunderlag, så som trafikplanen, grönplanen, naturvårdsplanen, kulturmiljöprogrammet och riktlinjer för bostadsförsörjning. I vissa fall pekas konflikter ut som måste lösas i fortsatt arbete.
- i. Hushållning med mark och resurser leder samtidigt till att förstärka befintlig bebyggelse, service och infrastruktur, eller att göra planerade investeringar möjliga.
- j. Utveckling Åhus har vägts mot behov av bebyggelseutveckling i resten av Kristianstads kommun, och mot fördelning och prioritering av resurser i andra orter. Tillväxt av Kristianstad och Åhus har prioriterats. Den markanvändning för bostäder och verksamheter som tillgodoses genom Ändring av översiktsplan för Kristianstad stad samt ÄÖP Åhus riskerar att lämna lite utrymme för utveckling i resten av kommunen, om den kopplas till prognoser för befolkningsökning.
- k. Behov inom planperioden har vägts mot möjligheter för dem som är barn idag, eller inte är födda ännu, att välja användning av naturresurser, mark och vatten i framtiden.

Områdes- och användningsvisa analyser

Här beskrivs avvägningar, konsekvenser och effekter för respektive mark- och vattenanvändning i planförslaget, inklusive pågående (befintlig) användning. Dessutom finns analyser i korthet för de delområden där utveckling eller ändrad användning föreslås. Beskrivningen för varje område visar hur förslaget följer tidigare inriktning i detaljplan och översiktsplan (ÖP 2013) samt andra kommunala planeringsunderlag som grönplan (t ex utpekad tätortsnära natur, planerat grönstråk/blåstråk eller ekologiska samband), trafikplan (t ex planerad cykelväg) och naturvårdsplan. Dessutom nämns olika faktorer som behöver hänsyn i fortsatt arbete; som t ex riksintressen, kulturmiljö, buller, farlig transport, föroreningar, översvämning och sårbart grundvatten. Avstånd till kollektivtrafik, service, skola med mera ger exempelvis en bild av vilka transporter som behövs samt social och ekonomisk hållbarhet (närhet, tillgänglighet, underlag för service och kostnad för utveckling).

Mångfunktionell bebyggelse

Avvägning

En förtätning av kustnära tomtmark som begränsas av översvämning, kusterosion, livsmedelsproduktion, riksintressen och höga naturvärden. Möjligheten att tillgodose en efterfrågan på bostäder i ett läge med tillgång till teknisk försörjning och kollektivtrafik gör att ny och befintlig bebyggelse prioriteras trots risk för framtida konflikt.

Finns som pågående och utvecklad eller ändrad användning.

Utvecklad användning finns även som klimatanpassningsytor med kustskydd i form av hårda strukturer eller mjuka lösningar (3 st, se *Hamnpiren, Spritan och Tåppetstranden*).

Konsekvenser

Biologisk mångfald missgynnas. Kustskydd kan påverka natur, rekreation och kulturmiljö. Möjlig konflikt med grönstruktur. Fornlämningar och höga kulturmiljövärden. Förorenade områden. Vattenskyddsområde. Dagvatten och instängda områden. Risk för förorening av grundvatten och ytvatten. Översvämning av befintlig bebyggelse. Befintlig bebyggelse inom eller i anslutning till riksintresse för totalförsvar, kulturmiljövård, kustzon, friluftsliv, väg och sjöfart. Kusterosion. Buller från väg, järnväg, verksamheter och skjutfält. Transportväg för farligt gods. Regional kraftledning. Riskverksamheter. Hushållning med resurser, möjlig ökad trygghet och attraktivitet att förtäta inom och i anslutning till befintlig bebyggelse. Gynnar lokal handel och samhällsservice.

Kombinerade effekter

Koppling till befintlig bebyggelse och samhällsservice. Närhet till kust innebär både sårbarhet och attraktivitet.

ÄNDRAD ANVÄNDNING (NY)

MB 1 Tåppet – Villaskolan

Park enligt tidigare detaljplan. Inte i ÖP 2013. Tätortsnära natur och flera nya planerade grönstråk genom området. Riksintresse för väg och totalförsvar i anslutning. Påverkas av farlig transport och buller från väg och järnväg. Buss, skola och lekplats inom 400 m och service 1 500 m.

MB 2 Horna 3:12 väster om väg 118

Handel och förskola enligt tidigare detaljplan. Som bostäder i ÖP 2013. Tätortsnära natur, utredning av kommunal reservatsbildning i anslutning och nytt grönstråk planeras. I anslutning till riksintresse väg. Ingår i naturvårdsplan och regional grönplan. Naturinventering visar på höga värden. Påverkas av farlig transport och buller. Buss, skola och lekplats inom 450 m, medan annan service finns på cirka 2 400 m avstånd.

MB 3 Horna 54:1

Inte tidigare detaljplanerad och inte i ÖP 2013. Tätortsnära natur och ny planerad grönstruktur. Gränsar till naturvårdsplan och naturreservat. Inte kulturmiljö eller riksintressen. Potentiellt förorenad mark i närheten och sårbart grundvatten, buller från trafik och industri. Ny cykelväg planeras. Buss, skola, förskola, lekplats inom 1,5 km och 2 km till affär.

MB 4 Golfbanan

Golf enligt tidigare detaljplan. Inte i ÖP 2013. Flera ekologiska samband. Hotspots för vilda pollinatörer. Kulturmiljö finns och fornlämningar, men inte riksintresse. Påverkas av buller från vägtrafik och industri. Ny cykelväg planeras i närheten, skola och lekplats inom 800 m, buss och service inom 1 500 m.

MB 5 Förskola

Natur enligt tidigare detaljplan. Inte i ÖP 2013. Tätortsnära natur och förslag till ny grönstruktur. Kulturmiljö finns men inte riksintresse. Visst buller från väg och industri. Sårbart grundvatten. Buss, skola och service inom ca 1 500 m och lekplats inom 400 m avstånd.

UTVECKLAD ANVÄNDNING

MB 6 Kvarteret Stinsen

Bostäder, handel, centrum m m enligt tidigare detaljplan. Enligt ÖP 2013 centrumutveckling. Skyddszon viktig grönstruktur, men ingen ny planerad. Berörs av fornlämning, kulturmiljö och riksintressen kustzon och kulturmiljö. Medeltida landskap. Påverkas av översvämning, skyfall, buller från väg och järnväg samt förorenat område i närheten. Cykelväg finns nära och buss, skola, lekplats och affär inom 500 m.

MB 7 Kvarteren Brisen Hantverkaren m fl

Handel och verksamhet enligt tidigare detaljplan. Som bostäder och verksamhet i ÖP 2013. Nytt grönstråk o grönyta i anslutning och park/långgräs inom området. Hotspots för vilda pollinatörer. Inom riksintresse kustzon och i anslutning till riksintresse väg och totalförsvaret. Kulturmiljö finns. Påverkas av höga bullervärden, förorenat område och skyfall. Nära till buss, skola, lekplats och annan service, inom 400 m.

MB 8 Transval Yngsjövägen

Bostäder enligt detaljplan. Inte i ÖP 2013. Ekologiska samband. Fornminne och kulturmiljö men inte riksintresse. Sårbart grundvatten. Påverkan från farlig transport och buller från väg. Ny cykelväg planeras. Lekplats och buss inom 400 m och 800 m till skola och förskola. Annan service på cirka 1 500 m avstånd.

MB 9 Transval Glassfabriken - Ripavägen

Bostäder, mindre industri, kontor, hotell och natur enligt tidigare detaljplan. Inte i ÖP 2013. Nytt grönstråk planerat och ekologiska samband. Fornlämning och kulturmiljö men inte riksintresse. Sårbart grundvatten. Påverkan från farlig transport och buller från väg. Ny cykelväg planeras. Lekplats nära, buss, skola och förskola inom 1 000 m och annan service på cirka 1 700 m avstånd.

MB 10 Kvarteret Kollekulla

Bostäder och mindre industri enligt tidigare detaljplan. Bostäder i ÖP13. Skyddszon viktig grönstruktur, men ingen ny planerad. Berörs av fornlämning, kulturmiljö och riksintresse kustzon. Påverkas av farlig transport, förorenat område, översvämning, skyfall och buller från väg, järnväg och industri. Cykelväg finns nära, och buss, skola, lekplats och affär inom 500 m.

MB 11 Söder om Helge å/Åspet

Delvis småbåtshamn och restaurang enligt tidigare detaljplan. Delvis bostäder, skola och omsorg samt grönstråk i ÖP 2013. Delvis tätortsnära natur. Ekologiska samband och blåstråk finns i anslutning. Riksintresse kustzon, friluftsliv och rörligt friluftsliv. I anslutning till riksintresse sjöfart. Ansluter till Natura 2000 och naturreservat samt naturvårdsplan. Hotspot för vilda pollinatörer. Regional grönstrategi. Höga kulturmiljövärden och fornlämning. Översvämning och erosion. Buss, skola och service inom 1 500 m och lekplats på cirka 700 m avstånd.

MB 12 Täppetstranden

Klimatanpassningsyta. Kustskydd i form av en mjuk lösning, framförallt strandfodring. Skydd av allmänna intressen, med avseende på evenemang och besöksnäring, mot kusterosion.

Friluftsliv- och evenemangsområde, natur och vattenområde enligt detaljplan. Inte i ÖP 2013. Tätortsnära natur. Riksintresse kustzon, sjöfart och totalförsvaret. Strandskydd. Flera ekologiska samband. Kulturmiljövärden. Utfyllnadsområde, kusterosion och översvämning.

MB 13 Hamnpiren

Klimatanpassningsyta. Fast kustskydd i form av en hård struktur. Skydd av riksintresse hamn mot enstaka högvattenhändelser och inflöde till hamnområdet från havet.

Skyddsplantering, delvis friluftsliv- och evenemangsområde, natur och vatten enligt detaljplan. Inte i ÖP 2013. Tätortsnära natur. Riksintresse kustzon och totalförsvaret samt nära riksintresse väg och sjöfart. Strandskydd. Kulturmiljövärden. Förorenat område, utfyllnadsområde, översvämning och kusterosion.

MB 14 Spritan - Kajpromenaden

Klimatanpassningsyta. Fast kustskydd i form av en hård struktur. Skydd av riksintresse kulturmiljövård mot enstaka högvattenhändelser i Helge å och havet.

Industri i detaljplan med skydd av kulturellt värdefulla byggnader. Centrumutveckling i ÖP 2013. Ansluter till naturvårdsplan, planerat grön- och blåstråk samt utredningsområde för cykeltrafik. Riksintresse kulturmiljövård och kustzon samt nära riksintresse friluftsliv och sjöfart. Fornlämning och synnerligen höga kulturmiljövärden. Utfyllnadsområde, förorenat område och översvämning.

Verksamheter och industri

Avvägning

En förtätning av tätortsnära verksamhets- och industrimark som begränsas av översvämning, livsmedelsproduktion, riksintressen, höga naturvärden och närhet till bostäder. Möjligheten att tillgodose en efterfrågan på verksamhetsmark i ett läge med tillgång till teknisk försörjning, transportleder och kollektivtrafik gör att ny och befintlig bebyggelse tillåts trots risk för framtida konflikt. När det gäller hamnen prioriteras förbindelse med sjöfart. Finns som pågående och utvecklad eller ändrad användning.

Konsekvenser

Biologisk mångfald och rekreation missgynnas. Fornlämningar. Förorenade områden. Dagvatten och förorening av grund- och ytvatten. Stoft och partiklar till luft. Buller från transporter, verksamheter och skjutfält. Transportled för farligt gods. Riskverksamheter och skyddsavstånd. Risk för störning på människors hälsa. Gynnar näringslivet. Hushållning med resurser att förtäta befintlig industrimark. Avvägning riksintresse hamn görs på nationell nivå.

Kombinerade effekter

Koppling till transportleder på hav och land.

ÄNDRAD ANVÄNDNING (NY)

V1 verksamhetsområde - Flötövägen

Natur enligt tidigare detaljplan. Tätortsnära natur och ny planerad grönstruktur. Delvis som verksamheter i ÖP13. Berörs av kulturmiljö, men ingen fornlämning eller riksintresse. Sårbart grundvatten. Buller från trafik och industri. Ny cykelväg planeras. Buss inom 1 km och 1,5 km till affär.

UTVECKLAD ANVÄNDNING (BEFINTLIG)

V 2 verksamhetsområde Horna - öster om väg 118

Industri enligt detaljplan. Tätortsnära natur och ny planerad grönstruktur i närheten. Ingår i naturvårdsplan och regional grönstrategi. Hotspots för vilda pollinatörer. I anslutning till riksintresse för väg, friluftsliv och totalförsvaret. Inte kulturmiljö. Sårbart grundvatten. Buller från trafik och industri. Cykelväg finns och buss inom 150 m. Cirka 2,5 km till affär.

V 3 Verksamhetsområde centralt - väster om väg 118

Industri enligt detaljplan. Privat parkmark och flera ekologiska samband finns, men ingen ny grönstruktur planerad. Hotspots för vilda pollinatörer. Inte i ÖP13. Fornlämning och kulturmiljö finns men inget riksintresse. Påverkas av förorenat område, och delvis av skyfall och sårbart grundvatten samt buller från trafik och industri. Cykelväg finns och buss inom 500 m, cirka 900 m till affär.

Grönområde och park

Avvägning

Sandiga ängsmarker, parkmark och golfbana i direkt anslutning till Åhus bebyggelse. Behovet av tätortsnära rekreation och grön infrastruktur prioriteras framför andra intressen. Finns som pågående och utvecklad användning.

Konsekvenser

Biologisk mångfald, kulturmiljö, rekreation och andra ekosystemtjänster kan gynnas. Fornlämningar. Potentiellt förorenat område. Risk för förorening av grundvatten. Buller från väg, järnväg och skjutfält. Hushållning med resurser – mark reserveras för rekreation och hälsa där potentialen är stor.

Kombinerade effekter

Närhet till havet och kusten ökar områdets värde för rekreation och turism.

Golfbanan är pågående användning, se ovan.

UTVECKLAD ANVÄNDNING

Åhusparken

Skola och park enligt detaljplan. Som bostäder i ÖP 2013. Mindre park enligt grönplan och ekologiska samband. Riksintresse kustzon och totalförsvaret. Kulturmiljö. Risk för översvämning. Busshållplats intill, förskola inom 500 m och skola inom 1 000 m. Ny cykelväg planeras.

Natur och friluftsliv

Avvägning

Skog, sandig gräsmark, våtmark, strand, småvatten och blottad sand i anslutning till Åhus bebyggelse. Möjlighet till biologisk mångfald som grunden för friska ekosystem, vilket i sin tur behövs för ekosystemtjänster och alla arters överlevnad. De höga naturvärdena i området och behovet av tätortsnära grön infrastruktur gör att pågående markanvändning prioriteras framför övriga intressen och kan

förstärkas och utvecklas genom lagliga skydd. Finns som ett flertal olika ytor för pågående användning och en yta för utvecklad användning.

Konsekvenser

Biologisk mångfald, rekreation och det gemensamma kulturarvet gynnas. Hushållning med resurser – mark och vatten reserveras för andra arters livsmiljö, människors hälsa, klimatanpassning och grön infrastruktur där potentialen är stor. Ekosystemtjänster. Reträttmark för djur och växter. Befintlig bebyggelse kan förekomma. Ny bebyggelse missgynnas. Fornlämningar. Funktion som naturligt kustskydd. Hög risk för översvämning, erosion och instängda lägen nära kust och å. Buller från skjutfält och väg. Potentiellt förorenade områden. Relativt goda kollektiva transporter.

Kombinerade effekter

Koppling till natur och friluftsliv i havet, längs kusten och uppströms Helge å. Möjlig konflikt mellan friluftsliv och naturvård. Bebyggelse och infrastruktur utgör avbrott.

UTVECKLAD ANVÄNDNING

N 1 Horna fure 3:12

Inte detaljplanerad. Delvis bostäder i ÖP 2013. Tätortsnära natur och ny grönstruktur och grönstråk planerade. I anslutning till riksintresse väg och totalförsvaret samt naturreservat. Ingår i naturvårdsplan och regional grönstrategi. Hotspot för vilda pollinatörer. Naturinventering visar på höga värden och ekologiska samband. Påverkas av farlig transport och buller från väg och verksamhet. Buss i direkt anslutning, skola och förskola inom cirka 350 m och annan service på cirka 2 200 m avstånd.

Areell näring

Avvägning

Odlad terräng med spridd bebyggelse. Möjligheten till livsmedelsproduktion gör att bebyggelse begränsas och pågående markanvändning prioriteras framför andra intressen. Finns som pågående användning.

Konsekvenser

Biologisk mångfald och friluftsliv missgynnas vid hög produktion. Regional kraftledning. Buller från väg. Potentiellt förorenat område. Fornlämningar. Förorening av grund- och ytvatten. Behov av bevattning vid torka. Nära översvämningssytor vid Helge å. Hushållning med resurser – bördig mark reserveras för matproduktion. Bidrag till självförsörjning och landskapsvård.

Kombinerade effekter

Närhet till naturmark gynnar livsmedelsproduktion och anpassning av produktionsmetod kan ge ökad positiv effekt.

Landsbygd

Avvägning

Till stor del odlad terräng och betesmark med spridd bebyggelse i anslutning till tätort, väg och vattendrag. Möjligheten till ny bebyggelse begränsas av tillgång till teknisk försörjning, strandskydd, översvämning och möjlighet till livsmedelsproduktion. Finns som pågående användning.

Konsekvenser

Biologisk mångfald och kulturmiljö kan missgynnas. Fornlämningar. Strandskydd. Översvämning och stranderosion. Ny bebyggelse kan hindra rationellt jordbruk. Buller från väg. Transportled för farligt gods.

Kombinerade effekter

Växelverkan mellan tätort och omgivande landsbygd kan balansera framtida behov av krishantering och alternativ samhällsutveckling.

Vatten

Avvägning

Hav och vattendrag där höga värden och intressen för naturvård, friluftsliv, kulturmiljövård, totalförsvar samt hamnverksamhet och sjöfart delvis går omlott. Finns som pågående användning.

Konsekvenser

Möjlig konflikt mellan olika riksintressen där försvarsintresset ska ges företräde. Marin ekologi kan missgynnas. Buller under och över vatten. Fysiska skador på botten. Tillförsel av föroreningar, organiskt material och invasiva främmande arter. Erosion och sedimentation. Havsnivåhöjning. Tidvis höga flöden i Helge å och svämzoner. Naturbaserade åtgärder för klimatanpassning kan öka biologisk mångfald. Turism och kulturmiljö kan då även gynnas.

Kombinerade effekter

Koppling till miljöer och intressen på land, i Helge å avrinningsområde och i hela Östersjön. Möjliga konflikter mellan lokala och nationella avvägningar.

Miljökonsekvensbeskrivning - inledning

Sammanfattning

En sammanfattning av konsekvenser för miljö, barn och hållbarhet finns under *Sammanfattning* ovan.

Bakgrund och syfte

Här beskrivs miljöpåverkan av Ändring av översiktsplan för Åhus (ÄÖP Åhus), för att motsvara kraven på en strategisk miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelser i Miljöbalken och Plan- och bygglagen. För en sammanfattning av översiktsplanens innehåll, syfte och förhållande till andra planer och program hänvisas till plandelen.

Avgränsning

Planen och konsekvensbeskrivningen omfattar i första hand planområdet, det vill säga Åhus. Vissa frågor kan beröra ett större geografiskt område eller belysas ur ett regionalt perspektiv. ÄÖP Åhus bedöms dock inte ha en betydande negativ miljöpåverkan på andra kommuner och regioner.

Konsekvenser beskrivs för tiden fram till 2037. När det gäller frågor som klimateffekter och klimatpåverkan är planeringshorisonten längre fram, men miljöbedömningen kommer att behöva aktualiseras varje mandatperiod.

Avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivningen har ägt rum med Länsstyrelsen Skåne den 16 december 2021. Länsstyrelsen framförde följande konsekvenser som särskilt viktiga att belysa:

- Olika klimatalternativ.
- Allmänhetens riskmedvetande kopplat till klimatförändringar.
- Eventuella framtida kustskydd.
- Skydd av befintlig bebyggelse vid översvämning.
- Höjda grundvattennivåer.
- Hållbara transporter.
- Riksintresse kulturmiljö.
- Skyddade arter och områden enligt 7 kap. Miljöbalken.
- Riksintresse hamn – verksamheter i Åhus hamn.

Fokus i konsekvensbeskrivningen är på risker och konflikter som kan behöva belysas när planerad mark- och vattenanvändning genomförs samt förslag till åtgärder som kan hjälpa.

Alternativ

När planförslaget har tagits fram har olika utvecklingsstrategier och framtidsscenarier jämförts, liksom pågående trender i samhället. Miljö- och hållbarhetsbedömningen har pågått parallellt med planarbetet och har lett till anpassning och förbättring av förslaget. Några av de överväganden som gjorts presenteras i *Överväganden miljöbedömning*. Syftet har varit ett hållbart, behovsanpassat och genomförbart planförslag. I konsekvensbedömningen jämförs:

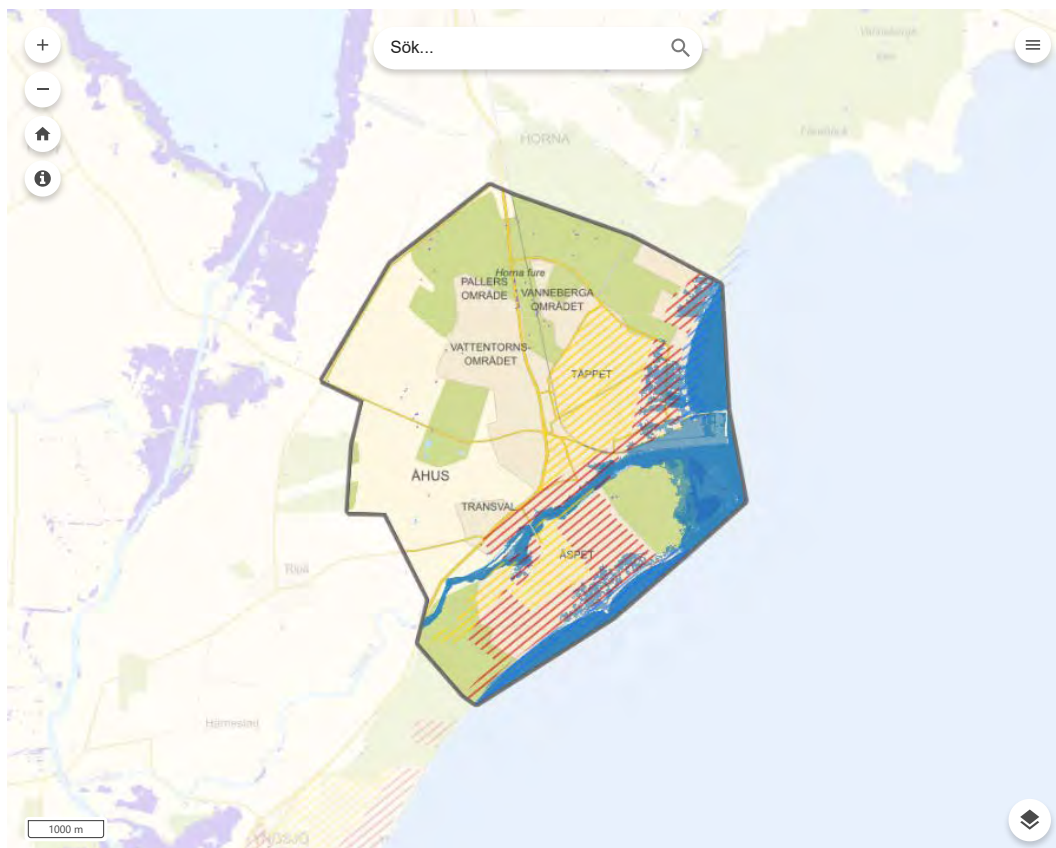
- Nollalternativet, vilket speglar en trolig utveckling om översiktsplanen inte revideras.
- Planförslaget.
- Dessutom klimatalternativ utifrån olika klimateffekter och val av klimatanpassning.

Miljöeffekter av planen

Enligt miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) särskilt belysa den betydande miljöpåverkan som kan uppkomma genom planen. ÄÖP Åhus bedöms inte medföra sådana stora negativa effekter att den inte kan genomföras. Inom följande områden kan risker för miljö och hälsa dock kräva ytterligare utredning eller MKB i framtiden, nedan beskrivs kortfattat påverkan och effekter. Jämför gärna med nuläge och nollalternativet. Även exempel på åtgärder som kan hjälpa mot betydande negativa miljöeffekter beskrivs i de flesta fall.

- Klimatpåverkan av planen.
- Klimatförändringar.
- Klimatanpassning – kustskydd och reträtt.
- Vattenkvalitet.
- Buller.
- Transporter.
- Farlig och störande verksamhet.
- Föroreningar.
- Skyddade arter och skyddade områden.
- Biologisk mångfald och ekosystem.
- Riksintresse kulturmiljö och andra kulturmiljövärden.
- Riksintresse hamnen - verksamheter, sjöfart, andra transporter och muddring.

Länstyrelsen har också framfört behovet av att beskriva olika klimatalternativ samt att använda översiktsplanen och konsekvensbeskrivningen till att öka allmänhetens riskmedvetande kopplat till klimatförändringar. Till konsekvensbeskrivningen hör för planen relevanta effekter av klimatförändringar och vilka alternativ för klimatanpassning, i form av kustskydd och reträttåtgärder, som planen föreslår. När det gäller höjd havsnivå redovisas tre planeringshorisonter; år 2022, 2060 och 2100. Även planens påverkan på klimatet beskrivs.

Miljökonsekvenser - klimat

Här beskrivs både klimatpåverkan, klimatförändringar och klimatanpassning. Det vill säga:

- den påverkan på klimatet som ÄÖP Åhus har.
- vilka klimatförändringar som förväntas.
- den anpassning av Åhus som krävs till klimatförändringar, vid genomförande av ÄÖP Åhus.

Klimatpåverkan

Om planen genomförs fullt ut kommer behovet av transporter att öka. Påverkan på klimatet beror bland annat på tillgång till kollektivtrafik och utveckling av färd- och drivmedel men kommer att kunna bli betydande, se även avsnittet Hållbara transporter. När det gäller byggnader står klimatpåverkan från såväl nybyggnation som produktionsfas för en betydande andel, enligt Boverket. Givetvis påverkar även drift och användning av befintlig bebyggelse klimatet liksom annan mark- och energianvändning. När Åhus byggs ut och förtätas minskar totala andelen grönytor som kan dämpa klimatpåverkan.

Kristianstads kommun har tagit fram ett förslag till Klimat- och miljöplan. De förslag till åtgärdsområden inom *Hållbar energi, Cirkulär ekonomi, Grön samhällsutveckling* och *Hälsosam livsmiljö* som föreslås skulle sammantaget ge goda förutsättningar för minskad såväl territoriell som konsumtionsbaserad klimatpåverkan från Åhus och boende i planområdet. Det gäller exempelvis åtgärder för klimatsmart teknik och energi, trädplantering, byggnation, kolinlagring och transporter. Klimat- och miljöplanen ska bland annat följas upp genom en årlig klimatbudget.

Klimatförändringar

Effekter av klimatförändringar omfattar för Åhus del översvämning genom höjd havsnivå i kombination med höjd grundvattennivå i kustnära lägen, höga flöden i Helge å, skyfall, kusterosion genom en minskad strandzon, torka, värmeböljor, bränder och storm.

För Åhus bedöms högvattenstånden i havet vara en större utmaning än höga flöden i vattendrag och höga grundvattennivåer. Skyfall och nederbörd bedöms inte höja havsvattenståndet nämnvärt men kan givetvis leda till stora lokala problem i lågvattenpunkter och instängda områden, särskilt i kombination med högt grundvatten. Kombinerad effekt kan inträffa där höjd havsnivå, skyfall, höga flöden i Helge å, höjd grundvattennivå och bristande dagvattenhantering sammanfaller.

Sannolikheten för att Åhus skulle drabbas av ett 100-års högvatten i havet och ett skyfall samtidigt bedöms som mycket liten.

Sannolikheten för skada på människors hälsa bedöms som större vid värmeböljor jämfört med översvämning, medan översvämning, torka, bränder och storm kan ha stor påverkan på materiella tillgångar, kulturarv och rekreativa värden.

Översvämning år 2022, 2060 och 2100

Planen beskriver högvattenstånd utifrån tre olika tidshorisonter: år 2022, 2060 och 2100. Under planperioden (t o m år 2037) förutses endast så kallade högvattenhändelser, vilka innebär mindre översvämningar under begränsad tid, se karta.

Planen undviker att peka ut ny bebyggelse på mark som riskerar att översvämmas vid höjd havsnivå, med undantag för en förtätning vid Stinsen. Däremot finns befintlig bebyggelse som kommer att drabbas. När det gäller skydd mot översvämning värderas det mesta av bebyggelsen i Åhus utifrån en relativt sett kort livslängd, cirka 50 - 60 år. Bebyggelse av riksintresse och med höga kulturmiljövärden ges däremot ett skyddsvärde under längre tid. Planen pekar således endast ut kustskydd för miljöer med riksintresse såsom kulturmiljövård, sjöfart, friluftsliv och naturvård. För övrig bebyggelse behöver reträttåtgärder utvecklas för att nå en långsiktig lösning, se Klimatanpassning. När det gäller riksintresse för naturvård är kustnära naturvärden på land svåra att flytta eller kompensera inom planområdet, då naturen vid översvämning är trängd mellan bebyggelse och hav. Den naturmark som finns är extra viktig att bevara.

Inga samhällsviktiga verksamheter i Åhus drabbas vid översvämning på grund av havsnivåhöjning. Kommunens överskådliga bedömning utifrån skyfallskartering är densamma för översvämning genom skyfall. Metoden som använts i risk- och säkerhetsanalysen (RSA) är bland annat "3 steg för ett robustare Kristianstad" (originalversionen togs fram av Malmö stad och Lunds Tekniska Högskola och avser risker och sårbarheter inom en kommunkoncern och alla dess delar) samt *Identifiering av samhällsviktig verksamhet* (MSB). Ingen ny samhällsviktig verksamhet planeras heller på översvämningsmark. Dock kan viktig infrastruktur beröras där väg för transport av farligt gods (Yngsjövägen) passerar Helge å. Vägsträckan tangerar planområdet.

Tillgänglighet för boende, teknisk service, räddningstjänst och rekreation kan hindras vid översvämning. En höjdsättning av byggnader för att möta stigande havsnivå kan förvärra situationen, då dagvatten därifrån leds mot lågpunkter i omgivande bebyggelse och vägnät.

Vid översvämning eller högt grundvatten i förorenade områden kan miljö- och hälsofarliga ämnen spridas i omgivningen. Flera förorenade områden finns i planområdet. Sanering av förorenade områden bör genomföras i takt med att markanvändningen anpassas till höga vattennivåer och erosion. Läs mer i avsnittet Föroreningar.

Endast ett fåtal enskilda avlopp finns i planområdet, och en liten andel jordbruksmark. Om sådan mark läggs under vatten finns risk för att gödning och växtskyddsmedel sprids nedströms och ut i havet.

Kust- och havsplanen föreslår att historisk översvämningsmark åter används för utjämning av höga vattenflöden. Åtgärder uppströms Åhus kan minska höga flöden i Helge å och få en positiv effekt på planområdet.

För att undvika en kombinerad effekt måste dagvattenhanteringen anpassas till såväl skyfallsplan för Åhus som eventuella nya kustskydd och höjd havsnivå.

Läs mer om åtgärder mot översvämning i avsnittet Klimatanpassning.

Ras, skred och erosion

Erosion finns längs Helge å och kusten, med mest påtaglig effekt vid några platser längs havet. Erosion är en naturlig process som innebär att material flyttas från en plats till en annan. Så länge det finns plats för sand och sediment att röra sig, både längs med och ut och in, är stranden ett gott skydd för landskapet innanför och påfyllning av sand från havet och uppströms vattendrag sker naturligt. I de fall där det finns bebyggelse på stranden och i dynerna innanför förhindras den naturliga transporten och påfyllningen av sand. Samma effekt ger så kallade hårda strukturer, som används i syfte att skydda enskilda byggnader eller bebyggelsen i stort. Istället kan erosionen förvärras, där eller på annan plats, och strandens totala volym sand minska av sådana åtgärder. Utrymmet för en dynamisk rörelse i strandzonen minskar även när havet stiger och stranden trängs in mot en bebyggd kustlinje.

Det krävs särskild hänsyn vid markarbete och planen pekar inte ut någon ny bebyggelse inom riskområden. Under en övergångsperiod kan mjuka lösningar med dyner skydda riksintressen på stranden men på sikt återstår endast reträttåtgärder för befintlig bebyggelse, se Klimatanpassning.

Torka, värmeböljor, bränder och storm

Generellt blir både extrem torka, regn och värme vanligare, men variationerna är stora under året och mellan år. I Åhus är jorden känslig för uttorkning och vattenbrist kommer sannolikt att bli det normala under sommaren. Stormar, som uppstår främst under höst och vinter, kommer att kunna förstärka högvatten och kusterosion. Vid extrem torka och med många människor i rörelse utomhus finns risk för spridning av bränder i de större skogsområdena runt Åhus, med skada på människor och egendom som följd. Sannolikheten för skada på människors hälsa på grund av värmeböljor och ultraviolett strålning bedöms som mycket hög.

Gemensamt för extrema väderhändelser är att läget följs kontinuerligt av Räddningstjänsten och i samverkan med andra kommuner och myndigheter. Vid behov höjs beredskapen. Hur klimatet utvecklas beror bland annat på människans användning och konsumtion av fossila bränslen, mark och resurser. Åtgärder som kan lindra och minska effekter av klimatförändringar sammanfaller med åtgärder som minskar samhällets klimatpåverkan, som att bevara och tillföra naturmark, träd och vegetation som skyddar mot solinstrålning och vind och ger en god vattenbalans. Det är viktigt att minimera värmehållande och hårdgjorda ytor.

Klimatanpassning

I detta avsnitt beskrivs framförallt klimatanpassning med koppling till beredskap för översvämning och kusterosion. När det gäller översvämning är fokus på höjd havsnivå, se även Klimatförändringar.

För områden berörda av översvämning och kusterosion genom höjd havsnivå har olika skyddsalternativ bedömts i arbetet med ÄÖP Åhus. Alternativen omfattar åtgärder för anpassning, skydd och reträtt, som redan har pekats ut i Kust- och havsplanen (KHP). I praktiken behöver de olika åtgärderna kombineras över tid inom planområdet. Läs mer om åtgärderna nedan.

Till Kust- och havsplanens konsekvensbeskrivning hör ett underlag till samhällsekonomisk konsekvensanalys av skydd mot kusterosion (se KHP, Ekonomiska konsekvenser). Med utgångspunkt från dess slutsatser om nytta, målgrupp och kostnader när det gäller alla former av kustskydd, och med avvägningar mot övriga kommuninvånare, kommande generationer samt växter och djur, har alternativet med totalt skydd, alltså att skydda hela Åhus genom en vall/hårda strukturer längs stranden eller ute i havet, inte bedömts genomförbart i arbetet med ÄÖP Åhus.

För alla kustskyddsalternativ gäller att ingen ny bebyggelse tillåts inom områden som riskerar att översvämmas, med motivering att kommunen på sikt inte kan säkerställa tillräckligt skydd mot olyckor som kan drabba människors liv, hälsa, miljö och egendom och att samhällsviktiga funktioner och stora ekonomiska investeringar, som infrastruktur och tekniska försörjningssystem, inte bör utsättas för översvämningsrisk. Översvämningshotad mark bör i första hand utnyttjas för funktioner som periodvis tål vatten.

I de fall där inget skydd planeras inom planperioden och framtida utredningar inte visar på lämpliga skyddsåtgärder kommer områden på sikt att tillåtas översvämmas. För fastigheter i dessa områden bör reträtt förberedas och planeras. Naturreservat, stränder och andra berörda områden viktiga för friluftsliv, natur och besöksnäring tillåts i princip att översvämmas, permanent eller tillfälligt.

Strandområden av riksintresse för friluftslivet och naturvård bör dock skyddas så länge det är ekonomiskt försvarbart genom mjuka lösningar, som strandfodring/dyner. När det gäller natur bör reträtt eller kompensation såväl inom som utanför planområdet utredas.

För viss bebyggelse i centrala Åhus, med riksintresse eller höga kulturmiljövärden, är partiellt skydd mot översvämning aktuellt genom hårda strukturer. I vissa fall kan enstaka byggnader komma att flyttas och kulturmiljövärden som inte kan skyddas, flyttas eller omhändertas bör dokumenteras. Hamnen skyddas till viss del genom hårda strukturer, men all eventuell verksamhet som saknar koppling till sjöfart och riksintresse hamn, bör lokaliseras till annan plats.

För områden berörda av kusterosion har på liknande sätt olika alternativ utretts. Sammanfattningsvis skyddas som princip inte privat egendom med allmänna medel. Befintliga byggnader och hårda strukturer, som förvärrar erosion, behöver tas bort för att tillåta naturlig transport och påfyllnad av sand. För berörda boende behöver reträtt planeras. Eventuellt bevaras strandområden viktiga för riksintresse och allmänheten genom mjuka skydd så länge det är ekonomiskt och miljömässigt försvarbart, med hänsyn till höjd havsnivå, översvämning och erosion.

Läs mer om vilka åtgärder som kan vara aktuella nedan.

Kustskydd

Kustskydd definieras i ÄÖP Åhus, liksom i Kust- och havsplanen, av olika typer av mjuka lösningar, hårda strukturer och andra åtgärder i strandzonen och havet.

Mjuka lösningar

Strandfodring försöker efterlikna naturlig ackumulation av sand på stranden. Åtgärden kan gynna både enskilda och allmänna intressen, framförallt rekreation. Enligt planen kan åtgärden komma ifråga för att under en övergångsperiod gynna biologisk mångfald och skydda riksintresse för friluftsliv vid både Tället och Äspet, men inte enskilda fastigheter. Fodringen försvinner gradvis eller snabbt, exempelvis vid storm. Den kräver återkommande underhåll. Växt- och djurliv påverkas både vid sandtäkt och vid fodring. Åtgärder kräver tillstånd. Kostnaden är stor och återkommande.

Plantering av ålgräs pågår utanför Åhus och planen pekar även ut möjligheten att anlägga naturbaserade stenrev utmed Äspet-kusten. Åtgärderna bidrar till biologisk mångfald och dämpar vågenergi och erosion.

Ett fortsatt arbete med dyner för att minska kusterosion skulle även kunna fördröja översvämning inåt land.

Sandtäkt

Till strandfodring krävs återkommande påfyllning av sand. Kommunen har påbörjat en utredning om sandtäkt i havet. Sandutvinning till havs kan ersätta uttag på land. Utvinningen påverkar lokalt i havet genom grumling, fysisk störning och förlust och kan även med skonsamma metoder påverka höga naturvärden, biologisk mångfald och växter och djur som säl, lekande fisk och sjöfågel.

Åtgärder i strandzonen och havet

De grunda havsområdena närmast land har i de flesta fall höga naturvärden, och har goda förutsättningar för bland annat kärlväxter, alger, bottenlevande djur och fisk. Växt- och djurliv kan påverkas av tillfälliga förändringar i vattenkvalitet, såsom grumlighet, och inblandning av olika sorters bottensubstrat från djuphavet eller land (som vid strandfodring). Planområdet påverkas även av transporter till havs, i hamnen och på Helge å.

Strandzonen är generellt en viktig livsmiljö för växter och djur, och en del av den gröna infrastrukturen längs kusten. De områden som utreds för kustskydd bedöms redan idag ha förlorat en relativt stor del av sina naturvärden. Vid skyddsåtgärder bör förlusten av natur alltid kompenseras, se Kompensation. Plantering av ålgräs och anläggning av naturbaserade rev ökar den biologiska mångfalden.

Hårda strukturer

Hårda strukturer och skydd i strandzonen förhindrar sandtransport och naturlig utveckling av stranden. De gynnar fast egendom och i huvudsak enskilda intressen. Åtgärder kräver tillstånd och kostnader för skydd kan vara återkommande om skyddet behöver förstärkas, till exempel vid havsnivåhöjning.

Ett fast kustskydd i form av en hård struktur pekas ut norr om hamnen. Skyddet ska hindra inflöde till hamnområdet från havet norrifrån, vid Åhus vindsurfing.

Hamnens verksamhet kommer med all sannolikhet att behöva skyddas med andra hårda strukturer, exempelvis höjd kaj och invallningar inom området, och en anpassad dagvattenhantering.

Hård struktur pekas även ut för att skydda riksintresse för kulturmiljövård och andra höga kulturmiljövärden vid del av kajen, längs Helge å.

Skydden är begränsade till sin utbredning och påverkar sannolikt inte naturmark, men material och påverkan måste utredas i fortsatt arbete och anläggning kräver tillstånd. Hårda strukturer hindrar naturliga flöden för vatten och sand.

De fasta skydden kommer sannolikt att fungera som ett skydd mot enstaka högvattenhändelser och för ett begränsat område under överskådlig tid, men på sikt kommer de inte att vara tillräckliga. Då återstår endast reträtt eller förflyttning av riksintressanta värden. Kulturhistoriska värden är dock ofta bundna till plats och sammanhang och översvämningsskydd kan påverka kulturvärdet negativt. Se även Kulturmiljö.

Prövning av vattenverksamhet enligt Miljöbalken krävs vid anläggning på översvämningssbara ytor.

Reträttåtgärder

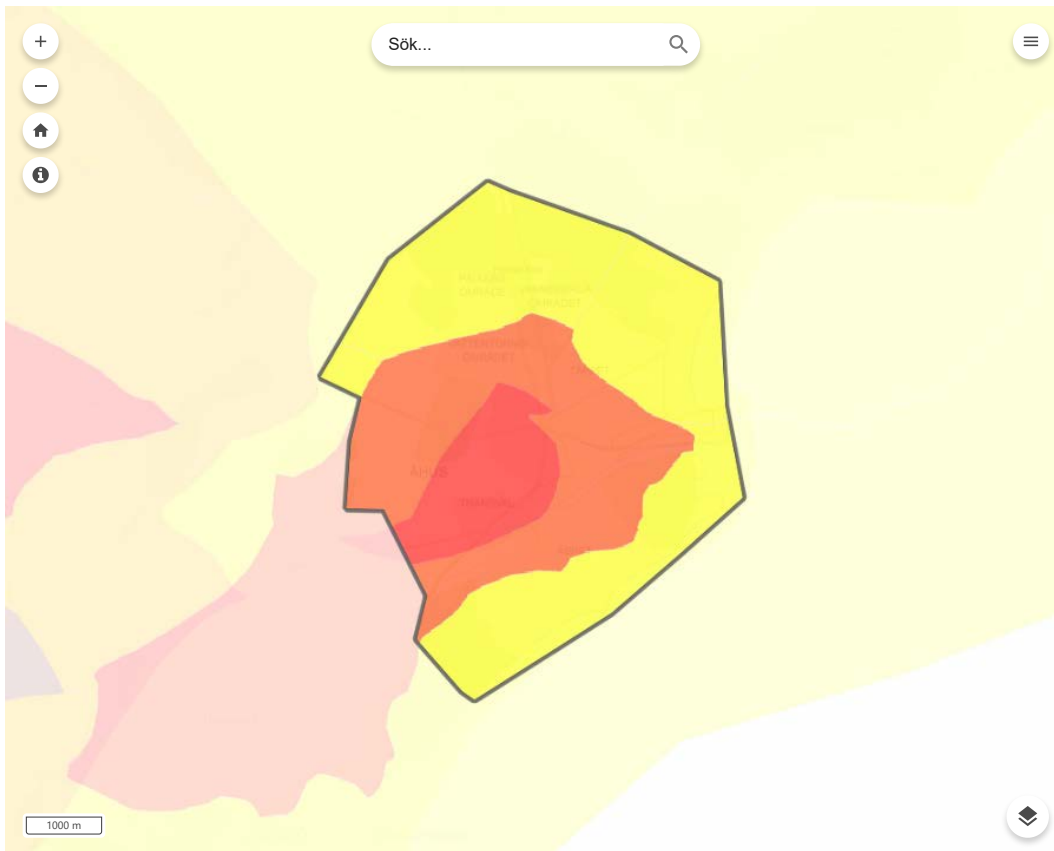
Reträtt är en anpassning till havets medel- och högvattenstånd och förändringar i kustlinjen. Markanvändningen ändras för överskådlig tid från land till vatten i områden som berörs av höjd havsnivå. Reträtt innebär förlust av land, enskild egendom och bebyggelse när havet höjs men gynnar naturligt landskap och ekosystemtjänster. Reträtt kräver inget tillstånd men på sikt en omprövning av detaljplaner, byggrätter och områdesbestämmelser som berörs av översvämning. Innebär en engångskostnad för reträtt och eventuell planering för bebyggelse på annan plats inom eller utanför planområdet.

Planen visar på ett behov av att redan under planperioden utreda reträtt för kustnära bebyggelse, som i framtiden kommer att påverkas av höjda havsnivåer. Det gäller framförallt för områdena Äspet och Täppet. Högvattenhändelser genom en kombinerad effekt av höjd havs- och grundvattennivå, höga flöden i Helge å och lokala skyfall kan inträffa redan idag och kommer med all sannolikhet att drabba Åhus allt tätare under planperioden. Sådana händelser är begränsade i tid men kan få stora negativa konsekvenser på fast egendom och leda till spridning av föroreningar. Kusterosion, enskilda åtgärder som snabbar på erosion och sedimenttransport samt åtgärder för att skydda enskilda fastigheter, exempelvis genom höjdsättning, kan förvärja utvecklingen och påskynda behovet av storskalig reträtt.

Planen pekar inte ut lämpliga reträttytor för befintlig bebyggelse. En viss omflyttning kommer sannolikt att kunna ske inom planområdet. Under planperioden behöver även lämplig mark utredas utanför planområdet. Åhus är redan idag i ett trängt läge, med översvämningssområde för Helge å, jordbruksmark, transportinfrastruktur och riksintresse för totalförsvaret, friluftsliv och natur som omger orten. För många kommer antagligen en flytt till andra orter i kommunen att vara ett gott alternativ.

Kompensation vid klimatanpassning

Förlust av naturvärden och ekosystemtjänster vid skyddsåtgärder eller reträtt i samband med klimatförändringar bör i första hand undvikas och minimeras, i andra hand kompenseras i eller utanför området. Värde, kvalitet och yta för kompensation av natur bör utredas enligt skadelindringsprincipen och kompenseras enligt kommunens aktuella riktlinjer.

Miljökonsekvenser - vatten och miljö kvalitetsnormer (MKN)

Här beskrivs påverkan på vattenkvalitet och miljö kvalitetsnormer (MKN) för grundvatten och ytvatten. MKN för utomhusluft och buller bedöms inte vara relevanta för Åhus planområde.

Vatten

Berörda vattenförekomster inom planområdet är grundvattenmagasin inom Norra och Södra Kristianstadsslätten samt Yngsjö och kustvatten i Västra Hanöbukten och Landöbukten. Graften är en delsträcka av Helge å i dess utlopp i Åhus och räknas som en ytvattenförekomst. Läs mer i Planförutsättningar.

Vattenförekomster i planområdet har successivt fått en sämre statusklassning eller bedöms vara utsatta för större negativ påverkan på vattenkvalitet, medan miljö kvalitetsnormerna är desamma. I såväl yt- som grundvatten finns flera miljöproblem. Planens påverkan är relativt liten i förhållande till den samlade effekten på Hanöbukten, från landområden uppströms och Östersjön som helhet. Åtgärder i planområdet kan dock både förvärra och dämpa negativ påverkan, inte minst i de punkter där ytvatten och dagvatten från land mynnar i havet. Berörda vattenförekomster riskerar att inte hålla god status år 2027.

Orenat dagvatten påverkar framförallt Helge å och havet men även grundvattnet, särskilt det ytliga. Dagvatten tillåts infiltrera i lätta jordar utan föregående rening. Avloppsledningsnätet har brister och föroreningar kan läcka ut. Föreslagen verksamhetsmark kan öka föroreningar från fordonsuppställning, förvaring av kemiska produkter och transporter. Samtidigt minskar möjligheten till dagvattenrening ovan mark vid förtätning av Åhus. Föroreningar från tidigare miljöfarlig verksamhet kan spridas okontrollerat vid översvämning.

Berörda grundvattenförekomster påverkas av stora och många uttag och en utveckling av Åhus begränsas av möjligheten till dricksvattenförsörjning. Vattenransonering och ett förbud mot att använda dricksvatten annat än som livsmedel kan bli norm. Ökade grundvattenuttag ökar även mängden nytt vatten som sugs från omgivningen vid nybildning. En större del av marken blir

inströmningsområde för grundvatten. Risken för förorening ökar snabbt och vid kusten finns risk för saltvatteninträngning.

Utbyggnad enligt ÄÖP Åhus följer i övrigt utbyggnad av verksamhetsområde för vatten och avlopp enligt VA-strategi.

Det finns sammantaget en risk att planen gör det svårare att uppnå, eller bevara, miljö kvalitetsnormer för vatten. Genom att följa de åtgärdsprogram för vatten, som är bindande för kommunerna, uppnås en lägstanivå. Det finns dock en stor utmaning i att miljöeffekter i vatten kan uppträda långt från källan/åtgärden, både geografiskt och i tid. Även positiva effekter kan ha en lång eftersläpning. Status för kommunens vattenförekomster får enligt lag inte försämrats eller äventyras, och det kommer att krävas ett avsevärt fördjupat arbete för att analysera påverkan på vatten vid genomförande av planen. Inte minst kommer det att krävas stora ekonomiska investeringar.

Det är tydligt motiverat med särskilda skyddsåtgärder i planområdet, till exempel prioritering av ytor till att hantera dagvatten och en förebyggande sanering av områden som riskerar att översvämmas. Särskild hänsyn behövs vid grundläggning och när genomsläppliga ytor görs hårda, så att inte inströmning av grundvatten påverkas. Hårda ytor, inklusive takyta, bör kompenseras med genomsläppliga ytor för grundvattenbildning och rening. I första hand bör dagvatten renas lokalt, för att inte sprida föroreningar nedströms.

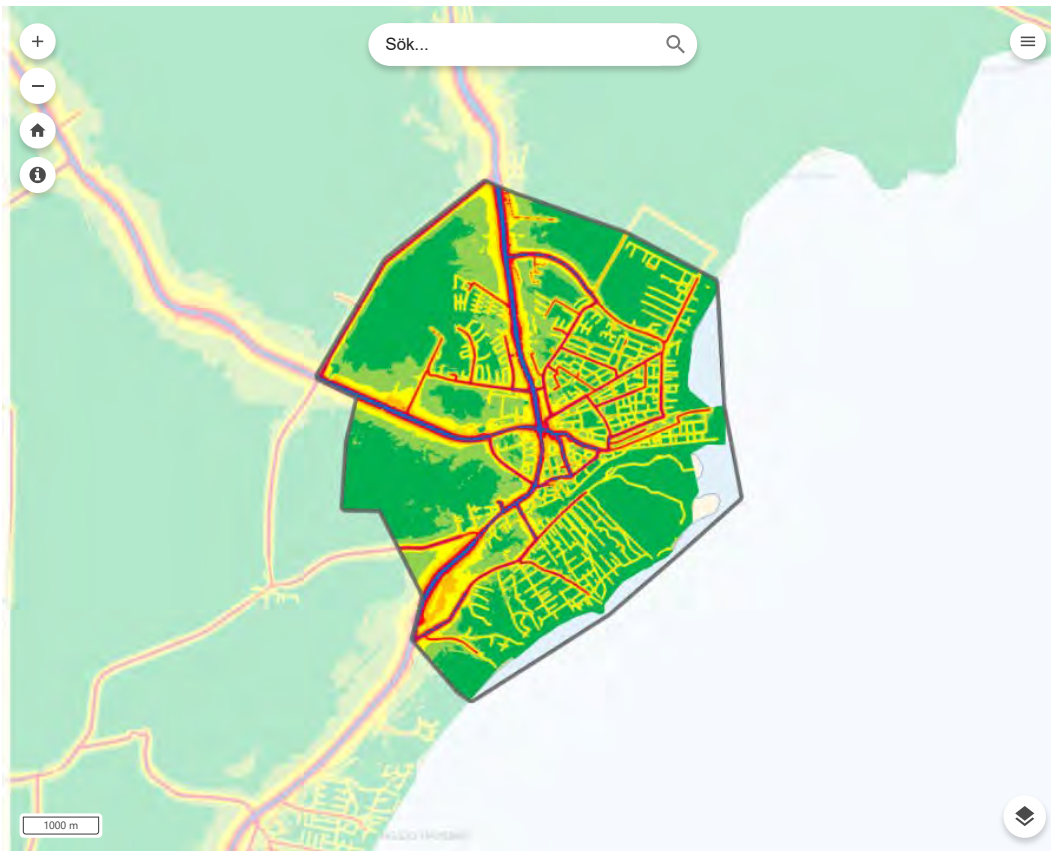
Kartan till höger visar risken för att det inte går att nå miljö kvalitetsnormer (MKN) för ekologisk status för ytvatten respektive kemisk status för grundvatten. Med hjälp av lagerlistan i kartan kan även statusklassning samt beslutade MKN visas.

Ekologisk status ytvatten

- Risk
- Osäker risk
- Ingen risk (inklusive ej klassade)

Kemisk status grundvatten

- Risk
- Potentiell påverkan
- Ingen risk (inklusive ej klassade)

Miljökonsekvenser - buller och transporter

Buller

Stora delar av planområdet påverkas av buller från det militära skjutfältet i Rinkaby och av buller från väg. Buller uppstår genom en hög andel korta bilresor inom planområdet, genomfartstrafik och tunga transporter till verksamheter och industri. Buller sprids från verksamheter i hamnen men även från andra verksamhetsområden i Åhus. Buller har en negativ effekt på människors hälsa. Till havs sprids undervattensbuller från sjöfarten, fritidsbåtar och militär verksamhet i en ännu så länge relativt okänd omfattning, med stor negativ påverkan på djur.

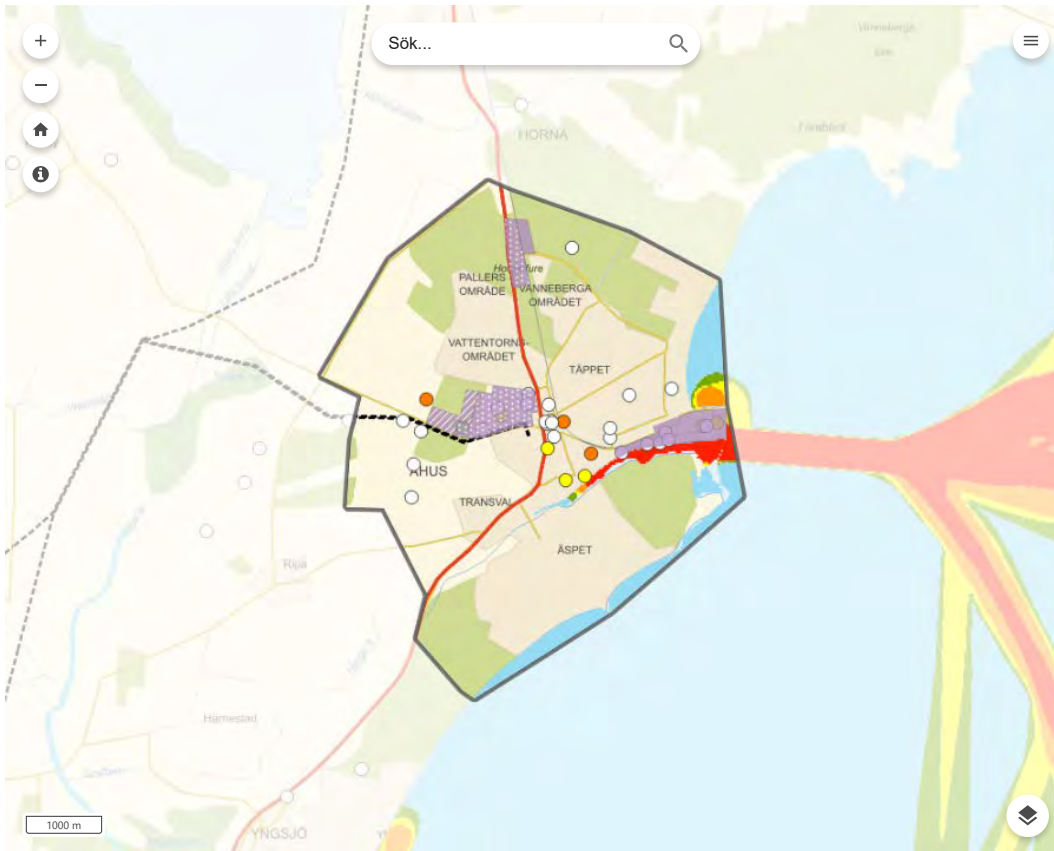
En utveckling av hamnverksamheten skulle i framtiden kunna medföra ett behov av att kartlägga den samlade bullernivån från området och dess påverkan på omgivningen. Den militära verksamheten, farleden till havs och en del av väg- och järnvägsnätet är av nationell betydelse och avvägning av intressen görs på statlig nivå.

Hållbara transporter

Både Kust- och havsplanen och ÄÖP Åhus prioriterar goda transportvägar till Åhus hamn, såväl till sjöss som på land, och till Åhus i övrigt. Det innebär en ökad trafik, som kan leda till förorening av luft och vatten, buller, sämre hälsa, införsel av främmande arter, klimatpåverkan och skador på havsbotten. Det hade varit en fördel med en ökning av godstrafik på järnväg och till sjöss under förutsättning att transporterna är hållbara ur miljösynpunkt. Den befintliga järnvägen används inte idag.

Klimatförändringar kan leda till skador på viktig infrastruktur för transporter och annan kommunikation. Inte minst finns risker vid transportvägar för farligt gods. Tillsammans med Trafikverket behöver åtgärder som ska förlänga livslängden på befintlig vägstruktur utredas samt vilka alternativ som kan finnas till genomfartstrafik i centrala Åhus.

Inventeringar visar att andelen resor med bil är hög i Åhus, även bilnehavet är högre än för kommunen i övrigt. Det kan innebära en relativt svår övergång till olika alternativa färdmedel. Många av dagens resor i Åhus är kortare än 3 kilometer. Planens syfte att genom ny bebyggelse förstärka gång, cykel och kollektivtrafikstråk, stärka tillgängligheten till service och göra det enklare att välja bort bilen ger förutsättningar för en mer hållbar förflyttning. För att öka farten på övergången kommer det även att behövas ett arbete med livsstilsförändring och attraktiva mobila tjänster.

Miljökonsekvenser - risker och föroreningar

Farlig och störande verksamhet

Liksom i nollalternativet innebär planen betydande risker framförallt i Åhus hamn. Någon ny bebyggelse föreslås inte i anslutning till hamnen. I resten av planområdet finns risker särskilt i anslutning till förvaring av drivmedel, etanol och gasol samt transport av farligt gods.

Stora risker är kopplade till föroreningar från tidigare verksamhet. Se Föroreningar nedan.

Åhus hamn har en verksamhet som efterhand måste anpassas till klimatförändringar med stigande havsnivå. Hamnen ligger ca 1,8 – 2 m ö h. Många dagvattenbrunnar och utsläpp till havet är på en lägre nivå än så. Dagvatten leds idag ut med självfall. Det kan leda till översvämning om vattnet trycks tillbaka. Vid skyfall och storm kan vatten leta sig in såväl "bakvägen" från land och genom vågor över kajkanten. Åhus hamn ansvarar för anpassning av dagvattenhantering inom hamnområdet.

I hamnen finns lagring och hantering av farligt gods, och hamnverksamheten i sig är tillståndspliktig enligt miljöbalken. Det finns flera anläggningar och verksamheter i Åhus som vid en olycka kan innebära fara för allvarliga skador på människor eller miljö, så kallade Seveso-anläggningar. En förutsättning för hamnen är möjligheten till muddring i hamnbassängen och kanalen samt olika typer av underhåll. Vid tidigare muddringar har tillstånd lämnats till avvattning på land och deponering i havet. Såväl på land som i havet finns

risk för spridning av föroreningar från muddermassorna, och både muddring och deponering i havet kan orsaka fysiska skador på botten och grumling av vattnet.

Planen pekar på en kombination av skyddsavstånd och andra åtgärder och att lämplig lokalisering av ny bebyggelse avgörs inom ramen för detaljplaneprocessen eller bygglovsprövning. Sådana åtgärder kan även bli aktuella för att skydda befintlig bebyggelse vid en förtätning av verksamhetsområden eller en förändring av befintlig verksamhet, inklusive transporter.

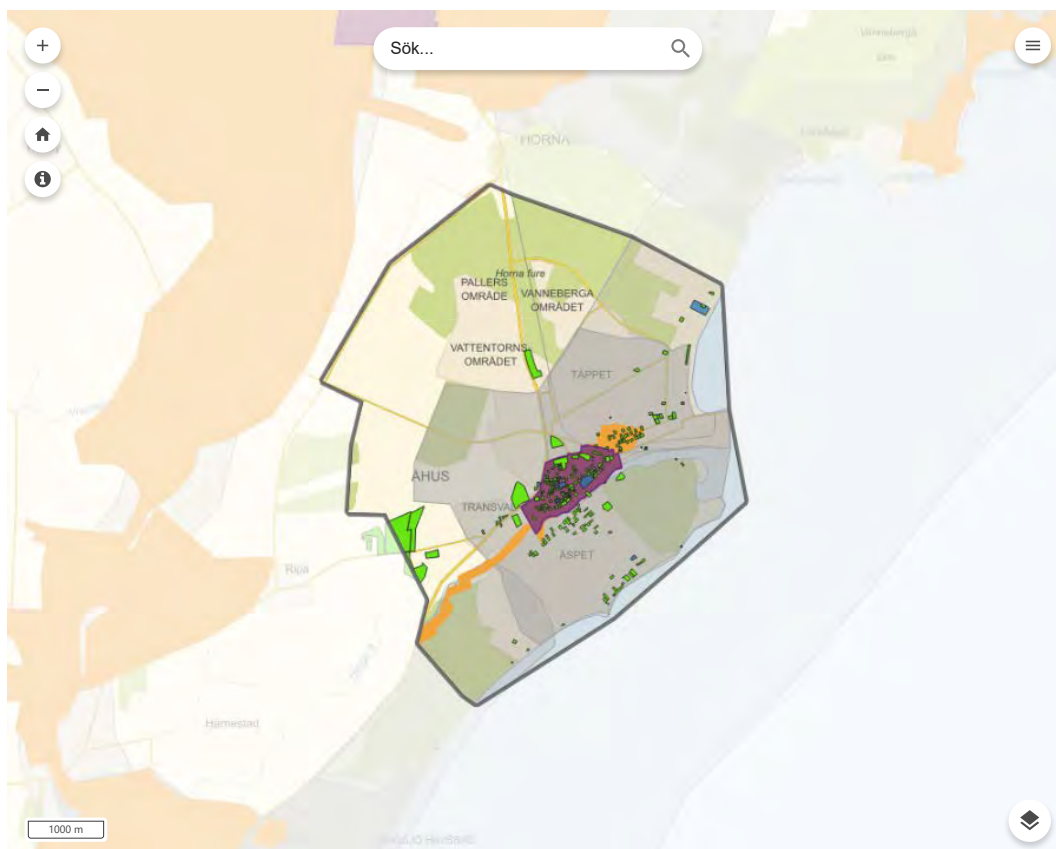
Föroreningar

Här beskrivs spridning av föroreningar och planens påverkan på förorenade områden.

Stora risker är kopplade till föroreningar från tidigare verksamhet i planområdet. Flera av de förorenade områdena i Åhus kommer antingen att översvämmas och/eller påverkas av högt grundvatten. Det finns en stor risk för spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen till omgivningen oavsett planalternativ. Detta är särskilt allvarligt i närhet av vattendrag, hav och sårbart grundvatten, där föroreningen hamnar utom kontroll.

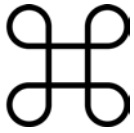
Oljeföroreningar från en nedlagd oljedepå har hittats spritt över hamnområdet, invid grundvattenytan. Förutom en historisk deponi, som är riskklass 2, består Åhus hamn till största delen av utfyllnadsmassor. Det innebär risk för att föroreningar kan påträffas i hela hamnområdet och med spridning till omgivningen. Hamnen som helhet har vid en undersökning år 2011 placerats i riskklass 3. Det finns anledning att se över klassningen genom nya undersökningar i arkiv och provtagning. Kommunen, som tillsynsmyndighet, bör initiera en sådan bedömning.

Undersökningar och efterföljande saneringar måste göras i god tid innan markanvändningen i hamnen och i övriga förorenade områden anpassas till höjd havsnivå, översvämning och erosion. I annat fall kan föroreningar få okontrollerad spridning. Sanering av förorenade områden kan samordnas med annan markanvändning.

Miljökonsekvenser - kulturmiljö

Här beskrivs påverkan på riksintresse för kulturmiljövård och andra höga kulturmiljövärden.

Riksintresse kulturmiljövård

Riksintresse kulturmiljövård kommer att beröras av förtätning av bebyggelse inom kvarteret Stinsen. Påverkan kan förebyggas genom att anpassa byggnadshöjd och placering samt ge akt på rörelsemönster, siktlinjer och utblickar.

För övrigt kommer riksintresset att påverkas av översvämning på grund av höjd havsnivå och höga flöden i de delar som ligger utmed Helge å på längre sikt. Kombinerad effekt kan inträffa där bristande dagvattenhantering sammanfaller.

Bebyggelse av riksintresse för kulturmiljövård och med synnerligen höga kulturmiljövärden har ett skyddsvärde under betydligt längre tid än annan bebyggelse. Viss sådan bebyggelse i centrum, som riskerar att översvämmas, kan komma att skyddas genom hårda strukturer eller flyttas.

Fornlämningar och många kulturhistoriska miljöer är dock bundna till en plats och förlorar sitt kulturhistoriska värde om de lyfts ur sitt sammanhang. Olika typer av översvämningsskydd riskerar att påverka kulturvärdet negativt. I dessa fall är utgrävning, dokumentation och annat omhändertagande nödvändiga åtgärder.

Förutom havsnivåhöjningen ger människans klimatpåverkan en ökad risk för bränder. Äldre byggnader placerade nära varandra är mycket känsliga och möjligheten till brandskydd bör undersökas.

Övrig kulturmiljö

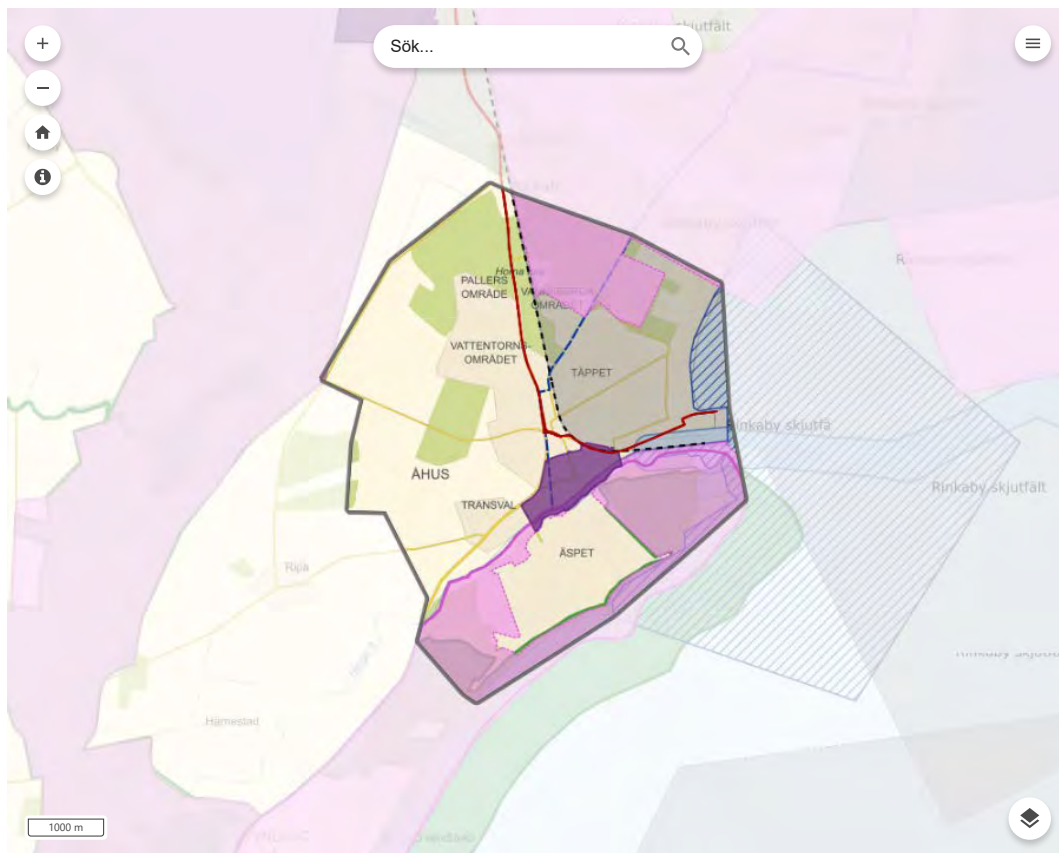
En utmärkande kulturmiljö för Åhus är "sandflyktstallarna". De präglar Åhus som helhet och ger området en mycket stark karaktär. Tallarna har dessutom sin egen kulturhistoria. En trend som är negativ för träd i allmänhet och för tallar i Åhus i synnerhet är att de huggs ner utan att ersättas, såvida inte återplantering föreskrivs i detaljplan. Trädens existens beror på hur vi inreder våra trädgårdar. Allt större uterum, trädäck och pooler på allt mindre tomter kräver att träd tas ned för att ge plats. Träd tas också bort för att inte skugga, skräpa ned och för att skapa fler soltimmar. Att träd ger skydd genom beskuggning och lä och renar luften är en aspekt som ofta förbises. Träden ger en ekosystemtjänst med sin blotta närvaro.

I tallandskapet "huggs" tomter ut, mark planas av och den nya byggnaden läggs som en tårta på en grön marsipanbädd av gräs. Det blir en villatomt på planmark i stället för att de naturliga förutsättningarna på plats tas tillvara. Det specifika gröna kulturmiljövärdet utarmas sakta.

En annan trend i äldre villaområden är att gröna grundstrukturer tas bort. Häckar av ansevärd ålder och storlek ersätts med plank. En välväxt häck behöver tid och arbete, och det är inget som prioriteras. Förträdgårdar som tidigare varit medskapare av inte bara vackra miljöer för husägaren utan även bidragit till gatamiljön, förändras i allt större grad. Det kan röra sig om hårdgjorda ytor framför huset i stället för grönska. Avgränsade element som murar, låga staket eller häckar tas bort och gräns mellan gata och tomtmark blir flytande. Liknande lösningar används oavsett omgivning och utan hänsyn till platsens historia. Hur tomten har disponerats, det vill säga var hus och andra byggnader placerats i förhållande till omgivningen, har varierat över tid. Olika tiders planideal avspeglas även i förhållande till storlek på tomt, biltrafik och parkering. Detta gäller i högsta grad även det gröna kulturarvet som är resultatet av sin tid.

Det gröna kulturarvet i form av kultiverade trädgårdar och ytor mellan husen, som stigar, stråden, odlingsrösen, grusade mindre vägar, artrika vägkanter och offentliga platser, och övergången mellan trädgård och landskap, med utblickar, långa siktlinjer och andra landskapselement, försvinner sakta.

Genom en högre grad av anpassning till befintlig bebyggelse, tolkning av historiska inslag och värdering av grönskans betydelse för kulturmiljön kan utarmningen minska.

Miljökonsekvenser - riksintressen

Läs mer om konsekvenser på riksintresse för kulturmiljövård under *Kulturmiljö*.

Riksintresse naturvård, kustzon samt friluftslivet enligt 3 kap. Miljöbalken och riksintresse turism och rörligt friluftsliv enligt 4 kap.

Miljöbalken kommer att påverkas av klimatförändringar som översvämning och stigande havsnivå. Påverkan sker även genom bebyggelse, besökare och annan markanvändning på Äspet, Tättet och i Vannebergaområdet. Både Kust- och havsplanen och ÄÖP Åhus omfattar vissa åtgärder för skydd och reträtt av höga värden för natur och friluftsliv, och föreslår inga åtgärder som kan förvärra situationen eller skada riksintresset. ÄÖP Åhus stärker friluftslivets intressen i jämförelse med nollalternativet.

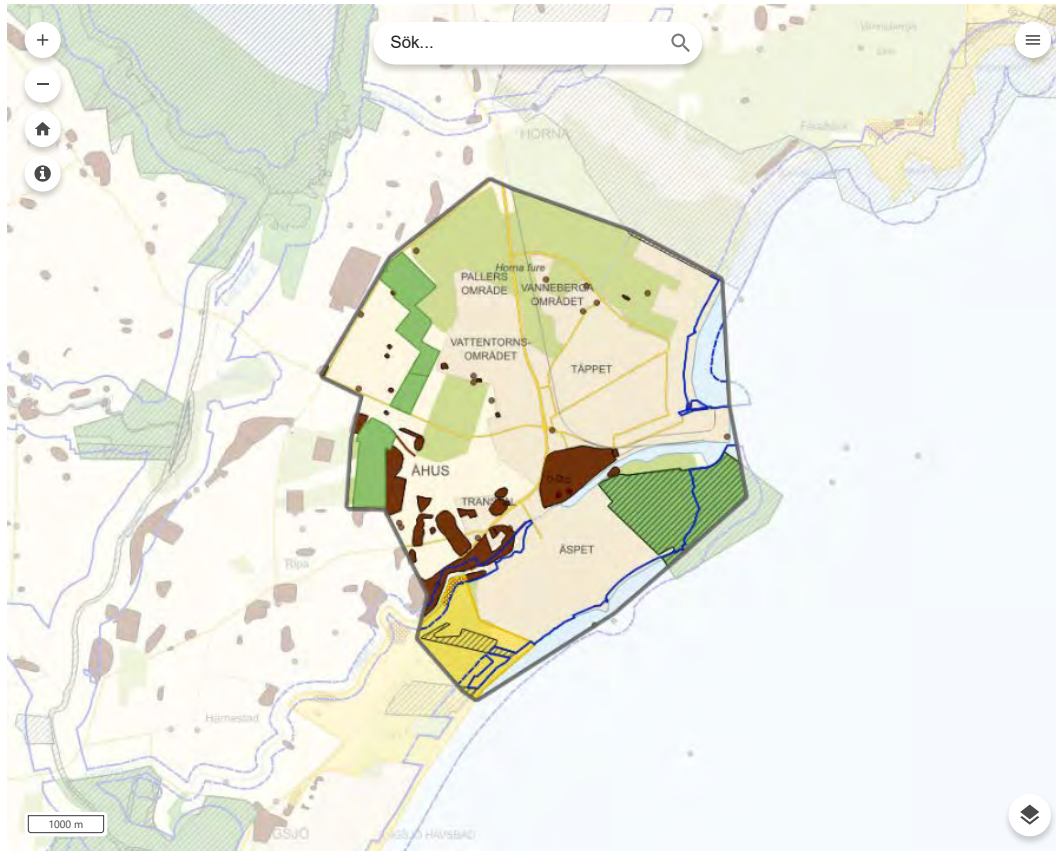
Förtätning av bebyggelse skulle dock kunna motverka riksintresset kulturmiljövård, medan klimatanpassning av vissa kulturmiljövärden ingår.

Riksintresse för totalförsvarets övnings- och skjutfält med bullerutbredningsområden för Rinkaby skjutfält och övriga försvarsintressen berörs av befintlig bebyggelse norr om Helge å och öster om järnvägen. I övrigt tillgodoser ÄÖP Åhus riksintresset. Ny bebyggelse i Åhus ska ske i samråd med Försvarsmakten. Detsamma gäller för höga objekt inom hela planområdet.

Riksintresse väg, hamn, fiskehamn, farled berörs av befintlig bebyggelse norr om Helge å och öster om järnvägen. I övrigt tillgodoser ÄÖP Åhus riksintresset. Viss klimatanpassning ingår genom skydd av hamnen mot översvämning. Tidigare utpekade riksintresse för järnväg har tagits bort.

Sammanvägning olika riksintressen

Flera riksintressen och riksintresseanspråk överlappar inom planområdet. För de flesta gör kommunen bedömningen att de inte står i konflikt med varandra. Exempelvis kan riksintresse för naturvård, kulturmiljövård, kustzon, friluftsliv och rörligt friluftsliv förstärka varandra och de anspråk som följer av dessa förordnanden leder inte till skada på riksintresse för väg, hamn, fiskehamn, farled eller totalförvar. Vilka värden de olika riksintressena ska skydda finns beskrivet i *Planföresättningar*.

Miljökonsekvenser - övriga skyddade områden

Här beskrivs påverkan på skyddade områden och arter enligt 7 och 8 kap. Miljöbalken.

ÄÖP Åhus bedöms som helhet tillgodose skyddade naturvärden i och med att ytor för användning som natur och friluftsliv sammanfaller med skydd såsom Natura 2000, naturreservat, strandskydd med flera.

Strandskydd

Åtgärder för kustskydd berör strandskyddat område och kräver särskilda skäl för att få dispens. Strandskydd finns längs Helge å, på Mölleholmen och österut fram till Äspetvägen samt längs hela kusten, med undantag för Helge ås utlopp och delar av hamnen.

Strandskyddets värde för allmänhetens fria rörlighet och växt- och djurliv hotas av havsnivåhöjning och översvämning av Helge å. Det finns även ett högt tryck på både ån och kusten genom besökare och boende, som måste balanseras fortlöpande.

Landskapsbildsskydd

Landskapsbildsskydd berör en mindre del av planområdet längs kusten. Olika former av kustskydd, särskilt hårda strukturer, skulle kunna påverka landskapsbilden. Sådana pekas dock inte ut inom skyddad mark under planperioden.

Natura 2000 och naturreservat

Flera naturreservat finns i västra planområdet, vilka ansluter till befintlig bebyggelse. Ett mindre område för ny mångfunktionell bebyggelse pekas ut öster om Horna grushåla. Inom planområdet finns Natura 2000-områden på Åspet och planen ansluter till Natura 2000 för Rinkaby skjutfält. Ingen ny bebyggelse planeras i närheten.

Skyddade områden påverkas av klimatförändringar, besökare, militära övningar, invasiva främmande arter och är till stora delar beroende av hävd. Kustskydd, främst mjuka åtgärder som strandfodring kan påverka Natura 2000-område och därför kräva tillstånd.

Vattenskydd och övriga skydd

Ett nytt vattenskyddsområde med skyddsbestämmelser har bildats under tiden ÄÖP Åhus har tagits fram. Den geografiska avgränsningen och bestämmelser till skydd för dricksvattenförsörjning är avgörande för Åhus fortsatta utveckling, och för avvägningar i planen. Utifrån försiktighetsprincipen bör bebyggelse avgränsas med mycket goda marginaler till nutida och framtida behov av skydd. Likaså finns ett stort antal fornlämningar och två byggnadsminnen som är skyddade enligt kulturmiljölagen.

Åtgärder i planen kan beröra arter eller livsmiljöer som skyddas enligt artskyddsförordningen och får inte utföras utan prövning och MKB, exempelvis bebyggelse på golfbanan.

Biologisk mångfald i övrigt och ekosystem

Inom planområdet finns redan skyddade naturområden och planen avsätter ytterligare ytor för natur och friluftsliv, vilket är positivt för den biologiska mångfalden. Det är dock inte tillräckligt att skydda områden med höga naturvärden utan det krävs en kombination av anpassad skötsel och skydd.

Små och stora förtätningar inom bebyggelsen betyder avbrott i den gröna infrastrukturen och fler störningar i form av artificiellt ljus, buller och enfaldig markanvändning. Det kan leda till en brist på ekosystemtjänster där de behövs som mest. Inom bebyggelse och när nya verksamhetsområden tas i bruk fälls ofta alltför många träd och hårdgörs mark utan att alternativ har prövats i en föregående analys eller plan.

I vissa fall kan friluftsliv och naturvård komma i konflikt och det är då människans ansvar att visa hänsyn till andra arter, i planområdet liksom överallt annars.

I planområdet bör särskilt användning natur och friluftsliv, grönområde och landsbygd kombineras för att förstärka biologisk mångfald, exempelvis genom att genomföra åtgärder i kommunal grönplan och naturvårdsplan samt mål för biosfärområde Kristianstads vattenrike. Lika viktigt är dock att mångfalden bevaras inom bebyggelse och areella näringar, till exempel genom att bevara träd och hotspots för pollinatörer samt bekämpa invasiva främmande arter och trädgårdsrymlingar.

Miljökonsekvenser - måluppfyllelse

Begränsad klimatpåverkan

Frisk luft

Bara naturlig försurning

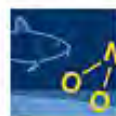
Giftfri miljö

Skyddande ozonskikt

Säker strålmiljö

Ingen övergödning

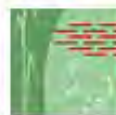
Levande sjöar och vattendrag

Grundvatten av god kvalitet

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Myllrande våtmarker

Levande skogar

Ett rikt odlingslandskap

Storslagen fjällmiljö

God bebyggd miljö

Ett rikt växt- och djurliv

Ovan: Illustration av de nationella miljömålen.

Översiktsplanen ställs mot internationella, nationella och regionala mål av betydelse för en hållbar utveckling. Kan några konflikter förutses?

Utvärderade mål

Följande mål har bedömts vara relevanta att jämföra med ÄÖP Åhus:

- Nationella miljö kvalitetsmål.
- Globala målen för hållbar utveckling - FN:s Agenda 2030.
- Regionplan för Skåne.
- Barnkonventionen - se *Barnkonsekvensbeskrivning*.

Flera kommunala styrdokument och mål ingår redan i översiktsplanens avvägningar, till exempel lokala mål för bostadsförsörjning, klimat, grön och blå struktur, natur, kulturmiljö, trafik och miljöarbete.

Miljömål

Enligt Miljöbalken ska miljökonsekvensbeskrivningen visa hur ÄÖP Åhus tar hänsyn till relevanta miljö kvalitetsmål och andra miljöhänsyn. Det ska göras för både nollalternativ och planförslag. Andra miljöhänsyn kan till exempel vara miljö kvalitetsnormer, för vilka hänsyn beskrivs under *Miljökonsekvenser - vatten och MKN*.

För Åhus bedöms nio nationella miljömålsbeskrivningar vara särskilt relevanta att använda som planeringsförutsättningar och vid genomförande och fortsatt arbete med beslut, rådgivning och uppföljning:

Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv.

Dessutom ska beskrivningar till *Generationsmålet* och *Ettappmålen* alltid vara vägledande, men bedöms inte här.

Gemensam bedömning för alla miljömålen är att enbart ett genomförande av användningen i markanvändningskartan för ÄÖP Åhus inte bidrar till att uppfylla dem, eller till och med kan göra det svårare. Avgörande är bland annat hur andra kommunala styrdokument kopplas till fortsatt arbete, som klimat- och miljöplan, grönsplan, naturvårdsplan, kemikalieplan och kriterier för hållbar samhällsbyggnad. Aktuella riktlinjer för dagvatten behöver tas fram liksom flera andra utredningar och underlag, se *Uppföljning och fortsatt arbete*. Kommunens rådighet över i ÄÖP Åhus föreslagna åtgärder och hänsyn påverkar arbetet liksom konflikter med behov av mark, vatten och resurser som inte är långsiktigt hållbara.

Nedan beskrivs i korthet olika faktorer som påverkar miljömålen när ÄÖP Åhus genomförs och där åtgärder krävs för att påverka utfallet i positiv eller negativ riktning och undvika konflikter. Utvecklingen för de svenska miljömålen är för Sverige och Skåne som helhet övervägande negativ och arbetsinsatsen behöver öka. Därför har regionala och mellankommunala samarbeten stor betydelse för resultatet.

Begränsad klimatpåverkan

Val av transport- och energisystem och bebyggelsens energibehov. Hållbar nybyggnation, materialval och återbruk. Koldioxidbindande vegetation och markanvändning.

Giftfri miljö

Exploatering och/eller sanering av förorenade områden. Nya utsläpp av föroreningar till luft, mark, vatten och byggnader från trafik, verksamheter, areella näringar och bebyggelse.

Levande sjöar och vattendrag

Föroreningar i dagvatten, luft och från förorenade områden. Läckage och bräddning från VA-ledningar. Rening av avloppsvatten. Areella näringar. Fysiska ingrepp och ändrade flöden. Markavvattning. Invasiva främmande arter och artdöd.

Grundvatten av god kvalitet

Hushållning med mark och resurser. Förorening av vattenförekomster och vattenskyddsområden. Ohållbara vattenuttag.

Hav i balans

Föreningar i dagvatten, luft och från förorenade områden. Läckage och bräddning från VA-ledningar. Rening av avloppsvatten. Fysiska ingrepp längs kust och på havsbotten. Invasiva främmande arter och artdöd.

Levande skogar

Bebyggelse och exploatering av skogsmark. Torka. Utbredning av viktiga biotoper. Invasiva främmande arter och artdöd.

Ett rikt odlingslandskap

Typ av hävd och jordbruk. Minskad bördighet och jordflykt. Torka eller översvämning. Utbredning av viktiga biotoper. Invasiva främmande arter och artdöd.

God bebyggd miljö

Hushållning med mark och resurser. Utveckling och bevarande av kvaliteter och värden i den byggda miljön. Trygga mötesplatser, vägar och gemensamma utrymmen. Grönska och vatten för klimat, hälsa, rekreation och andra ekosystemtjänster. Tätortsnära natur.

Föreningar i dagvatten, luft och från förorenade områden. Buller.

Ett rikt växt- och djurliv

Exploatering av grönska och vatten. Invasiva främmande arter och artdöd. Utbredning och variation av viktiga biotoper och livsmiljöer för växter och djur. Ekologiska samband och blågrön infrastruktur. Skadelindring och ekologisk kompensation.

Miljömålen i nollalternativet

ÖP 2013 bedömdes som helhet ha en positiv påverkan på miljömålen, framförallt genom att stora förhoppningar knöts till minskade transporter, ökad fjärrvärmeanvändning, en ny dagvattenpolicy, ökad kunskap om var föreningar finns, kommande VA-plan, naturvårdsstrategi och kulturmiljöprogram samt löpande arbete med detaljplaner och bygglov. Idag kan konstateras att utfallet inte har blivit så positivt och att det finns behov av att revidera och aktualisera mål, strategier och riktlinjer i ÖP 2013.

Agenda 2030

De globala målen för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling i FN:s Agenda 2030 motsvaras delvis av de tre övergripande målen för ÄÖP Åhus: hållbarhet, attraktivitet och trygghet. Hög kvalitet på bebyggelse med anpassning till platsen, kulturhistoriska värden, höga naturvärden, rekreation, biologisk mångfald, trygghet för gång och cykel, minskad biltrafik och ökad medvetenhet om klimatpåverkan, hushållning och att översiktsplanen ska kunna genomföras stämmer väl överens med hållbarhetsmålen. En översiktsplan kan inte i tillräcklig omfattning styra mark- och vattenanvändning så att den blir långsiktigt hållbar, men den kan påskynda arbetet. För att kunna följa upp ÄÖP Åhus på lång sikt krävs dock att kommunen tar fram kriterier för hållbarhet för ny och befintlig bebyggelse. Oförutsedda konflikter mellan olika mål måste också uppmärksammas tidigt, till exempel mellan bostads-, livsmedels- och vattenförsörjning eller behov av ekonomiska investeringar.

Se även *Hållbarhetsbedömning*.

Regionplan

Regionplan för Skåne 2022 – 2040 och den regionala utvecklingsstrategin Det öppna Skåne 2030 innehåller gemensamma visioner och visionsmål om hur Skåne ska utvecklas. För åtminstone tre av de sex visionsmålen bedöms ÄÖP Åhus kunna bidra till målluppfyllelse: *Skåne ska vara en stark tillväxtmotor* med en globalt konkurrenskraftig ekonomi som bidrar till miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet.

Skåne ska stärka mångfalden av goda livsmiljöer genom att ta till vara på sin flerkärnighet och nyttja regionens alla delar för att stärka helheten.

Skåne ska ha en god miljö och en hållbar resursanvändning genom att det ska finnas en rik biologisk mångfald. Skogar, hav, kuster, sjöar, vattendrag och landskap ska må bra.

Kristianstads kommun bidrar till målluppfyllelse både övergripande i kommunen och specifikt för basorten Åhus genom samverkan inom regionen vid genomförande av ÄÖP Åhus. I ett kommunalt perspektiv skulle en konflikt kunna uppstå mellan behov och investeringar i Åhus jämfört med övriga basorter och landsbygd i kommunen.

Bild till höger: Karin Magntorn.

Miljökonsekvenser - avhjälpande åtgärder

Utifrån den betydande miljöpåverkan som har identifierats kan följande åtgärder krävas i fortsatt arbete, för att minska och förebygga negativa miljöeffekter när ÄÖP Åhus genomförs.

Klimatpåverkan

Klimatsmarta åtgärder för teknik, energi, byggnation, transporter och kolinlagring. Minskad användning och konsumtion av fossila bränslen.

Ökad användning av naturmark, träd och vegetation. Minskad användning av värmehållande och hårdgjorda ytor.

Genomförande av klimat- och miljöplan.

Översvämning

Ingen ny bebyggelse på mark som riskerar att översvämmas. Översvämningshotad mark används för funktioner som periodvis tål vatten.

Sanering av förorenade områden i takt med att användning anpassas till höga vattennivåer och erosion.

Utjämning av flöden uppströms Åhus, till exempel på historisk översvämningsmark.

Anpassning av dagvattenhantering till skyfall, höjd havsnivå och eventuella nya kustskydd.

Ras, skred och erosion

Särskild hänsyn vid markarbete, skydd av dyner och naturlig sandtransport längs kusten. Befintliga byggnader och hårda strukturer som förvärrar erosion tas bort.

Torka, värmeböljor, bränder och storm

Höjd beredskap hos Räddningstjänsten och i samverkan med andra kommuner och myndigheter.

Användning av vegetation som klimatskydd och klimatanpassning av bebyggelse.

Klimatanpassning

Samhällsekonomisk konsekvensanalys av skydd mot kusterosion och översvämning.

Kustskydd i form av mjuka lösningar, som strandfodring, dyner, plantering av ålgräs och naturbaserade stenrev. Sandtäkt i havet krävs för strandfodring.

Hårda skydd för kulturmiljö eller flytt av enstaka byggnader. I sista hand dokumentation av förlorade kulturvärden.

Hårda skydd för hamnen, omlokalisering av verksamhet utan koppling till sjöfart. Prövning av vattenverksamhet krävs för anläggning av kustskydd.

Reträtt planeras och förbereds för boende, bebyggelse och natur som påverkas av höjd havsnivå. Kompensation enligt skadelindringshierarkin av natur som inte kan skyddas genom reträtt.

Vatten

Förbättrad dagvattenhantering. Förebyggande sanering av förorenade områden. Kompensation av hårda ytor med genomsläppliga ytor för grundvattenbildning och rening. Utbyggnad enligt aktuella styrdokument för VA.

Ekonomiska investeringar för vattenskydd och för att genomföra åtgärdsprogram för vattenkvalitet.

Vattenransonering.

Hälsa och risker (buller, farlig och störande verksamhet)

Kombination av skyddsavstånd och andra skyddsåtgärder. Lokaliseringsprövning av ny bebyggelse i detaljplan och bygglov.

Ingen ny bebyggelse nära hamnen, och anpassning av dagvattenhantering inom hamnområdet.

Kartläggning av den samlade bullernivån i Åhus och dess påverkan. Viss avvägning av buller från militär verksamhet och sjöfart görs på nationell nivå.

Transporter

Stärka gång, cykel och kollektivtrafik och tillgänglighet till service. Mobila tjänster.

Utreda åtgärder som ska förlänga livslängden på befintlig trafikstruktur och alternativ till genomfartstrafik med Trafikverket.

Föroreningar

Se över riskklassning av föroreningar i hamnen. Undersökningar och efterföljande sanering innan markanvändning i hamnen och andra förorenade områden anpassas till höjd havsnivå, översvämning och erosion. Sanering av föroreningar vid markarbeten i hela planområdet.

Minskade utsläpp till luft från verksamheter och transporter.

Kulturmiljövärden

Tolkning av historiska inslag och värdering av grönskans betydelse för kulturmiljön. Återplantering av grönska.

Anpassa byggnadshöjd, volym, form och placering till befintlig bebyggelse samt ge akt på rörelsemönster, siktlinjer och utblickar.

Undvik materialbyte vid renovering och om- och tillbyggnad, exempelvis från träfönster till aluminiumfönster, både ur ett estetisk, kulturhistoriskt och ett resurshushållningsperspektiv.

Utgå från inventering och värdering av kulturmiljövärden i *Kulturmiljöinventering Åhus* samt *Åhus Bevarandeplan*.

Skydd från översvämning genom hårda strukturer och anpassad dagvattenhantering. Flytt av enstaka byggnader vid översvämning, eller utgrävning, dokumentation och annat omhändertagande.

Skydd av arter, natur och andra områden

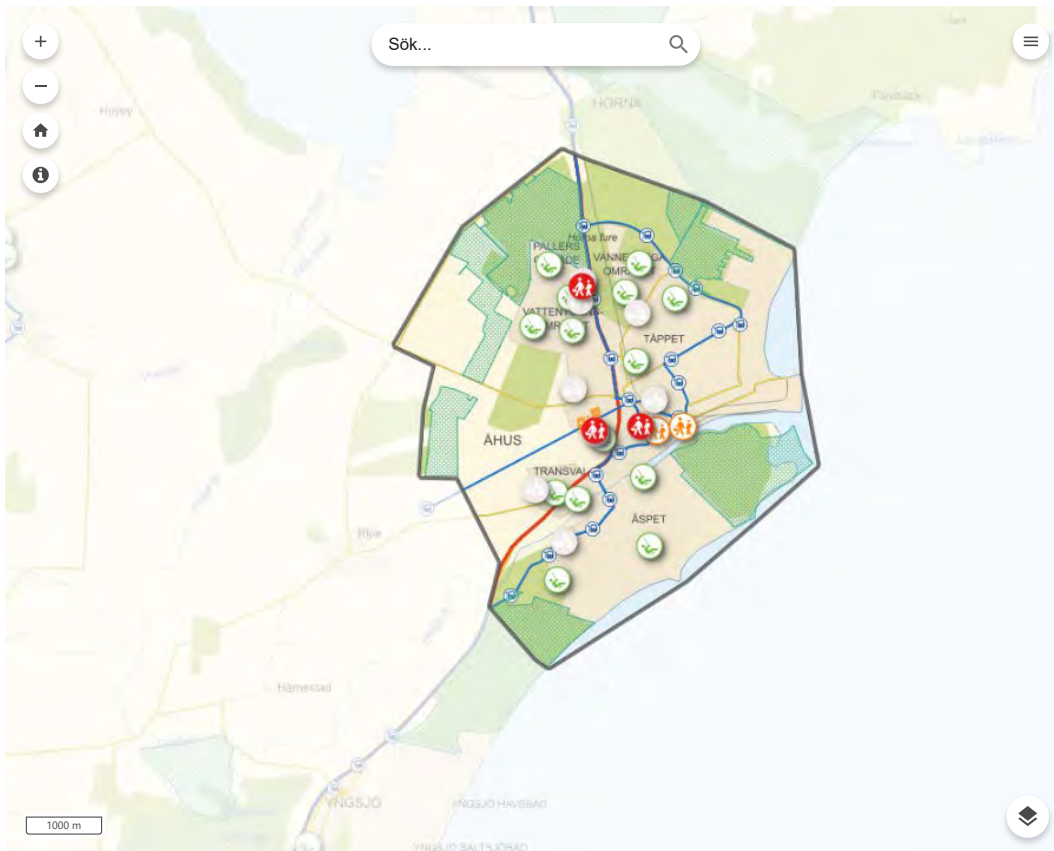
Tillstånd eller annan prövning enligt Miljöbalken gäller för åtgärder som kan påverka skyddade områden och arter, reservatsföreskrifter för naturreservat och skyddsbestämmelser för vattenskyddsområde.

Bekämpa invasiva främmande arter.

Anpassa skötsel och hänsyn vid gränsen för ny bebyggelse och infrastruktur.

Hindra spridning av föroreningar, buller och artificiellt ljus.

Genomförande av grönplan, naturvårdsplan och mål för biosfärområde. Bevara träd och hotspots för pollinatörer.

Barnkonsekvensbeskrivning

Beslut som rör barn ska omfatta en bedömning av om barns rättigheter har tagits tillvara. De fyra grundprinciperna i FN:s barnkonvention är svensk lag sedan 1 januari 2020. Översiktsplanen ska tydligt visa hur barnets bästa prioriteras, om barnets rätt till utveckling tillgodoses, om barn haft möjlighet att påverka planen och om några barn kan diskrimineras genom planen.

När ÄÖP Åhus har tagits fram har barn i Åhus haft möjlighet att lämna synpunkter och förslag i en enkät med frågor om framförallt transporter, aktiviteter och grönområden.

Barnkonsekvensbeskrivningen till ÄÖP Åhus är övergripande. Som barn räknas personer 0 – 18 år. Vid genomförande av planen kommer det att krävas en bedömning av konsekvenser för barn i varje enskilt fall.

Utgångsläge barn

Översiktsplanen är bara vägledande. Det betyder att barn inte kommer att märka något förrän planen genomförs. Det gör kommunen genom till exempel detaljplaner, budgetarbete och byggnation.

ÄÖP Åhus gäller hela planområdet Åhus. Barn lever olika redan idag beroende på vilken del av Åhus de bor i, och ännu mer i jämförelse med barn i resten av kommunen, på landsbygden eller i tätorter. De flesta barn i Åhus bor nära till buss eller säkra gång- och cykelvägar men en del är beroende av att en vuxen kan följa med på vägen eller kör bil.

Översiktsplanen är långsiktig. Det betyder att vissa förslag i planen kanske inte genomförs förrän de som är barn nu har hunnit bli vuxna. Annat i planen hinner väljas bort, för att andra saker har blivit viktigare med tiden. Men det som står i planen visar hur kommunen tänker på framtiden och prioriterar idag. Därför har den betydelse för både barn och vuxna, för de val vi gör idag påverkar vad vi har möjlighet att välja imorgon.

Påverkan på barn

På sikt kan översiktsplanen påverka barn på många sätt. Planen har sikte på barnens bästa utifrån en hållbar uppväxtmiljö. Den visar var barn kommer att kunna bo och utvecklas, och var de kan röra sig fritt, leka och gå i skola. Planen visar var barn kan förflytta sig tryggt och säkert, och hur långt det är till natur, parker och fritidsaktiviteter. Det är också bra för barn att planen visar var de vuxna har möjlighet till arbete och service. Enligt en enkät när ÄÖP Åhus togs fram är barn nöjda med storleken på Åhus men önskar fler aktiviteter för barn som inte idrottar och ett badhus. Översiktsplanen kan inte i detalj styra vad som byggs men kan visa om det finns tillräckligt med plats för bostäder, förskolor, skolor, parker och fritidsanläggningar, så att det inte blir för trångt. Planen visar var det kan behövas skydd mot sådant som är farligt.

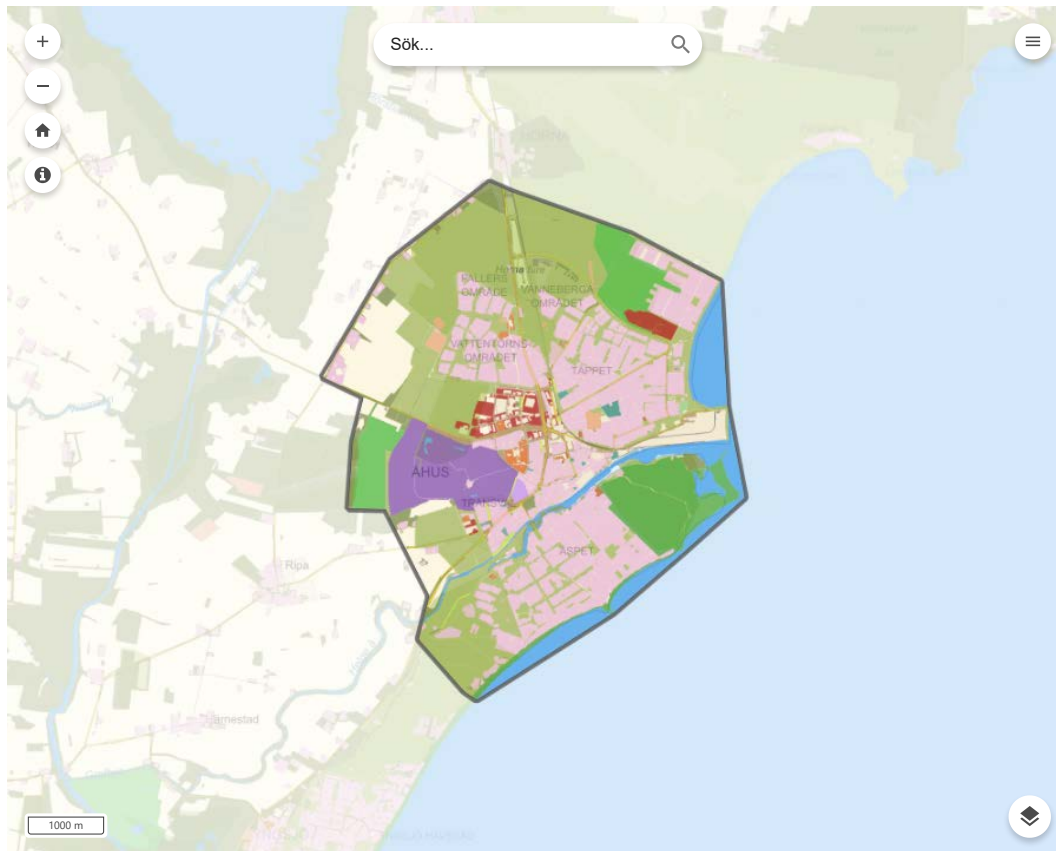
I Åhus kommer klimatförändringen att märkas särskilt väl när havet stiger. Redan idag är det ibland tillfälliga översvämningar och höga havsnivåer, till exempel vid storm. Sedan sjunker vattnet undan. I framtiden kommer en del områden inte att kunna skyddas från översvämning utan marken kommer alltid att stå under vatten. Där det är fast land idag blir det hav och ingen människa kommer att kunna bo där. Det blir en ny strand högre upp på land. Men det kommer att finnas tid till att flytta och att förbereda sig för det.

Det kan också bli mycket varmt och torrt på sommaren och då måste alla spara på dricksvatten och skydda sig för värme och sol. På hösten, vintern och våren kan det istället regna, snöa och storma och det kan bli översvämning på flera platser i Åhus.

Planen påverkar barn i framtiden, även de som inte är födda ännu. Det ska finnas plats över till dem, så att de kan välja att använda marken till något annat än idag. Planen lyfter fram andra arter än människan, som också behöver plats.

Uppföljning barn

När planen genomförs bör barn på olika sätt få vara med genom projekt i förskola, skola, fritidsverksamhet och på andra platser där barn tillbringar mycket tid, för att fånga upp så många som möjligt. Ett sätt att följa upp är att räkna hur många barn som har varit delaktiga i planprojekt eller i hur många beslut om markanvändning som barn har tillfrågats. När det kostar mycket pengar att bygga och sköta det som föreslås i planen är det viktigt att se till att det blir rättvist för alla barn, oavsett var i kommunen de bor.

Hållbarhetsbedömning

För att belysa planens bidrag till en hållbar utveckling bedöms ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter övergripande.

Utgångspunkten är bland annat Miljöbalkens och Plan- och bygglagens portalparagrafer:

”främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.” (utdrag ur 1 kap. 1 § Miljöbalken).

”med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktig hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.” (utdrag ur 1 kap. 1 § Plan- och bygglagen).

Kristianstads kommun ska vid översiktsplanering tillämpa en hållbar samhällsbyggnadsprocess, där såväl ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet analyseras kontinuerligt, enligt kommunens styrdokument. Hållbarhetskriterier ska vara en grund för de avvägningar som görs i ÄÖP Åhus och ska användas för att beskriva konsekvenser för både miljö, hälsa och samhällsekonomi.

Ekonomisk hållbarhet

Utgångsläge

Åhus har haft en tillväxt under flera år, både i ett kommunalt och regionalt perspektiv, när det gäller besöksnäring och besökare.

Planens påverkan

ÄÖP Åhus visar en beredskap för att bevara och utveckla verksamhets- och industriområden, transportinfrastruktur och attraktiva bostäder. Samtidigt krävs investeringar med allmänna medel för att utveckla nya områden och tillgänglighet till teknisk försörjning, kollektivtrafik och annan service. Minskad klimatpåverkan, som är nödvändig genast, och klimatanpassning, som kanske inte ska

genomföras förrän långt senare, måste utredas och planeras tidigt och kostnader kan vara osäkra och svåra att motivera. Naturen ger goda möjligheter till inkomster i Åhus men sätter även gränser för ekonomin. Mark och vatten ska användas så att produktionen av ekosystemtjänster ökar och naturen är i balans och det kan krävas någon form av gröna räkenskaper för att balansera olika behov med tillgång.

Uppföljning

För uppföljning finns olika nyckeltal för samhälls-, kommunal- och privatekonomi och utnyttjande av mark och bebyggelse. Avgörande för Åhus kan vara att mäta en flexibel bebyggelseanvändning och andel mångfunktionella ytor.

Social hållbarhet

Utgångsläge

Åhus präglas av säsongvariationer, och är för många en sommarstad med en stor andel fritidsbebyggelse. På sommaren uppskattas befolkningen öka från cirka 11 000 till 25 000. Dessutom tillkommer besökare till olika evenemang etc, med en puckel under 4 - 6 sommarveckor.

Allmänt tycker tillfrågade Åhusbor att det är bra att bo i Åhus, det är nära till skog, hav, service och butiker. Det finns dock utrymme för förbättring, framförallt när det gäller trafiksituationen, kollektivtrafik, friluftsliv, grönstruktur och tillgång till hyresrätter. Det finns även en önskan om högre trygghet. Kusterosion och vad havsstränderna ska användas till är ett hett diskussionsämne. Många uttrycker att Åhus redan nu är lagom stort, och känner en oro för att attraktivitet och trygghet ska försvinna när Åhus växer.

Planens påverkan

Planen har bland annat fokus på att höja trygghet för cyklister och fotgängare och att öka attraktivitet i bebyggelsen, särskilt i centrum och vid infarterna till Åhus. Tillkommande bebyggelse samlas i närhet till service och kollektivtrafik. Samtidigt behålls lederna ut till omgivande natur och några grönområden föreslås få ökat skydd. På sikt kan klimatförändringar och höjd havsnivå få en särskilt tydlig effekt på boende i Åhus. En förberedelse för flytt och reträtt undan översvämning kan skapa oro och motsättningar i samhället och bör förebyggas genom god planering, öppenhet och information.

Uppföljning

Klimatförändring och arbete med klimatanpassning bedöms få en genomgripande effekt på Åhus. Under planperioden kommer det att bli en utmaning att öka allmänhetens riskmedvetande och kunskap om havsnivåhöjningen, och dess effekt på både gemensamma ytor och enskild egendom. Det krävs samförstånd, planering och tydliga avvägningar mellan skilda intressen för att kunna omfördela resurserna rättvist och minska social oro, när många måste flytta, eller söka upp nya fritidsområden, allteftersom strandlinjen tar ny mark i anspråk. Klimatförändringar kan påverka besöksnäring och arbetstillfällen på orten, inte minst i hamnen, och olika former av kustskydd minska platsens attraktivitet. Den ojämförligt största effekten av klimatförändringen kommer att drabba barnen och framtida generationer.

Planen bör även följas upp när det gäller om hållbara transporter är tillgängliga för alla och om ny bebyggelse samt bevarad biologisk mångfald kan öka trivsel och trygghet för de boende.

Ekologisk hållbarhet

Utgångsläge

Natur- och klimatkrisen är akut och på både global och lokal nivå försöker flera aktörer samla krafter för att till exempel hejda artdöden, förlust av rent vatten och vår samtids negativa påverkan på kommande generationer.

Planens påverkan

Flera möjliga intressekonflikter i ÄÖP Åhus kan påverka naturen, till exempel genom behov av bostäder, livsmedels-, transport- och energiförsörjning, klimatanpassning och friluftsliv. Ansvaret för att förebygga och lösa problem och betala för skador på ekosystem behöver göras tydligt, liksom vem som ska ha nytta av naturen. I planen finns skadelindring och ekologisk kompensation nämnt, vilket

är positivt.

Ett genomförande av planen kan påverka klimatet, exempelvis genom byggnation och transporter, och det kommer att krävas kompensation för att klara nollutsläpp. Kommunen behöver samverka regionalt – särskilt när det gäller klimat och vattenkvalitet.

Uppföljning

Planen kan exempelvis följas upp genom att mäta hur skadelindringsprincipen har tillämpats vid detaljplan och bygglov (eller annat genomförande av ÄÖP Åhus). Typ och kvalitet hos relevanta naturvärden och skötsel av grönområden kan också utvärderas. Kommunen deltar i regional miljöövervakning och nationella åtgärdsprogram där mätdata kan användas för uppföljning.

Ekosystemtjänster

Ekosystemansatsen innebär att ekosystemtjänsterna, alltså den nytta vi människor har av naturen, ska fördelas rättvist och utnyttjas hållbart.

De naturliga ekosystemen måste först och främst må bra och vara i balans för att kunna leverera. Naturen har också ett egenvärde, som inte är kopplat till människan. Konkret behöver svampar, bakterier, växter och djur få tillgång till sina ursprungliga livsmiljöer och finnas i en mångfald av arter och populationer. Som väntat är förutsättningarna för ekosystemen sämre i landskap där mark- och vattenanvändning är intensiv och långt från naturliga förhållanden, till exempel exploaterad mark och bebyggelse med mycket hårda ytor. I arbetet med att ta fram ÄÖP Åhus har vissa områden med höga naturvärden valts bort från bebyggelse och planen pekar ut nya områden för natur, park och friluftsliv. Samtidigt kommer ett genomförande av planen ofrånkomligen att leda till vissa konflikter.

Betydelsen av biologisk mångfald kan inte underskattas. Avgörande för ekosystemtjänsternas fördelning och nytta för oss när planen genomförs, är andelen grönytor med höga naturvärden som blir kvar och vilken plats naturliga ekosystem får i all annan markanvändning. Natur kommer att trängas undan när stränderna försvinner och bebyggelsen i Åhus blir tätare. Markanvändning utifrån ekonomisk, social och ekologisk vinning måste kombineras för att uppnå framgång.

Sammanvägning hållbarhet

Åhus historiska placering, synnerligen höga kulturmiljövärden och naturvärden, sjöfart och handel, popularitet som badort med mera – få platser förenar så tydligt de tre aspekterna av hållbarhet, nämligen ekonomiska, sociala och ekologiska intressen. De knyter även an till varandra relativt väl i ÄÖP Åhus. Det finns kombinerade effekter, där olika värden förstärker varandra. Att skilja på eller blanda bebyggelse utifrån ändamål och känslighet, och att inte bygga mer än vad som behövs, ger i längden en hushållning med marken som är både ekonomisk och ekologisk. Grönska för rekreation, höga naturvärden och rent vatten ger frisk befolkning, friska ekosystem och ekosystemtjänster. En plats som fortsatt är "lagom stor" är attraktiv för boende och besöksnäring. Hållbar utveckling kräver att

kommunen håller sikte på en balans mellan ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet i fortsatt arbete och att konflikter identifieras och förebyggs tidigt. Avgörande är hur kommunen följer planen och vilken rådighet som finns över de viktiga frågorna. Uppfyllelse av miljökvalitetsmålen är närmast proportionerlig mot hållbarheten.

Uppföljning och fortsatt arbete

Översiktsplanen (ÖP), och ändringar av ÖP som ÄÖP Åhus, följs framförallt upp genom kommunens arbete med planeringsstrategin. Minst en gång per mandatperiod följs aktualitet och genomförande av gällande ÖP upp genom arbetet med att ta fram en Planeringsstrategi. Uppföljningen omfattar även olika planeringsunderlag och förutsättningar som påverkar ÖP, till exempel riksintressen. Kontinuerlig uppföljning sker också genom miljöövervakning, där kommunen deltar i samordnad kontroll av miljöfarliga utsläpp till luft och vatten och pågående förändringar i miljön.

Exempel på områden som berör Åhus och kräver fortsatt arbete:

- Klimatpåverkan: årlig klimatbudget - i enlighet med klimat- och miljöplan.
- Kartläggning av buller från trafik och verksamheter.
- Översyn och bedömning av riskklassning av förorenade områden i Åhus hamn.
- Åhus hamn – framtida verksamhet och klimatanpassning.
- Utredning och samhällsekonomisk konsekvensanalys av kustskydd.

- Prövning av laglighet vid anläggning av eventuella kustskydd.
- Förberedelser för reträttåtgärder vid höjd havsnivå.
- Utredning av livslängd på trafikinfrastruktur och alternativ till genomfartstrafik samman med Trafikverket.
- Mobilitet och beteendepåverkan enligt trafikplan, till exempel mobila tjänster för transporter.
- Genomförande av åtgärdsprogram enligt Vattendirektivet.
- Uppföljning av etablering av ålgräs i havet.
- Riktlinjer för bostadsförsörjning, inklusive sådana analyser och underlag som ligger till grund för riktlinjerna.
- Riktlinjer för fördröjning och rening av dagvatten, inklusive sådana analyser och underlag som ligger till grund för riktlinjerna.

Källförteckning

Text

Artdatabanken. www.artportalen.se (<http://www.artportalen.se/>). 2022.

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. <https://vattenriket.kristianstad.se/sandiga-marker/>
(<https://vattenriket.kristianstad.se/sandiga-marker/>). 2022.

Boverket. Översiktsplanering. Översiktsplanering - PBL kunskapsbanken - Boverket
(<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/>)

Ekoscandica Naturguide AB. Naturvärdesinventering av åtta kommunägda områden i
Kristianstadstrakten. 2014.

FN:s konvention om barnets rättigheter. Svenska UNICEF. Barnkonventionen - UNICEF Sverige
(<https://unicef.se/barnkonventionen>)

Folkhälsomyndigheten. Nationella folkhälsomål och målområden. Nationella folkhälsomål och
målområden — Folkhälsomyndigheten (folkalsomyndigheten.se)
(<https://www.folkhalsomyndigheten.se/en-god-och-jamlik-halsa-pa-alla-nivaer/tema-folkhalsa/vad-styr-folkhalsopolitiken/nationella-mal-och-malomraden/>)

Klimatpolitiskt ramverk för Sverige. 2017. Det klimatpolitiska ramverket - Regeringen.se
(<https://www.regeringen.se/artiklar/2017/06/det-klimatpolitiska-ramverket/>)

Kristianstads kommun. Bevarandeplan Åhus 1984.

Kristianstads kommun. Erosionsutredning för Kristianstads kommun. 2018.

Kristianstads kommun. Grönplan. 2019.

Kristianstads kommun. Kartläggning av verksamheter med potentiell risk för spridning av föroreningar
till lustnära vatten inom Kristianstads kommun. 2019.

Kristianstads kommun. Klimat- och miljöplan, remissversion. 2022.

Kristianstads kommun. Kulturmiljöprogram. 1993.

Kristianstads kommun. Kustskyddsstrategier för Kristianstads kommun. 2018.

Kristianstads kommun. Naturvårdsprogram. 2016.

Kristianstads kommun. Riskklassning av förorenade områden enligt MIFO-metodiken fas 1 för Åhus
Hamn & Stuveri AB. 2012.

Kristianstads kommun. Trafikstrategi. 2016.

Kristianstads kommun. Trafikplan. 2019.

Kristianstads kommun. Ändring av översiktsplan för Kristianstad stad. 2021.

Kristianstads kommun. Ändring av översiktsplan avseende kusten och havet. 2019.

- Kristianstads kommun. Översiktsplan för Kristianstads kommun. 2013.
- Länsstyrelsen Skåne. Remiss angående revidering av Naturvårdsplan för Skåne. 2021
- Medborgarförslag – Inrätta Naturreservat Horna Fure, 2020-09-28. Änr KS 2020/1093.
- Naturvårdsverket. Sveriges friluftsmål. Sveriges friluftslivsmål (naturvardsverket.se)
(<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/friluftsliv/sveriges-friluftslivsmal>)
- Ogstedt Antikvarie. Kulturmiljöinventering Åhus. 2020.
- Region Skåne. Det öppna Skåne 2030. Skånes regionala utvecklingsstrategi (RUS). 2014.
- Region Skåne. Regionplan för Skåne 2022 – 2040. 2022. Regionplan för Skåne 2022-2040 -
Utveckling Skåne (skane.se)
(<https://utveckling.skane.se/utvecklingsomraden/samhallsplanering/regional-fysisk-planering/>)
- Riksantikvarieämbetet. Nationella kulturmiljömål. Om kulturpolitik | Riksantikvarieämbetet (raa.se)
(<https://www.raa.se/samhallsutveckling/kulturpolitik/om-kulturpolitik/>)
- SCB. Bostadspak 2021-12-31.
- Sveriges miljömål. Sveriges miljömålsmyndigheter samt Länsstyrelserna. Sveriges miljömål - Sveriges miljömål (sverigesmiljomal.se) (<https://sverigesmiljomal.se/miljomalen/>)
- SMHI. Framtida medelvattenstånd (smhi.se). 2022
- SMHI. Extremvattenstånd i Åhus. 2018
- SMHI. Framtidsklimat i Skåne län – enligt RCP-scenarier. Klimatologi nr 29. 2015
- IPCC. Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Cambridge University Press. 2021,
- Sörensson, Mikael. Återinventering av insekter på Bititten och Palmérs väg i Åhus 2020. Vattenriket i fokus 2020:06.
- Trafikanalys. Årlig uppföljning av de transportpolitiska målen antagna 2009. Transportpolitiska målen (trafa.se) (<https://www.trafa.se/uppdrag/transportpolitiska-mal/>)
- UNDP. Globala målen. Globala målen – För hållbar utveckling (globalamalen.se)
(<https://www.globalamalen.se/>)
- Unnerbäck, Axel. Kulturhistorisk värdering av bebyggelse. Riksantikvarieämbetet. 2002.
- VISS. Vatteninformationssystem Sverige. Vattenmyndigheterna, Länsstyrelserna och Havs- och Vattenmyndigheten. Välkommen till VISS (lansstyrelsen.se) (<https://viss.lansstyrelsen.se/>)
- WSP Environmental Sverige. Naturvärdesinventering inom område för fördjupad översiktsplan för Åhus. 2020.

Rubrik 2

Text

Rubrik 2

Text

Rubrik 2

Text

Rubrik 2

Text

Bilagor

Kulturmiljöinventering Åhus 2022-12-12 Miljö och

samhällsbyggnadsförvaltningen/Ogstedt antikvarie Henrik Ogstedt

Naturvärdesinventering ÄÖP Åhus 2020-10-16 WSP Environmental Sverige